

"Ez da hain erraza" antzezlanaren estreinaldi arrakastatsua

ARGIA

E u s k a l H e r r i k o A s t e k a r i a

Ibilaldia 200
Balmaseda
BEREZIA

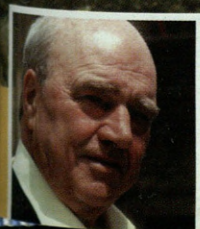
larrun

MAHAINGURUA

1200.eko
Nafarroa

Hiesa gaur

IPARREAN BOTIKAK, AFRIKAN HONDAMENDIA

Imanol Murua

"Utopia ondo dago baina pauso iraunkorrak eman ez"

Meñakan, ekainaren 2, 3 eta 4

maita nazazu gutxiago eta goza nazazu gehiago

aekanpada

**Takolo,
Pirritx
eta Porrotx
Detraka
taldea**

**Berri Txarrak
TILT
Lin Ton Taun
Etsaiak
Kashbad
Ekon
DJ Zule
DJ Prest**

**Joxe Ripiau
Bide Ertzean
Balerdi-Balerdi
Urgabe
Loitxo**

**Txan Magoa
Kukubiltxo
Tirri Tarra Show
Perkusioa
Malabareak**

**Bertso tramak
Diaporama
Laburmetraiak
Tailerrak
Erakustaldiak**

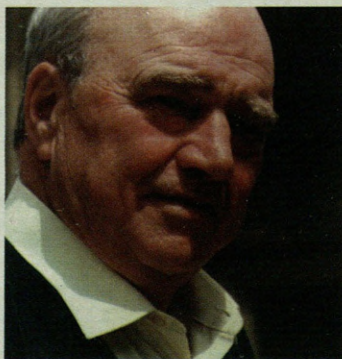
Argazkia: Euskaldunon Egunkaria
Diseinua: Aitzol Goikoetxea

■ Zubiak eraikiko ditu
aurtengo Ibilaldiak 18

■ Hiesa: negozio
farmazeutikoak ez du interesik
Afrikan 26

■ I. Murua: "Utopia
ondo dago baina
pauso iraunkorrak
emanez" 33

■ Bizitza erdia bikote
bila, beste erdia
gainetik kentzen 42

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. Asisko Urmeneta	4
Irakurleak mintzo	5

POLITIKA

Euskal Politikaren Termometroa	6
Elkarrizketa: Michel Arhancet.	
Mikel Asurmendi	9

EKONOMIA

Polonia: euskal enpresen ekialderako sarrera.	
Daniel Udalaiz	12

EUSKARA

Koadrilekin egin behar da lan gazteen erabilera sustatzeko. Ainhoa Azpiroz	16
---	----

GIZARTEA

Zubiak eraiko ditu aurtengo Ibilaldiak.	
Katixa Garate	18
Hiesa: negozio farmazeutikoak ez du interesik Afrikan. Iosu Etxaniz	26
Elkarrizketa: Imanol Murua Arregi.	
Mikel Asurmendi	33

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak	38
Bizitza erdia bikote bila, beste erdia gainetik kentzen. Beñat Doxandabaratx	42

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak	46
Telebista-Irratia. Beñat Doxandabaratx	48
Agenda	51
Bizia	52
Ihesi	53
Denborapasak	56

IRITZIAK

Politika: Richard Irazusta	8
Kultura: Joxe Mari Auzmendi	40
Azkena: Pello Zubiria	58

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

Argitalpen honen edizioko laguntzaile:

*gizarte-ekintza
obra social*

SURREALISMOA:

- 1924an André Bretonek «SURREALISMOAREN Manifestua»
- 2000an Allande Otegiuk:

«EZKER ABERTZALEAREN IBILBIDEA INFINITO DA, ETA GUK EZ DIOGU ESAN BEHAR IZAN GURE JENDEARI GIMNASIORA JOATEKO.»

Allande Otegi

JABEA: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
ZUZENDARIA: Pello Zubiria.
Kontseilu Editorialeko Arduraduna:
 Baleren Bakaikoa.
Erredakzioa: Nagore Irazustabarrena,
 Onintza Irureta, Xabier Letona, Eriz
 Zapirain.
Maketazioa: Berdaitz Goia.
Grafismoa: Aitzol Goikoetxea.
Administrazioa: Marijo Aierza.
Harpidetza: Olatz Korta, Edurne
 Urruzmendi.
Hedapena: Isabel Bereziartua.
Publizitate: Iñigo Txintxurreta, Aloña
 Sorraluze, Bego Zuza.
Argazkiak: Alberto Elozegi.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 15. 20160
 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak:
 943 37 34 03 (erredakzioa)/943 36 10 48
 (komertziala).

IPARRALDEA: Xalbardin baita.

64122 Urruña. Tel.: 559 47 60 00.

Faxa: 559 47 60 01.

NAFARROA: Gazteluko Plaza 44,
 3. eskuina. 31001 Iruñea.

Tel.: 948 22 22 85.

POSTA ELEKTRONIKOA:

Erredakzioa: kazeta@argia.com

Komertziala: komertzial@argia.com

WEB ORRIALDEA

www.argia.com

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.

INFORMATIKA: A.S.P., S.A.L.

Harpidetza sariak:

Hego Euskal Herria .15.600 pta./93,76 euro
 Ipar Euskal Herria . . .746 lib./113,73 euro
 Espainia15.600 pta./93,76 euro
 Beste atzerriak . . .20.100 pta./120,8 euro
 Airez31.450 pta./189,02 euro

KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
 Ametzagaina Taldeko partaidea da

Bideak zabalduz (I)

Azken bolada honetan ikastolei buruz idatzi eta gertatzen ari dena bueltaka darabillkigu kaskezurretan.

Batetik zenbait ekintza direla eta, PP, PSOE, Guardia Zibilak eta ikastoletako zenbait irakasle batera sartzen omen dituzte zaku berean, terapia bera erabiliz bai batzuekin nola besteekin.

Konparaketak mintzen gaitu, zalan-tzarik gabe, baina... neurri batean bederik, ez al dute denek gaixotasun edo desoreka berdina -inolaz ere ez desoreka eta gaixotasun bera- adierazten?

Ez gara oraingo honetan terapiak aztertzen hasiko; izango dugu denbora horretarako, baina tamalez frustrantea da konturatzea ikastola ez dela guk uste genuena, are gehiago denbora luzean bere alde borrokatu dugunontzat.

Min hartzen dugu balore demodratikoak, parte hartzea, euskalduntzea... ikastolen zeinu izan direnean, zenbait ikastolatan horrek guztiak alde egiten duela ikusten dugunean. Oso era sibilinoan bada ere, gertatzen ari da.

Min hartzen dugu jokamolde horiek salatzeraz ausartzen garen ikasle, irakasle zein gurasook jasotzen dugun mespretxu, baztertze edo iseka eta burlekin.

Min hartzen dugu ikastolen etsaiekin batera zaku berean sartzen gaituztenean, ikastolen aurkako estrategia baten barruan ari garen akusaziopean, eta are-rioarekin erabiltzen ausartzen ez diren

terapiarekin gurekin martxan jartzen dutela ikusita.

Min hartzen dugu, ikastolako partaide garen neurrian, ikastoletako beste estamentu eta instituzioetara laguntza bila joan garenok euskal label edo pedigri gabekoak garela ikusi ahal izan dugunean.

Min hartzen dugu ikastolak gehiegi sakralizatu eta babestu ote ditugun sumatzean. Begiak itxi ditugu, ume petral eta belar handiegitan hazitako batekin gertatzen den antzera, nahi duena egitera ohitu dugu eta orain ez da gai bere ardurapean dagoena zuzen betetzeko. Berak nahi duena egin behar du. Garaiz ote gabiltza begiak zabaltu eta ikastolatan, eskola komunitateko edozein estamentutan oker dagoena ikusi, aztertu eta zuzentzen saiatzeko?

Zalantzarik ez dago bide demokratikoak eta elkarriketarako bideak jorratuz egin behar ditugula ahalegin guztiak, konponbidea era horretara lor daitekeela erakutsiz. Eskola batean hori lortzeko gai ez bagara, zer motatako gizartea eraikitzen ari gara? Edo... gizarteak eta botereak duen tresna baliagarrienetarikoa baten benetako balioa zalantzan jarri behar ote dugu?

**AXULAR LIZEOKO GURASO
 TALDE BAT
 DONOSTIA**

Hiruko Txikian

ATZERRITAR HAUEK

Lagun batek istorio irringarritzat kontatua. Egia izan zitekena. Juan Gomez, Realeko futbolari argentinarrek horrela tratatzen omen ditu gaztelaraz nekez mintzatzen diren txuriurdiak. Atzerritarrak. Atzerritarrak, bera ez bezala, Realaren hizkuntzan trebe mintzatzen ez diren taldekideak. Eta Kantauri ertzeren batean sortua izan balitz arraunlari, edota Nafarroako Sakana ala Bortzirietan munduratu izan ezkerko aizkolari irudikatzen dudana Juan Gomez argentinarrek, etxekotzat du bere burua etxeko hizkuntza baitu sor-

tzez berak ere. Eta etxeko taldekideen mintzaira berekoa izanik, ez du arazorik izan etxekotzeko nahiz eta Atlantikoz bestaldetik etorria izan. Beraz badirudi Reala Euskal Herri-tik Argentina baino urrunago dagoela. Edo bestela esanda, Reala argentinarregoa da euskalduna baino. Eta ez diot lagunari hemen diodana esan. Areago, algaraz hartu diot berea, berriz ere betiko legez nonbait, eguzkiari bere alde itzaltsua harrapatzen jarduten dudala esan ez diezadan. Elkarbizitzaren morrontzak ●

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

BASERRITARRAK

Euskal nekazari eta abeltzainak protagonista izan ziren pasa den astean, Europako Batasunean sartuz geroztik bizi duten egoera gero eta larriagoa dela kausa. EHNEko abeltzainek Donostian egin zuten manifestazioa, eta Iparlaten Urnietako lantegiaren blokeoa abiatu zuten, esnearentzat prezio duin bat lortu asmoz. Prezio horrek urtez urte okertzen joan den baserritarren geroan eragiten du. Duela lau urte arte 6.000 euskal abeltzain bizi zen esne ekoizpenari esker; gaur 2.400 baino ez. EHNEk beste datu batzuk jakinarazi ditu: EBN sartuz geroztik, Hego Euskal Herriko baserritarren kopurua 30.000tik 15.800era pasa da. Eta EAEn bereziki larria da egoera, Administrazioak apenas inbertitzen baitu gazteek bizibide hau hauta dezaten; Nafarroakoak askoz gehiago egin du (1994-1999 artean EAEn 100 gazte, Nafarroan 1.400). Sektore hau hiltorian dago, eta etorkizuna beltza da oso. Hau ekiditea denon erantzukizuna da, baina batez ere Administrazio publikoena: gobernu eta diputazioena. Gazteengan inbertitzea, etorkizuna bermatzea da ●

◆ DANIEL UDALAITZ

ABERTZALEEN ZURRUNBILOA

ETA-K EAJ eta EAekin izandako elkarrizketen berri eman zuen lehenbizi, eta gero, gaur egun egoera politikoa nola dakusan adierazi du "Euskaldunon Egunkaria"n argitaratutako elkarrizketan. Mezu ugari dago bertan, baina, publikoki behintzat, ez du erreazio onik eragin EAJ eta EAren. Ezker abertzaleko erakundeek, ordea, LABek eta EHk bereziki, ETAK eraikuntza nazionalen aurrera egiteko duen borondatea azpimarratu dute. Borroka armatua noiz eten, EAJ eta EAren esku egon daitekeela adierazi du ETAK, beti ere, erakundearen esanetan, hauek eraikuntza nazionalen konpromiso sendoak hartuz gero. Bitartean, desadostasunak agerikoak dira Batera, Lizarra-Garaziko edota Udalbiltza moduko guneetan.

KONTRATU BEREZIA

PIRINIO Atlantikoetako prefeta, Andre Viau, Frantziako Estatuko ordezkari den aldetik, Akitaniako eta Departamenduko Kontseiluekin hasi da negoziatzen. Negoziateta berean Ipar Euskal Herriko Hautetsien Kontseiluak parte hartuko du. 1992. urteaz geroztik, Ipar Euskal Herriko lurraldetasun eta instituzio ezaren arazoari Lurralde Eskema ekimenaren bidez egin dio aurre Frantziako Gobernuak. Lurralde

■ Lionel Jospin lehen ministroa.

Eskema, ordea, arras gelditurik egon da azken bi urteotan. Orain, berriz, Lionel Jospinen gobernuak Iparralderako "kontratu berezi" bat hitzartzea onartu du. Hitzarmen hau sei hilabete epean gauzatu beharko da. Frantziako Gobernuaren arabera, "Frantzia osoan egin ez den proposamen berezia da". Euskal Departamenduaren aldeko 'Urriaren 9ko Deia' kolektiboarentzako, erabaki hau arazoa desbideratzeko sasi-irtenbide bat da.

ESTATU ITUNA

PSE-EE-KO Nicolas Redondo Terreros idazkari nagusiak PSOEn eta PPren arteko "estatu itun" bat proposatu du Euskal Herrian eman litezkeen aldaketak eragozteko. Redondoren ustez, EAJk bere estrategia aldatzen ez duen

B A H E A

- Arnaldo Otegi, EHko eleduna: "ETAK bere elkarrizketaren bidez borroka armatuari iraungitze-data jartzeko gonbita egin die EAJri eta EAri".
- Nicole Pery, Frantziako estatu idazkaria: "Ipar Euskal Herriarentzako hitzartu nahi den 'kontratu berezia' espreski eginiko egitasmo bat da, Frantzian egundo burutu ez den egitasmoa".
- Robert Stoker, Belfasteko alkatea: "Espainiarrek ondo egingo lukete Ipar Irlandako ere

ELKARTASUN ASTEA

Aste osoan zehar ari da garatzen presoek eskubideen aldeko elkartasun eguna, Iparraldean ostiralean gauzatuko dena. Presoek eurek egindako deialdiari heldu diote ezker abertzaleko erakunde desberdinek: greba instituzionala, kale agerraldiak, sektorekako lanuzte eta greba deialdiak... Larunbateko Donostiako manifestazioak emango dio amaiera asteari. Hau guztia, euskal presoek eurek iazko azaroaz geroztik egiten ari diren gose greba gogorraz lagunduta.

bitartean, sozialistei ezinezko zaie jeltzaleekin elkarlanean aritzea. Aitzitik, PSE-EEko burua-
ren aburuz, sozialisten eta popularren arteko harremanak onak dira, azken hauteskundeetan bi alderdien artean "hautsi ziren zubiak" berregiten ari baitira. Bestalde, ETAk eginiko adierazpenei "txantaje" hutsa iritzi die Redondok. Bere ustez, EAJ eta EA erakunde armatuaren asmoak asetzen saiatzen ari dira. Aitzitik, Odon Elorza Donostiako alkate sozialistaren iritziz, EAJk aldaketa "argia eta positiboa" erakutsi du azken asteotan.

GAZTEEN ESPETXERATZEA

HILABETEREN buruan ia 50 gazte pasatu dira epailearen aurretik kale borrokarekin zerikusirik izatearen akusaziopean. Hauetatik 33 espe-

txeratu dituzte, bai ertzaintzak eta polizia nazionalak atxilotu ondoren, bai gazteek euren burua Ertzaintzan edo epaileen aurrean agertu ondoren. Gazte guztiak Oorereta eta Hernani aldekoak dira. Gurasoak elkarrekin atxilotuta hauek politikoki erabiltzen direla salatu du.

ARZALLUZ EGIBARREN ALDE

XABIER Arzalluzek Bilboko hitzaldi batean aipatu zuenez, EAJren baitatik Joseba Egibar EBBko bozeramaileari buruzko "oso gauza desatseginak" entzun ditu. Arzalluzen esanetan, ordea, Egibarrek, "beste inork ez duen meritua dauka", elkarriketa prozesuan "egin dituen ordu guztiengatik, eta izan duen eta duen pazientziagatik". EAJ akaso erratu dela, Egibar ere bai agian, baina berak ez duela onartzen Egibarri buruz gaizki esaka aritzea.

■ J. Michel Galant.

IZPIAK

Jean Michel Galant Azkarateko auzapeza da Baigorriko kantonamenduko kontseilari nagusia izateko ABk aurkeztu duen hautagaia. Marcel Monlong Baigorriko kontseilari zenduaren lekua beteko du hautatuak.

Baltasar Garzon epaileak jakinarazi duenez, ETAren aurka egiteko bere ingurune politiko osoaren aurka egin behar da, ETArek egitura armatuaren aurka bakarrik eginez gero ezer ez delako lortuko.

Gillermo Etxenike, Gipuzkoako Batzar Nagusietako PSE-EEko eleduna izan dena, izango da aurrerantzean Edebisa, Bidasoaren Garapenerako Agentziako kontseilari ordezkaria.

■ Guillermo Etxenike.

dua begiratzuz, batez ere akatsak ez errepikatzeko. (...) Terroristekin hitz egin behar da, arazoaren alde bat direlako. Horrek ez du esan nahi beren ideia eta ekintzekin bat egitea".

- Victor Aierdi, Elkarriko koordinatzailea: "Euskal Herrian nahastu egin dira eraikuntza nazionala eta gatazka politikoaren konponketa, eta horrek eragotzi du aurrera ez egitea, ez batean ez bestean".
- Carlos Iturgaitz, EAEko PPko presidentea: "Ibarretxek mespretxua agertu behar dio Udalbiltzari, baita Jaurlaritzaren finantzaketa kendu ere".

"Boulevard"en gomita izan nahi nuke

Ez dakit zoin esaldi asmatu behar den aste huni biper pixka baten emaitako euskal politika munduan, prentsak mamia ukan dezan hain maite dutelakotz, eta nire buruaz mintzarazteko.

Salatzen ahal nuke Arnaldo Otegiaren gehiegikeria. Idu-riz gustukoa litzateke eta ongi bilatuz zerbait atzeman neza-ke. Zeiharketa bat Otegiarekin, demokrazia hitza (oso garrantzitsua demokrazia hitza, bederen hiru aldiz esan behar dena, iduri eta erakaspen bat eman behar dakotala), ezin adi-gaitzgarriko aipamena akordio hipotesi ez errespetatu batentzat eta horra polemika bat irratu guzietan aipatua izanen dena.

Edo bestela zuzenki Joseba Egibarren aurka mintzatzen naiz, egia erran gaur egun modan dago baina ere jendea mintza litaik. Hor ere bost minutuz bilatuz aurki nezake zerbait zirikada berari oroi-tarazteko. Gertatzen ahal da egitea handikari, baina Iparraldetik eto-rriz pasa litzateke. Emanen dazkot bizpahiru lurralde ikasgai, presoak eta ausardia (kuraia) aipatu berari. Aunitz egiten du baina Josebaren aurka oldartzen banaiz behar dut paketa ezarri. Edo bestela Rafa Larreina begiztatzen dut. Aski dakot esanaraztea gauza bat edo bi ez dituenak esan baina azkar gogo-ratu dituenak, ahal bada Arnaldo-ren aurka, Joseba edo berdin Gorka Knörrendako. Behar dut, posible bada, ez ezagutzen duen txosten baten aurka oldartu. Sala-tzen ahal dut bere zorrotasuna baina hoberena litaik aurki-tzea idatzi zahar bat kritikatzeko. Zerbait atzemanen dut ba edo beharrez badakit nori galdegina...

HOBERENA litaik betan oldartzea hiruen aurka. Prentsaurreko bat egiten ahal nuke eta argazkilari, mikro eta kamera guzien aitzinean salatu horien gurbiltasun eskasa eta sobera prentsa maitatzea. Interesanta egiteko Lizarra-Garaziren bukaera iragarriko dut, publikoki esaten ahal ez diren gauza batzu salatuko ditut hartuz aire misteriosko bat,

ez ahanztz atorra xuri bat.

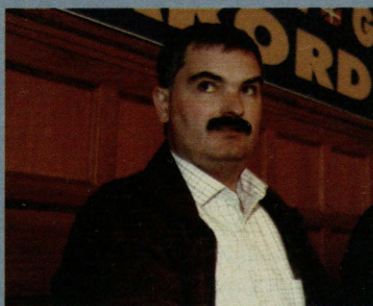
Ez da horrela eraikitzen herri bat. Eztabaida baten on-tzeko eta proiektu batzuen aitzinarazteko beste egin molde bat aurkitu behar litaik. Orain den nahaskeriak talde aber-tzale politikoen artean duda gehiago sortzen ahal ditu, xarma galtzeak eta gibelatze hotzak baizik ez ditu ekartzen ahal. Orain bizi dugun eta mantentzen dugun zalantza garai honetan, ondorioak irabaziko dituzten bakarrak agindua eta

iraunkortasuna beren eskuetan dutenak dira. Ez dira gure aldeko-ak. Euskal Herri baten eraikuntza, denek batean gure gain hartu duguna, prozesu berria, dudako-rra, abiadura eta esperientzia berri bat da. Eskatzen du guregandik berdintasun bat hutsik gabekoa, komunikazione berdin bat, gataz-karik gabekoa. Proiektu hori zaila da plantan ezartzeko, oldartze ezin asmatuak jasan beharko ditu-gu, eztabaida ez mugatuak ere. Baina eraikuntza nazional hori denen asmoa da ber mementoan. Inor ez da gure itsasuntzian iga-nen, manatzen dutenak beren artean arraunekin elkar jotzen baldin badute.

NIRE helburua ez da erakas-pen bat emaita nire lagun Arnal-do, Joseba eta Rafari. Herri hunentzat eramaiten duten lanak gainditzten du mediatikoki eraku-tsia dena. Ulertzen ditut beren ezadostasunak, zombait aldiz adie-razle eta partaide naiz ere, eta badakit herritarrek adierazi behar

direla. Baina ez da medioen zepoan erori behar berehala eta denentzat. Eztabaida baldin bada abertzale talde guzien artean, izan behar dute amore emaiterik gabe. Militanteak jakinean izan behar baldin badute, hori egin izan behar da barneko egituretan. Azkenik publikoki egin izan behar bada, egin behar da nahikunde minimum batekin eta ez inoiz prentsaren beretzeko.

Ez nuke prentsaurreko polemikoa egin nahi. Ez alde ez aurka. Hiruek badakite segur naizela elgarrekin dugula lortuko ditugun helburu berak. Nahi nuke bakarrik hemen jakinarazi horrendako denen indarra beharko dugula ●

ALBERTO ELOSEGI

Richard Irazusta
ABko kidea

"Ez nuke prentsaurreko polemikoa egin nahi, ez alde ez aurka. Hiruek badakite segur naizela elgarrekin dugula lortuko ditugun helburu berak. Nahi nuke bakarrik hemen jakinarazi horrendako denen indarra beharko dugula"

Paueko Kontseilu Nagusian bi hautetsi ari dira Zuberoaren ordezkatzan. Michel Arhancet Atharratze kantonamenduko kontseilaria da. Zuberoan eratu berri den Herrien Erkidegoari buruz abiatuko dugu elkarriketa hau eta Hegoaldeko aferez finitu.

"DEPARTAMENDUAREN AFERAK ZUBEROTARRAK ZATITZEN DITU"

Zuberoako Maule eta Atharratze kantonamenduak Herrien Erkidegoa deitu egiturari ari dira iragan urtarilaz geroztik. Nola doa proiektua?

Aitzinatik bazen jada herrien arteko Kantonamenduen Sindikatua, garapenerako egitura bat. Haatik, gure garapenaren aitzinarazteko egitura sendoago baten beharra ikusi genuen duela 6 urte. Atharratze kantonamenduan 16 herri gara. Gure egiturak ez zuen fiskalitate propioa, ezta Maulekoak ere. Antzinako egituren gailindi ezin genituen zergak bildu. Hartakotz sortu dugu bi kantonamenduen arteko Herrien Erkidegoa (Communauté des Communes).

Turismoaz gain, lantokiak nola behar dugun handitu eta laborantza nola hobekitu ikusten ari gara.

■ **Atharratze kantonamenduko zenbait herri (Larrañe, Santa Grazi eta Hauze) ez dira akort proiektuarekin. Zergatik?**

Mendiko laborantzatik bizi diren herriak dira. Hauen arazoa beren kompetentzien galtzea da. Antzinako sistemak herriek ez zuten beren akordioa emaiten oraingo proiektuan bezala aritzeko, orain kompetentziak ematen dizkiote Herrien Elkargoari. Herrien ordezkariak beren boza badute, baina ez dute kompetentzia osoa atxikitzen. Kompetentzia galtzearen lotsa edo

■ "Zuberotarrok giharek behar dugu geure ekilibrioa hatzeman".

beldur dira, beren herrien xedeak galtzen dituztelakoan. Ene ikusteko manerak, lotsarazten dituena turismoaren kompetentzia galtzea da. Kompetentziak galtze-

□ **"Herrien Erkidegoaren bidez, geroan, menturaz, Erkidegoen federazio bat muntatu liteke elkarrekin"**

aren beldur izatea normala duzu, baina gure kantonamenduko herriak tipiak dira. Zuberoan 15.000 bizizale dituzu, orduan, ez baditugu indarrak batzen proiektu handiago baten muntatzeko, ez gara helduko gure garapena ziurtatzera. Hori ez

dute konprenitzen male-ruski.

■ **Zuberoaz eginiko ikerketa ekonomiko baten arabera 600 lanpostu behar dira Zuberoa biziko bada.**

Aitzina ari gara, alta. Izan dadin departamenduaren gailindi, erregioaren gailindi edo estatuen gailindi, baditugu gure akordioak. Zuberoa 'birmoldaketarako arroa' bezala ekarria da, non ekonomiari beste indar bat eman behar zaion arrabiarazteko. Gurea bezalako kasuak badira ere beste departamentuetan. Bulego ekonomiko batekin ari gara lanean, azterketa bat egin dugu eta plangintza berezi bat abiatu. Zuberoako industria gunetan zer indarra dugun eta

nola haboro laguntzen ahal dugun garapen mailan aztertzen ari gara. Gure ekonomia laguntzen ahal dituzten enpresak ikusten ari gara. Izan dadin Euskal Herri-

tik edo bertze lurraldeetatik, enpresa hauen proiektuak ekarrarazi nahi ditugu Zuberoara. Bi kantonamenduen arteko egitura ontsa partitu da eta bururaino eraman behar

dugu ekonomiak bertze dimentsio bat har dezan. Giharek geure ekilibrioa hatzeman behar dugu hemen bizitzeko.

■ **Biarnotik edo kosta altetik ez duzue laguntzarik espero?**

Gure pozisioan egonik, behar dugu

ikusi zer bizibideak lantzen ahal ditugun. Bada langile zuberotar andana bat Oloruen lanean, han badira lana ematen duten empresa handiak. Kostaldetik ez da proiektu seriosik heldu Zuberoara. Ontsa litzateke halakorik, baina handik ez dira entpresak hona heldu lanaren emaitera; orainokoa bederen deus gutti.

■ **Herrien Erkidegoen bitartez harreman berriak gara litezke, agian?**

Menturaz, geroan, Herrien Erkidegoaren bidez, BAM (Baiona-Angelu-Miarritze) Erkidegoarekin eta barnealdean sortu (Amikuzen, kasu) eta sortzen ari diren beste Erkidegoekin federazio bat munta liteke elkarrekin. Bereziki, aglomerazio handiekin zer egiten ahal dugun ikusteko. Zer konplementaritate hatzeman ahal dugun elkarrekin. Zuberotarrak, besteak beste, horretarako bildu gara Herrien Erkidegoan. Ordezkaritza bat behar genuen gihauren bizimoldeak zeintzuk diren ezagutzeko. Gisa honetara gure arrankurak aurkeztu ahal-ko ditugu eta haiek bereak.

■ **Ipar Euskal Herriak berezko instituziorik gabe, Herrien Erkidegoek har litzateke beren gain euskarak dituen beharrak?**

Lehenbizi ikusi behar dugu zer bitartekoak ditugun eta zer emaiten ahal dugun. Ni ez naiz Herrien Erkidegoan, ez bainaiz herriko kontseilaria ez auzapeza. Baina, gure eskualdea eta identitatea atxikitzeke lehenik jakin behar dugu jendea hemen biziko den edo ez. Bizizaleak behar ditugu zaindu eta gure lurraldea biziarazi erakargarritasuna sendotzeko. Hori egiten badugu, gure kultura eta mintzaira aitzinaraziko ditugu. 15.000 jendeke zer egiten ahal duten? Zer bitartekoak ditugu? Fiskalitate tipia dugu eta ezin ditugu horiek gure gain hartu. Horrendako beharko genuke departamendutik laguntza gehiago euskararen eta kultur elkartearen laguntzeko. Ezin ditugu gure gain horiek hartu laguntzarik gabe. Herrien Erkidegoa sortu

■ "Oroz gain bizizaleak behar ditugu zaindu Zuberoan".

berri da eta Ikastolek galde egiten badie beren kostua ordaintzea, grina piztuko da gure artean. Prefosta, beharrezko diren gauzak dira, baina zerekin egin?

■ **Akitaniaren eta estatuaren arteko Plan Kontratuan 26 milioi (650 milioi**

pta) aurreikusten ziren. Euskaltzaleak kexu dira 17 besterik eskaini ez direlako.

Akitania erregiotik heldu plangintza ez dugu sinatu oraino, estatuaren eta erregioaren artekoa sinatu du Lionel Jospinek hitzeman duenez Euskal Herriarekin beste kontratu bat egingen du eta ondorioz, beste laguntza jinen da. 26 milioi galdatuak ziren. Baina, nork galdatu zuen? Ez da deusik emanik oraino. Prefosta, ontsa zatekeen hori ukaitea. Beti badira mentsak (eskasiak) maleruski. Gehiago ukan nahi genuke, baina behar dugu lanean arit dagoenarekin eta dauden proiektuak aitzina eramane. Unibertsitatearen kasua, ez duzu uste zerbait handia dela Ipar Euskal Herrian? Kontratu horretan sartzen da proiektu hori. Ni lotsatu naiz mementu batean, ez zatekeelako kontratu espezialik Euskal Herriarentako. Baina euskaldunok gure kontratua badugu, gure garapena bideratzeko proiektu partikularra.

■ **Kontseilu Nagusian zu eta Pepela Mirande zarete zuberotar kontseilariak. Ez zarete Euskal Departamenduaren aldekoak.**

Gu ez gara printzipio horretan sartzen, guk behar dugu ziurtatu gure bizitza hemen: Zuberoa bihar nola bizitza den. Departamenduaren aferak zuberotarrak zatitzen ditu. Nik, eskualduna agertzeko ez dut departamenduaren beharrik ikusten. Euskalduna naiz, euskaldun sortu eta bizi naiz, eskuarari eta kulturari buruz gure ahalegina egiten dugu, baina ez dut instituzio baten beharrik ikusten eskualdun izateko. Zuberoako garapena da gure kezka. Azken eroldaren arabera Zuberoa galtzen ari da. Ongi da euskaldun atxikitzea, baina lehenbizi behar dugu hemen bizi, bizizalerik ez badugu nola ariko gara? Euskal Departamendutik batek ez digu arroposturik ekarriko afera honendako, gihaurek geurek entpresen gaindi aitzina egin behar dugu.

POLITIKA BIDE PARTIKULARRA

Atharratzen sortua da 1947an, eta bertan du etxaldea. Behi saldo bat hazten du. Ezkondua eta hiru haurren aita da. Politikan bide partikularra urratu du. Zuberoako ELBren sindikatuaren eta Axuri kooperatibaren sortzaileetariko bat da. Zuberoako ekonomia garatzea du xede. 1992tik da kontseilari nagusia. Ez du karta politikorik. Kontseilu Nagusian UDFko taldeari atxikia da.

■ Kontseilari izanik, nola bizi zenuen Kontseilu Nagusiko aulkien bahiketa?

Ekintza sinboliko gisa kolpe eder bat izan zen; irringarria. Ni ez naiz batere ofenditu. Bada imajinazioa eta sinboliko-ki ontsa da, erran nuen. Departamendua- ren helburuan gauzak horrela iragaten diren bitartean, demokratikoki, akort naiz. Behar lezake jakin hor egoiten, eztabaida atxikitzen, bata besteari pre- sioa egiten, baina biolentziarik gabe.

■ ELBko kidea zara. Lizarra-Garazi- ko akordioa sinatu zuen ELBk. Nola ikusten duzu akordio hori egun?

Lizarra-Garaziko akordioa presenta- tua izan zen maneran ez ginen akort bai- zik egoiten ahal, iruditzen zait bakeari buruz zerbait eskaini zuela. Gero, horren giblean gauzak nola agertu diren ikuste- ak lotsatu nau. Ez da posible estremiste- kin akordioetara iristea, estremistek demokratikak jan nahi dituzte. Demokra- ziarantz aitzitik egin nahi diote biolentziaren gairi. Ni ados nintzen Lizarra-Garazi- ren bidetik joateko, baina ikusiz bake molde horren giblean zer zen, iruditzen zait ez garesti prest Euskal Herriko zazpi probintziak elkarrekin lanean aritzeko.

■ Nola ikusten duzu

LAB sindikatua Iparral- dera zabaltzea?

Ez ditugu lan egiteko ber manerak, ez ditugu ber enpresak ere, ez ber mode- loak. Tronpatzen naiz beharbada, baina Zuberoatik so eginez ez zait ontsa irudi. LABek gauzak tratatzeko eta ikusteko ber manerak ditu, eta Maule- ko langileek, kasu, beren arrenkurak dituzte. Ez ditugu ber mentalitateak. Gure lurraldeak eta Hegoaldeko lurralde-

BOB EDMÉ

■ “Zerendako heldu da LAB sindikatua Iparraldera? Lezioak emaitera?”.

ak nolakoak diren ikusita, zerendako heldu da LAB bezalako sindikatu bat Iparraldera? Lezioak emaitera? Honela egin behar duzue, eta gogorki eraman behar dituzue gauzak erraitera? Ez zait irudi gure ekonomiarentako gauza onik den.

herriei zabaldu eta ibilgailuen sarrera eta irteera dituen autobide baten alde bai. Ez dugu kamioiendako pasabide bat nahi, ekonomiari lagunduko dion bidea baizik. Joan baledi proiektu hori barnealdetik gauza ona zatekeen ekonomiarentzat. Gasbidea iraganarazi digute guk nahi ala

ez, baina ez zait irudi hola- ko autobide bat hemendik iraganaraziko dutenik. Gure ekonomiak ez du aski trafikorik ekarrarazten, tru- faka ari dira hemendik ira- ganen dela erraiten. Barne-

aldetik joanen balitz, gu lot gintezke autobidera berdin. Iruñearekin nahiz Bordelerek lotzea interesantea da, biak lotzeak beste indar bat ekar liezaioke gure ekonomiari ●

◆ MIKEL ASURMENDI

■ “Lizarra-Garaziko akordioak zerbait eskaini zuen, gero horren giblean gauzak nola agertu diren ikusteak lotsatu nau”

■ Frantziako kontseiluak errefusatu du Iruñea eta Bordele lot lezakeen autobidea Garazitik pasatzea. Michel Intxauspek Zuberoatik iragateko posi- bilitatea ikusi du.

Ez naiz autopista baten alde, baina

VALDEREJO PARKE NATURALAREN INGURUAN KOKATUA EUSKAL HERRIKO TOKI EZEZAGUNETARIKO BATEAN

● ZERBITZUAK ●

Taberna - Jatetxea - Jokastokia - Supermerkatua
- Erizaindegia - Bungalowak - Ur beroa dohainik
- 240 toki - 71 partzela - Erreka

● IHARDUERAK ●

Tirolina - Puenting-a - Rapela - Mendi Bizikleta
- Piragua - Valderejon txangoak - Mendi irteerak
- Zaldian ibilaldiak - Igerilekua

Mila izarreko
Hotela ireki da
Valdegobian

4 BUNGALOW ALOKAIRUAN
Iparrabola tankera, era guztietako
aukerak: sukaldea, bainugela dutxaz,
berogailu aparta, ur beroa, teilatondoa,
6 pertsonentzako tokiak eta
aparkalekua bertan.

Hego Euskal Herriko enpresak gero eta gehiago irteten dira nazioartera. Industri Sustapen eta Eraldaketarako Baltzua (SPRI) gogor ari da Polonian plataforma bat eratzeke eta euskal industria-produktuak Europako Ekialdean sarrera azkarra izateko.

POLONIA: EUSKAL ENPRESEN EKIALDERAKO SARRERA

A rtean behin-betiko erabakirik hartu ez den arren, seguru asko Polonia izanen da Industri Sustapen eta Eraldaketarako Baltzua (SPRI) euskal enpresak Europako Ekialdeko merkatuetan sartzeko eta ezartzeko aukeratuko duen plataforma. Merkatu honek aukera ugari eskaintzen ditu populazioaren kopurua handia delako, industrializazioaren bide-

an urrats handiak egiten ari delako eta luze gabe Europako Batasunera bilduko delako. Horrenbestez, Europako Ekialdeko herrialde horretan ordezkartza bat abiarazteko aukera aztertzen ari da SPRI. Ez da ahortzi behar Europako Erdialdea, Herrialde Baltikoak eta Errusia EAEko esportazioen %10en jomuga direla. Nafarroako enpresek herrialde horiekin merkataritza harreman batzuk badituzten

arren, askoz ere apalagoa da hartueman horien munta.

SPRIk ez du azken zortzi urteetan Europako alde hau ukitu ere egin. Egumbertan kokatzeko formularik egokiena eta iraunkorrena aztertzen ari da, EAEko enpresek merkatu hauetan sarrera azkarra izan dezaten. Ziuraski azkenean ordezkartza bat ezarriko du Polonian; herrialde horixe izango da euskal sozietate susta-

■ SPRI, garai berriotara birmoldatutako eta egokitutako elkarte

I ndustri Sustapen eta Eraldaketarako Baltzua (SPRI) EAEk 80ko hamarkadan bizitako industria-krisialdi larriaren urterik latzenetan sortutako erakundea da. Elkarte hau EAEko industria birmoldatzeko eta sustatzeko tresna gisa sortu zen. Sozietate publiko bat da eta kapitalean Eusko Jaurlaritzako Ogasunak eta EAEko hiru aurrezki kutxek parte hartzen dute. Elkarte honek krisialdiak jotako urteetan zehaztu zituen bere helburuak. Helburu horiek hein handiagoan edo txikiagoan beteko ziren, era guztietako iritziak baitaude, eta une honetan garai berriotara eta industriaren egoera berrira egokitzen saiatzen ari da.

Eusko Jaurlaritzako Industria Sailaren menpekoea den SPRIk aurreranzko jauzia egin nahi du oraingo honetan, eta industriaren birmoldaketaz kezkatu beharrean, euskal enpresak sustatzea du helburu Industria, Merkataritza

eta Turismoa bultzatuz. Xede horretan, Sustatze, Nazioarteratze eta Teknologia Batasun arloak landuko ditu.

Merkataritza eta Turismoa Industria sailera bildu ondoren, SPRIren menpeko sozietateek (Sprilur, Parke Teknologikoak,

CEI-ak eta Arrisku-Kapitala gestionatzeko Sozietatea) lan gehiago izango dute, eta zentro logistiko-en, hotelen eta atzerrikit datorren turismoari harre- ra egiteko guneen sorrera bultzatuko dute.

SPRIk aurrera darrai inbertsioak sustatzen eta krisiak bereziki zigortutako eskualde bitan -Iba- rrezkerrean eta Pasaia- ko Badian- inbertsioak finantzatzeko laguntzak bilatzen. Nolanahi ere, SPRIren Ekonomia Sustatzeko planaren baitan, Berrikuntzarekin eta Nazioarteratzearekin zeri- kusia duten jardunbide bi

■ Ormaiztegiako Irizar enpresak Brasilen du proiektu bat abian.

bultzatuko dira hemendik aurrera. Plan honen arduradunak aburuz, euskal enpresa batek nazioartera egiten duen heinean sendotu egiten du Euskal Herriko bere enpresa-egitura.

ALBERTO ELOSEGI

tzailaren aurreneko helburu estrategikoa.

ANTZEKO INDUSTRIA-KULTURA. Ordezkaritza honek banatzaileak aurkitzea, alde horretako merkatuei buruzko informazioa eskaintzea, ikaske-ta-bidaia egiteko laguntzak ematea eta EAEko enpresen eskaerei erantzutea izango ditu helburu nagusi. Europako Ekialdeak, hemengo antzeko industria-kulturaren jabe izaki, merkatu aukera garrantzitsuak eskaintzen ditu, bereziki makina-erremintaren sektorean, ekialdeko errepublikak desegin zirenean galdu egin baitziren merkatu horiek. Orain arte SPRIk hainbat agente izan du Europako Ekialdean, bereziki Polonian, Txekiar Errepublikan, Hungarian, Eslovenian eta Errumanian, baina agente hauek ez zuten eskusiban Eusko Jaurlaritzaren menpeko Industria Elkartearentzat lan egiten. Asmoak burura eraman eta Polonian euskal ordezkari bat kokatzen bada,

askoz ere handiagoa izango da euskal enpresek berriro ere Europako Ekialdeko merkatu horietan muturra sartzeko izango duten aukera, biztanle-kopuru handia kontuan izanik lehen mailako merkatuak izan baitaitezke.

Egia ere bada erosteko ahalmena oso bestelakoa dela Ekialdeko herrialde batzuen eta besteen artean. Eslovenia, Txekiar Errepublika, Polonia, Errusia, Leto-

nia eta Lituania dira Europako mailara gehien hurbiltzen diren herrialdeak. Herrialde hauetan garrantzitsua da kontsumoaren kultura, izan ere, tradizio handia izan dute industrian, nahiz eta industria gehiena armagintzari emana egon izan den. Antzeko industria-kultura honen erakusgarria izan da Bilboko Makina-Erremintaren azken Biurtekotan ikusi ahal izan dena. Horrenbestez,

■ Varsovia, Poloniako hiriburua. Herrialde hau izango da ekialderako atea.

Kontestu honetan, Eusko Jaurlaritzaren menpeko erakunde honek atzerriko proiektuak bereganatzeko, atzerriko eta euskal enpresen artean elkarlanean jarduteko eta atzerriko herrialdeetan euskal enpresak irekitzeko akordioak lortu behar ditu. Europako Ekialdeko merkatuetan sarrera edukitzeko Poloniako plataformaren kasua SPRIk daukan plan eta helburu horien parte bat da hain zuzen.

SPRIk une honetan 32 agente dauzka mundu osoan zehar barneatuta. Agente hauek proiektuak lotu nahi dituzte, "Euskadi" inbertitzeko leku erakargarri gisa aurkezten dute. Asian zazpi herrialdeetan jarduten dute: Korea, Txina-Pekin, Txina-Hong-Kong, Txina-Xangai, India, Japonia eta Taiwanen. European zortzi herrialdeetan: Alemania, Eslovenia, Hungaria, Italia, Frantzia, Polonia, Erresuma Batua eta Errumanian. Mediterraneo aldean hiru herrialdeetan: Maroko, Tunisia eta Turkian. Nafta eta Commonwealth elkarteetako hiru herrialdeetan: Estatu Batuak, Kanada eta Mexikon. Ertamerikan eta Kariben sei herrialdeetan: Venezuela, Kolonbia, Kuba, Ekua-dor, El Salvador eta Dominikar Errepublikan. Eta Hegoamerikan bost herrialdeetan: Argentina, Brasil, Txile, Peru eta Uru-guayen.

1998ko krisiak Asiako Hego-ekialdea eta Hegoamerika gogor astindu zituen arren, SPRIk lanean jarraitu zuen alde horietan euskal enpresen nazioarteratzeko xedean. Horrenbestez, urte horretan elkarlanean jarduteko 33 akordio itxi ziren, beste 80 lanpostu sortu ziren eta fakturazioa 1.000 milioi pezetako (40 milioi libera) kopuruan handitu zen. Akordio horietan aipagarri dira Kuban izenpetutako bi: Lázaro Ituarte enpresak

BK-CETI enpresarekin batera balbulak egiteko izenpetutakoa eta LEIA enpresak CITMA enpresarekin batera berrikuntza teknologikorako proiektu batzuk garatzeko izenpetutakoa.

Gisa berean, Eusko Jaurlaritzaren menpeko elkarte honek beste bost kontratu handi gorpuzten lagundu zuen. Besteak beste, Alkargo enpresaren transformadoreen hornidura eta Washingtongo Metroarentzat bidaiarientzako 110 kotxeren eraikuntza aipatu behar dira. Bidaiarientzako tren-kotxe horiek CAF enpresan egin dira eta, horrenbestez, Beasaingo enpresak sarrera izan du Estatu Batuetako merkatuan. Bukatzeko, aipagarria da erakunde honek eskaintzen dituen laguntzak euskal enpresek atzerrian inberti dezaten. Garrantzitsuak dira Bellota enpresak Kolonbian eta Brasilen dauzkan proiektuak, Irizar enpresak Brasilen dauzkanak, Tavex Algodonera eta Artalde enpresek Marokon dauzkatena eta Ulma enpresak Brasil, Argentina eta Txilen dauzkanak.

Azkenik, Kubako enpresari eta zuzendariei eskainitako prestakuntza da SPRIren egitekoan aipagarria den beste alderdi bat. Horretarako, alde zuzenetik euskal enpresa txiki eta ertainetan aplikatutako Zuzendaritzaren Garapena programa erabili da. Egiteko hau bere garaian Eusko Jaurlaritzak eta Kubako Gobernuak izenpetutako hitzarmenaren baitan jasotzen da ●

■ EAEk 1,5 bilioi pezeta esportatu zituen 1999an

Iazko azken bi hilabeteetako datu ofizialak oraindik eskura ez dauzkagun arren, huts egiteko beldurrik gabe esan dezakegu Euskal Autonomia Erkidegoko merkataritza-balantzak esportazioetan 1,5 bilioi pezeta inguru (60.000 milioi libera) erdietsi zituela 1999. urtean, hau da, aurreko urtean baino zertxobait gehiago. Aitzitik, ofizialak dira urteko lehen 10 hilabeteetako buruzko datuak, eta horien arabera, esportazioetan 1,3 bilioi pezeta erdietsi ziren, hots, aurreko urtean eta epe berdinean baino %2,2 gehiago. Inportazioak 981.929 milioi pezetako kopurura iritsi ziren, hau da, %5,6 hazi ziren. Hortaz, 1999ko aurreneko 10 hilabeteetan, 456.289 milioi pezetako kopuruan zehaztu zen aldeko saldoa.

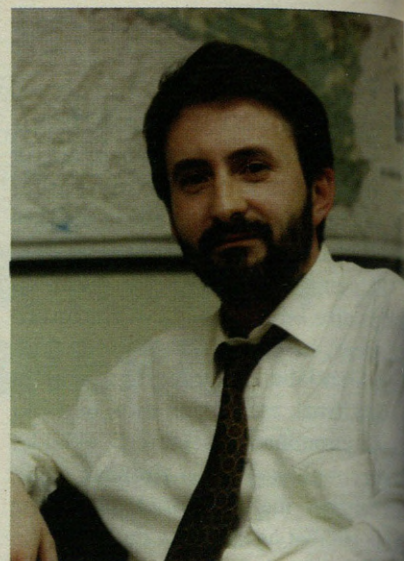
Euskal esportazioetan sailik garrantzitsuenak automobilak, traktoreak eta ziklomotoreak (urria arte 286.730 milioi pezeta), eta errektore nuklearrak eta galdarak (219.814 milioi pezeta) izan ziren. Urrutira geratzen dira burdinazko eta urtutako metalezko manufakturak (86.073 milioi pezeta), galdaketa, burdingintza eta altzairugintza (81.557 milioi pezeta) eta makina eta gailu elektrikoak (79.555 milioi pezeta).

Euskal Autonomia Erkidegoko esportazioetatik %64k Europako Batasuna dute jomuga, eta Frantzia eta Alemaniaren artean esportazioen %34 baino gehiago biltzen dute. Italia, Erresuma Batua eta Portugal dira gure produktuak jasotzen dituzten herrialdeen zerrendan hurrengoak. Estatu Batuak seigarren postuan ageri dira; 59.037 milioi pezetako kopurura iritsi ziren Estatu Batuetara eginiko esportazioak. EAEko inportazio nagusiek energia nuklearrarekin, galdaketarekin, altzairuarekin, burdinarekin eta erregaiekin dute zerikusia. Gisa berean, Europako Batasuna da inportazio garrantzitsuenen jatorria. Alemania (140.466 milioi pezeta), Frantzia (136.209 milioi pezeta), Erresuma Batua (87.988 milioi pezeta) eta Italia (77.318 milioi pezeta) dira gure hornitzaile nagusiak. Zerrendan hurrengoak Iran (38.407 milioi pezeta) eta Errusia (28.246 milioi pezeta) ageri dira ●

makina-erremintaren sektore garrantzitsuan konpromiso-maila handia erakutsi duten Txekiar Errepublikako eta Esloveniako enpresa batzuen erakusmahaiak ikusi ahal izan ditugu.

Nolanahi ere, Polonia da Europako Ekialdeko herrialde hauen artean aipagarriena. Bertako industriak azkar ari dira egokitzen eta birmoldatzen. Hala eta guz-

tiz ere, azpiegiturak dira (burdinbideak, errepideak eta beste batzuk) negozioa egiteko aukera gehien eskaintzen dutenak. Energiaren ekoizpena biltzen duen eta modernizatzeko behar handia duen industria termikoa da euskal enpresek sarrera izan eta negozioa egin dezaketenei beste sektore bat. Bukatzeko, urekin zerikusia duena da Europako alde honetan

■ EAEko Industria sailburu Josu Jon Imaz. Bere menpe dago SPRI.

euskal enpresentzako garrantzitsua den beste sektore bat, uraren tratamendua, banaketa eta ingurumena alegia.

Herrialde horietan bilera batzuk egin dira hango administrazio batzuen eta euskal enpresariaren artean. Iragan otsailean, Errusiako Rostov-Don lurraldeko Administrazioak Errusiari buruzko ekitaldi berriemailea egin zuen Bilbon SPRIren, Merkataritza-Ganbaren eta ICEX erakundearen laguntzarekin. Ekitaldi horretan lurraldea modernizatzeko hamaika proiektu premiazko aurkeztu ziren, eta gonbita egin zitzaion euskal enpresariari proiektuetan parte hartzera. Besteak beste, aireportuko terminala berriro eraikitzeko, gas urtua garraiatzeko zisternen produkzioa handitzeko eta altzairugintzarekin zerikusia duten beste proiektu batzuen berri eman zuten ●

◆ DANIEL UDALAITZ

Bizkaiko Foru Aldundia

Euskararen alde!

Bizkaiko Foru
Aldundia
Kultura Salla

Diputación Foral
de Bizkaia
Departamento de Cultura

Ekainak 3. Urdazuriko Kiroldegian. 10:00 - 19:00

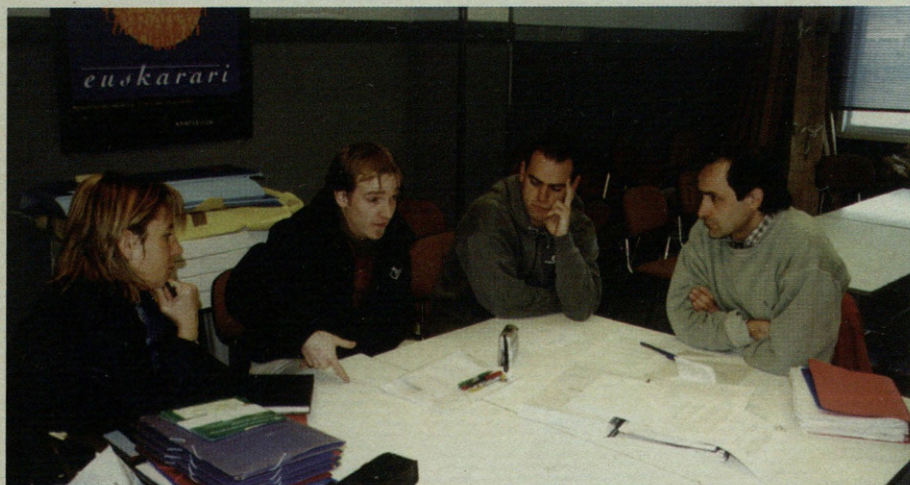

ARGIA

AZOKA ELKARTEA

Euskararen erabilera sustatzeko ekimen ugari egiten da, baina koadrilak oinarritzat harturik burutzen ari dena bakarra da: Kuadrillategi proiektua. Ikerketa hori jorratzen du Hik Hasi aldizkariak hilabete honetan Euskara Nerabezaroan gaiaren barruan.

KOADRILEKIN EGIN BEHAR DA LAN GAZTEEN ERABILERA SUSTATZEKO

HIK HASI

■ S. Martinez, D. Egizabal, A. Huegun eta P. Jauregi, proiektuaren gidariak.

Kuadrillategi proiektua Lasarte-Orian 1997ko irailetik 2000ko ekainera burutzen ari den ekintza-ikerketa proiektua da, eta 14-20 urte bitarteko gazte koadrilak euskaraz bizitzeko helburua du. Takun Euskara Elkartearen, Muntteri AEK Euskaltegiaren eta Udaleko Euskara Zerbitzuaren ekimen komunez jarri zen abian. Lau dinamizatzailerik jarri zuten esku egon da proiektuaren ardura tekniko eta beraiek dira orain ikerketaren emaitzak ateratzen ari direnak.

Proiektua zortzi koadrila euskaldunekin eta sei koadrila mistoekin abiatu zen, haiekin hitzarmena egin ostean. Ikerketaren gidari-ikerlariak azaldu digutenez,

“koadrila euskalduna kide guztiak euskaldunak dituen eta euskaraz egiteko ohitura duen koadrila da. Bestalde, koadrila mistoa euskaldunak, erdal elebidunak eta erdaldunak proportzio ezberdinetan dituen eta erdaraz egiteko ohitura duen koadrila da”.

Proiektuaren helburua euskararen erabilera kalean, herrian eta giro informalean bultzatzea da. *“Pentsatzen dugu euskalgintzak asko aurreratu duela alderdi formalean, irakaskuntzan eta horrelako kasuetan. Baina, gero, jendeak modu informalean hitz egiten duenean, normalean erdarara jotzeko ohitura du”.*

Hori da lehenengo kontua, baina bada beste bigarren bat ere, eta Kuadrillategiri

berezitasuna ematen diona, hain zuzen ere: koadrilekin egiten dutela lan gazteek hizkuntza ohiturak alda ditzaten. Kuadrillategiren uste nagusia da, hizkuntza jokaeran aldaketak eragiteko harreman sare osoaren gainean esku hartu behar dela. Horregatik aukeratu dira lagunarteko lan-unitate bezala.

LANERAKO BALIABIDEAK.

Xede horiek bideratzeko, hiru baliabide erabili dituzte: eskolak, balantze saioak eta ekintzak.

“Eskolak euskaltegi euskara klaseak dira” diote ikerlariak, *“baina lagunarteko bat, ikastalde bat”* irizpideari eutsiz antolatuta dira. Hau da, koadrilako kideak klase berean egon dira eta horrek hizkuntza gaitasun ezberdineko kideak aldi berean eta gune berean aritzea ahalbiderratzen du”. Metodologiari dagokionez, komunikazioan oinarritu dira, eta horrek eskola eta kalearen arteko aldea txikitzen du; batetik besterako pasabidea ahalik eta berezkoena, errazena eta emankorra izan dadin lortzen da.

Lagunarte bereko euskaldunak eta erdal elebidunak batera euskaraz komunikatzen ari direnean zenbait inertzia sortzen direla aipatu digute ikerlariak. *“Lehendabizi, erdal elebidunek berez hobetzen dute euren hizkuntza gaitasuna. Bigarrenik, euskaldunek hizkuntza modu estrategikoan erabiltzeko gaitasuna (laguntzeko funtzioa) garatzen dute. Eta hirugarrenik, batzuen eta besteen artean euskaraz egiteko ohitura finkatzen da”.*

Bigarren baliabidea balantze saioak izan direla aipatu dugu. Batez beste hila-betean behin burutu dituzte lagunarte mistoekin, eta epe luzeagotan, berriz, lagunarte euskaldunekin. Lagunarte mistoek dagokienez, kideen artean euskaraz komunikatzeko praktikari buruzko eba-

Euskara sailaren babeslea:

MENDE BERRIAN ERE EUSKARAZ

luazio saioak izan dituzte. Esate baterako, aurrerapenaz ohartu, zailtasunak azaldu, irtenbideak bilatu eta talde motibazioari neurria hartu. “Hizkuntza berriaz hitz egitea, ohiko bihurtu arte, egoera arrotza eta behartu samarra da” ikerlariek diotenez, “eta kideen harremanetan balizko gatazka-iturburua izan daiteke. Balantze saioen bidez, balizko gatazkak onbideratu nahi izan ditugu, bai eta lagunarteei bere-berea den prozesuaren gaineko kontrola eman ere”.

Lagunarte euskaldunei dagokienez, balantze saioek bestelako mintzagaia izan dute, beren laguntzaile funtzioari lotutakoa hain zuzen ere: lagunarte mistoekiko harremanaren intentsitatea, erdal elebidunekiko hizkuntz jokaera eta laguntza funtzioa hobetzeko inizatibak.

Balantze saioetan proiektuaren ezaugarri handienetako bat agertzen da, hau da, bi alderen arteko hitzarmena edo negoziatzioa izatea. Lagunartea dugu alde bat eta proiektua (dinamizatzailaren bidez ordezkatua) bestea. Proiektuaren hasieran bi alderen arteko hitzarmena sinatu ondoren, hitzartutakoaren bilakae-rari buruzko ebaluazioa egiteko funtzioa betetzen dute balantze saioek.

Hirugarren baliabide materiala ekin-tzak dira. Kulturgairen bat edo motibo ludikoren baten aitzakiaz antolatutako irteerak, tailerrak eta emanaldiak izan dira. Kuadrillategiren adierazpen osoa izan da, bertara bildu baitira proiektuan parte hartu izan duten lagunarte guztiak, euskaldunak bezala mistoak ere. “Koadrilaren arteko gunearen erakargarritasun indarrari eustea izan dugu beste erronke-tako bat” diote, “eta ekintza egitasmoa biltzarretan negoziatuz lortu da interes-gune komunak aurkitzea eta gunearen bizitasunari eustea”.

Oro har, koadrila guztiek, mistoek bereziki, dinamizatzaila bana izan dute, eta horiek lau funtzio bete dituzte: eskoletan irakasle, balantze saioetan psikologo, ekintzetan begirale eta proiektuaren ikerketa izaerari erreparatuta, ikerlari.

Oraindik ondorioak atera gabe badi-tuzte ere, ateratako emaitzekin txosten bat egiteko asmoa dute. Horrek bi zati izango ditu: batetik, esperientzia honek izan duen emaitza datuetan, eta bestetik, aurrera begira ongi zehaztutako proposa-mena beste herri batzuetan horrelako proiektu bat abian jartzeko ●

◆ AINHOA AZPIROZ

Arturoren kaiera

KIDE BERRIAK UEMA-N

Belauntza, Basaburua, Urdiain eta Arbizu herriak Udale-rri Euskaldunen Mankomunitateko (UEMA) kide berriak dira. Pasa den igandean Iruran “Sartu euskararen xarean” lelopean egindako urteroko festan egin zitzaizen ongi-etorria kide berriei. Guztira 40 herri biltzen ditu egun UEMAK. Gainera, Ezkio-Itsaso eta Segura geroago sartzekoak dira eta UEMAKo kide izateko aukera aztertzen ari dira herri hauek: Etxarri-Aranatz, Mutriku, Zestoa, Mendexa, Ajangiz, Arratzu, Nabarriz, Getaria, Zumaia, Aia...

KONTSEILUAREN BATZARRA EKAINAREN 24AN

Kontseiluaren urteroko batzarra ekainaren 24an egingo da Iruñean. Bertan, Kontseiluaren Estatutuak aldatzeko ez-ohiko batzarra eta 1999ko Kudeaketa Planaren balantzea egin, 2000koa onartu eta Zuzendaritzako kide berriak aukeratzeko ohiko batzarra burutuko da. Kontseiluaren Gogoetaburu berria Julia Marin izango da eta Komunikazioburu Pili Kaltzadak irailean utziko du ardura hau. Zuzendaritza arduradun berria bilatzen ari da.

AZKEN AEKANPADA

Ekainaren lehenengo asteburuan, hilaren 2, 3 eta 4an, egingo da bederatzigarren eta azken AEkanpada Bizkaiko Meñaka herrian. Sasoiak aldatuz doazela eta, AEK-k ezin duela atzean gelditu esan dute arduradunek eta kultur arloan egiten duen ekarpenaz gogoeta egin nahi duela. AEK-k 2002. urterako planteamendu berritua aurkezteko asmoa azaldu du.

EUSKARA SENATUKO PLENO GUZTIETAN EZ

Espainiako Senatuak, CiU alderdiak euskara, galiziera eta katalana pleno guztietan erabili ahal izateko proposamena atzera bota zuen iragan astean. Horren ordez, “hizkuntza autonomikoen” erabilera areagotzeko konpromisoa hartu zuen.

Urrea

■ Caja Riojak atondu erakusketa batetatik heldu zaigu ezustea. Kalagorriko eliza nagusian Errioxaren historiaren inguruko “Errioxa Lur Irekia” erakusketa dago ikusgai eta bertan berau azaltzen duten euskara hutsezko triptikoak daude eskura. Eta babesleen artean, Telefónica, Renfe, El Corte Inglés...

■ Eustotem Multimedia enpresa donostiarrak Basquetour (<http://www.basquetour.com>) web orria jarri du martxan, Gipuzkoari buruzko atari bilakatzeko xedez. Magazine informatibo bat, produktu tipikoak saltzeko on-line denda bat... dauzka jarriak; hori bai, guztiak ere gaztelera hutsez.

I k a t z a

Aukera paregabeara

BULEGOAK

Araban

tel. 945 261 220

Bizkaian

tel. 944 159 512

Gipuzkoan

tel. 943 327 172

Nafarroan

tel. 948 220 213

Iparraldean

tel. (00 33) 559 257 609

dek

euskaltegi eta barnetegietan **izena eman**

Zubiak eraikiko ditu Ibilaldiak

Heldu den igandean, maiatzak 28, Ibilaldia ospatuko da Balmasedan. Bizkaiko ikastolen XXI. jaia Enkartzioetan egingo da estreinako aldiz. Aurten Zubi Zaharra Ikastola izango da jaiaren antolatzaile, eta bertako ikasle, guraso eta langileak buru-belarri dabilta lanean datorren igandean ezerk huts egin ez dezan. Haiekin izan gara ikastolaren historia ezagutzeko. Halaber, eskualdeko euskaltegiekin eta Balmasedako Berbetan euskara taldearekin hitz egin dugu, euskarak Enkarterrin duen egoeraz. Bukatzeko, Balmasedako eliza eta eraikuntza politenen berri ematen dizuegu, Erdi Aroan merkatalgune garrantzitsua izandako herriaz goza dezazuen.

FESTA JENDETSUA. Iaz 100.000 euskaltzale bildu ziren Elorrión.

Maiatzeko azkeneko igandea iritsi da eta, beraz, Bizkaiko ikastolen jaiaren hitzordua da. Aurtengoan Balmasedan izango da urtez urte jende gehiago biltzen duen eguna. Jaia antolatzeaz Zubi Zaharra Enkarterriko Ikastola arduratu da. Geroz eta ikasle gehiago ditu Zubi Zaharrak. Hori dela eta, instalazioak kopuru handiago horri egokitzeko erabiliko dute Ibilaldian bildutako dirua. Festaren XXI. edizioak euskarazko kalitatezko irakaskuntza aldarrikatuko du.

ZUBIAK ERAIKIZ.

Balmasedan egingo den Ibilaldia-ren logoa Kepa Intxaurre, ikastolako gurasoak diseinatu du. Logoa osatzeko, "Mendez mende zubiak eraikitzen" da Zubi Zaharra Ikastolak aukeratu duen leloa, eta Zubi Zaharrako ikasle baten amari, Bakarne Gonzale-

zi bururatu zitzaion. Leloak adierazten duenez, Enkarterrin euskara normaliza dadin zubiak eraikitzea da Ibilaldi honen helburua.

IBILBIDEA.

Sei kilometroko ibilbideak Kadagua ibaia zeharkatzen du, Balmasedako Zubi Zahar ospetsutik. Bi kilometrok herria hartzen dute eta beste lau kilometroak berdegunetatik igaroko dira. Balmasedako kale eta inguruak ezagutzeko aukera paregabea.

ASPERTZEKO ASTIRIK EZ.

Zazpi gunetan zehar, adin guztietako jendearentzako ekitaldiak egingo dira igandean. Haurrentzako jolasak, trikitilari eta dultzaineroak, bertsolariak, antzerki emanaldiak, zantantzarrak, eskulan tailerrak, musika kontzertuak, herri kirolak... Ez da animaziorik faltako igandean Balmasedan. Iaz bezala, gunen batean kontzertuak izango dira bakarrik.

Sei kilometroko ibilbideak Kadagua ibaia zeharkatzen du.

Bertan Sekula Santan, Idi Bihotz eta Urtz, esate baterako, izango dira oholtza gainean.

MINTZOA.

"Zubi Zaharren mintzoa" guztion ahotan izango da igandean. Abestiarren hitzak Juanjo Gaskon bertsolariak idatziak dira; musika, aldiz, The Trasten Traste Balmasedako taldeak sortu du. Urtzeko Xabi Camarero eta Idi Bihotzeko Mikel Bizar-ek jarri diote ahotza kolaboratzaile talde oparoa izan duen abestiari. Hala nola, Urgabe taldeko Agus Barandiaran trikitixa joz eta Noraezean-eko Fran Velasco eta Preach-eko Carlos Calvo perkusioan.

HAURRAK NAGUSI.

Umeentzako ekitaldiak egin dituzte, urte osoan zehar, horien artean euskarra bultzatzeko: magia emankizunak, desfileak, jokoak, ludoteka... Helduentzako kros bat izan zen ere Ibilaldiaren antolatzaileen eskutik. Balmasedan ezezik, eskualde mailan ere antolatu dituzte ekimenak. Horren adibide da Su Ta Gar, Ost eta Sekula Santan-ek eman zuten kontzertua.

ELKARLANA.

Balmasedan euskararen alde lan egiten duen mugimendua txikia da kopuru aldetik. Enkarterrin euskararen presentzia oso eskasa da, hiritar gehienak gazteleraz mintzatzen dira, hala ere, bertako ikastola, euskaltegi eta elkarteek euskara eskualdean zabaltzearen lan handia egiten dute. Horrexegatik, halako jai bat prestatzeko jende horren guztiaren laguntza behar izan da; egunerako ezezik, urteko ekitaldietarako ere bai.

HAURRAK. Ikasleek ere hartuko dute parte festan.

GARRAIOA.

Autobus eta tren zerbitzu bereziak izango dira egun osoan. Bilbotik datozeinei Muskizeraingo tren hartzea eta han Bizkai Bus enpresako autobusak hartzea gomendatzen diete antolatzaileek. Autoentzako aparkalekua Zallan izango da, eta bertatik autobusak aterako dira Balmasedara.

DIRUA ZERTARAKO?

Zubi Zaharra ikastolaren eraikina zaharkiturik dago eta jaietan biltzen den dirua ikasgelak, jantokia eta bestelako instalazioak atontzeko erabiliko da. Aurrera begira, DBH eskaintzeko asmoa dute □

HANDITUZ DOA. Zubi Zaharra Ikastola

Ibilaldia 2000 antolatu duen Zubi Zaharra Ikastolak 28 urtez lan garrantzitsua egin du euskararen Enkarterrin barrena zabaltzeko. Izan ere, Zubi Zaharra da Enkartzioetako ikastola bakarra.

Zubi Zaharrari, Enkarterriko ikastolari, Balmasedako zubi ezagunetik dator kio izena. Hamahiru haurrekin hasi bazen ere, asko handitu da, 224 ikasle izatera iritsi baita ikasturte honetan. Haurtzaindegiko zerbitzuetik hasita Lehen Hezkuntzako 6. mailara arte burutu daiteke bertan; lau hilabeteko haurrak dira gazteenak eta hamahiru urteko gaztetxoak helduenak. Duela gutxi azpiegiturak moldatu ditu; horretarako, Balmase-

Enkarterrietako ikastola bakarra

MONIKA DEL VALLE

reko hamahiru ikasleekin hasi zen eta egun 224 ditu seigarren maila bitarte.

dako Gurutzeko Alaben antzinako ikastetxea bereganatu zuen 1998an. D eredua da nagusi Zubi Zaharran; halarik ere, 5. eta 6. mailan B eredua mantentzen da. Lehen Hezkuntza amaitzean, Balmasedako institutu publikora abiatzen dira Zubi Zaharran aritutako ikasleak.

Euskaraz irakasten da ikastola honetan, hala ere, garrantzia handia ematen zaio beste hizkuntzak irakasteari. Bi urteko haurrak ingelesa ikasten hasten dira, eta datorren ikasturtean frantsesa ere eskaintzeko asmoa dute. Horrez gain, teknologia berrien aldeko apustua egin du Zubi Zaharrak. Ildo horretatik, sei urtetik gora-ko ikasleek astean behin ordenagai-

luaren aurrean egiten dute lan.

Klase-orduak amaituta, Zubi Zaharran ikastaro ugari izaten da herritar ororentzat: informatika, ingelesa, txistua, gitarra, mekanografia nahiz euskara ikasteko klaseak. Aurten ikastolako berrogeita hamabost gurasok dihardute euskara ikasten ikastolan, beraien seme-alabekin euskaraz egiteko asmoz.

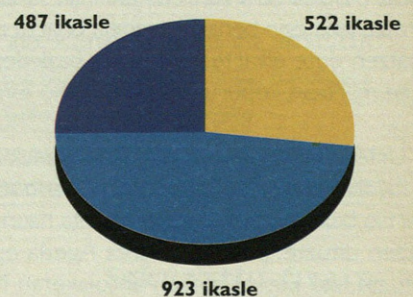
IKASTOLAREN SORRERA

Zubi Zaharra Ikastolak hogeita zortzi urte daramatza Enkartzazioetan. Euskara makal zegoen 1972an, guraso batzuek euskarazko irakaskuntza herrian martxan jartzeko beharra sumatu zutenean. Dena

den, indarrak batu eta Zubi Zaharra Ikastola abiarazi zuten. Hasiera batean klaretiarren ikastetxean gela batzuk utzi zizkieten eta han haur hezkuntza irakasten hasi ziren. Bertan egon ziren bost urtez. Lehen taldea hamahiru haur eta irakasle batez osatua zegoen. Hastapenak gogorak izan ziren, ez baitzuten instituzioen inolako laguntzarik. Hala ere, ikastolak aurrera egin zuen gurasoen militantzia eta ilusioari esker, soldatak beraiek ordaintzen zituzten eta garbiketa eta konponketez arduratzen ziren. Ondoren, baserri bat erosi zuten, egoitza txikia baina duina, eta ikasle kopurua handituz joan zen. 1977 aldera, ikastolaren arrakasta ikusita, ikastolako arduradunak La Inmaculada ikastetxeko mojekin harremanetan jarri ziren, baita akordio bat adostu ere. Horrela, eskolaurrea bukatuta, Gurutzeko Alaben ikastetxera joaten hasi ziren OHO egitera. Urte askotan hala izan da; iaz, ordea, mojek ikastetxea utzi zuten, eta ikastolak hartu zuen eraikina. Baserrian, eraikin zaharrean, ez da eskolarik izaten orain, eta kultur ekitaldiak egiteko erabiltzen da. Etorkizunera begira, DBHko ikasketak ipini nahi dituzte □

► HEZKUNTZA EREDUAK ENKARTERRIN (LEHENENGO HEZKUNTZA)

■ A eredua
■ B eredua
■ D eredua

98/99 ikasturtea

Euskara gora doa Enkarterrin

IKASLEAK. Langileak eta gurasoak dira.

*Duela hogeita bost bat urte sortu zen Enkartazio-
etan euskara berreskura-
tzea helburu zuen herri
mugimendua. Gau eskola
haien frutu dira Enkar-
terriko AEK eta Udal Eus-
kaltegia. Berbetan euskara
elkartea ez da atzean
geratzen.*

AEK-k duela hama-
bost urte ekin zion
bideari Balmasedan.
Ikasturte honetan
130 ikasle dituzte,
hamahiru talde eta bost irakas-
le daude denera. Urrats guz-
tiak eskaintzen dituzte eta
hauez gain, EGA eta hizkuntz
eskakizunak prestatzen dituz-
te. Hainbat leku aldaketa izan
ondoren, Zallan dute egoitza
nagusia eta Balmasedan hain-
bat ikasgela solte. Balmaseda-
ko ikastolan AEK-k gurasoei
ematen dizkie klaseak astean

lau orduz. Bost talde daude bertan, 55
pertsona denera, eta gehienak lehenengo
urratsetan ari dira, seme-alabekin euska-
raz jardutearren. Bestela, beste bi talde
dituzte egunero bi orduz euskara ikasten
ari direnak.

Ikasle gehienak gurasoak eta langile-
ak dira; gazteak, oro har, gero eta eus-
kaldunagoak dira, B eta D eredu-
etan ikasten baitute. Orain bi urte Mintzala-
guna proiektua jarri zuten abian, euska-
raren erabilera sustatzearren. Horrezaz
gainera, Berbetanek eta beste elkarteek
antolatutako ekitaldietan parte hartzen
dute.

UDAL EUSKALTEGIA

Enkarterri mailan aritzen den Udal
Euskaltegiak duela hamahiru urte ekin
zion bideari. Batez beste 150 bat ikasle
aritzen dira euskara ikasten urtero, eta
gehientsuenak goi urratsetan ematen
dute izena. Irakasle lanetan, aldiz, sei
pertsona daude. Datu adierazgarria da
40 lagun daudela EGA prestatzen aurretan.
Euskaltegiaren hastapenetan, beheko
mailetan zeuden ikasle gehienak, eta
batzuk ez zekiten ezer euskaraz. Euskal-
tegiko arduradunek esan digutenez,
egun euskaltegira hurbiltzen den pertso-
na orok badaki euskaraz pixka bat,
Enkarterrin euskarak izandako bilakaera
positiboaren adierazle dena.

Balmaseda, Zalla eta Sodupen ditu
egoitzak Udal Euskaltegiak, baina prest
leudeke Karrantzan eta Gordexolan, esa-
terako, etorkizunean egoitzak zabaltze-
ko.

Klase ordutatik kanpo ekitaldi ugari
antolatzen dute, ikasleen formazioaren
osagarri. Bisitaldiak egiten dituzte
komunikabide, museo, herri euskaldun
eta beste hainbat lekutara. Asteburuko
txangoak ere arrakastatsuak izaten dira,
bertso saio, hitzaldi, antzerki emanaldi
eta ikastaroekin batera □

Berbetan: 60 bazkide

BERBETAN EUSKARA ELKARTEA 1995ean sortu zen Balma-
sedan, herriko euskaldunak batzearren. Izan ere, Balmasedan eus-
karaz bizitzea zaila zen, euskaldunak sakabanaturik zeudelako, eta
girotze lana egin beharra zegoela ohartu ziren. Hirurogei bazkidek
osatzen dute elkarte eta laster bazkidetza kanpaina bat jarriko
dute martxan, kopuru hau handitzeko asmoz.

Urtean zehar ugariak dira Berbetanek antolatzen dituen kultur
ekitaldiak. Herriko jaietan, San Seberinoetan, eurek antolatutako
bertso bazkaria, euskal ezkontza eta haurrentzako ekitaldiak anto-
latzen dituzte. Bestalde, Santa Ageda egunean koplak abesten
dituzte, eta Euskal Jaiaren antolaketan Mintzalagun proiektuan
parte hartzen dute.

Euskara taldeak jende gehiagoren beharra nabari du, euskara-
ren egoera zaila baita Enkarterrin. Batzuetan euskarak aurrera egi-
ten ez duela iruditzen zaie, baina ez da hala, euskaldunak ugaritu
egin dira-eta Balmasedan azken 25 urtetan. Elkarteak euskarak
norabide hori jarrai dezan dabil lanean. Bide horretatik, egitasmo
ilusionagarriak martxan jarri dira, oraindik izenik ez duen Enkar-
terriko euskara elkartearen bilgunea, kasu.

"Pausoz Pauso" izeneko aldizkari berria plazaratuko dute aurki
Berbetan Euskara elkartekoek. Lehen alea prestatzen ari dira eta
Ibilaldirako aterako dute. Hiru hileko maiztasunarekin kaleratuko
den aldizkari honetan, Berbetan taldeko kideez gain, euskaltegiek
kolaboratuko dute □

Euskararen alde.

Ikastolen alde.

Munduko abantaila guztiak...

VISA BBK PARTAIDE oso txartel berezia da. Baina VISA BBK txartelen abantaila guztiak ditu: mundu osoko milioika saltegitan erosi ahal izango duzu eta zeure dirua erabilgarri izango duzu milaka kutzazain automatikotan. Gainera, bidaia txartel honekin ordaintzen badituzu, BBK-k doan eskaintzen dizu istripu-asegurua eta ibilbide barruko laguntza aseguru.

...eta euskara zein ikastolentzako gure laguntza

Hauxe da gure laguntza: BBK-k urtero ernango die IKASTOLEN ELKARTEARI eta PARTAIDERI 1.000 pezeta txartelaren titular bakoitzeko eta beste 250 pezeta txartelaren onuradun bakoitzeko. Eta hauxe zurea: txartelaren bidez ordaintzen dituzun erosketen portzentaia jakin bat IKASTOLEN ELKARTEA eta PARTAIDERENTZAT izango da.

Eskuratu Orain
BBKren edozein bulegotan

BBK
Bilbao Bizkaia Kutxa

Balmasedako txoko ikusgarriak

SAN SEBERINO. Herriko plaza nagusian ikus dezakegu San Seberino eliza.

Balmaseda, Enkarterriko hiriburu, Bizkaiko hiribildu zaharrena da. Izan ere, 1199ko urtarilaren hogeita lauan Bortedoko jaun, Lope Sanchez de Menak, Logroñoko forua eta hainbat eskubide eman zizkion. Balmaseda Erdi Aroko hiri erdua da, hiria inguratzen zuen harresia eta hiriaren goialdean zegoen gazteluaren aztarnak ia desagertuak badaude ere. Dena dela, ugariak dira oraindik ere "Altzariaren Hiria" bezala ezaguna den hiribilduan ikus ditzakegun jauregi, armari, zubi eta elizak.

ZUBI ZAHARRA.

Muza ere deitzen zaio. XIII. mendeko lehen herenean eraikia, hirirako sarrera zen. Zalantzarik gabe, herriko monumentu ezagunena da Gaztelako bidearen barne zegoen zubi hau. Hiru puntu erdiko arku ditu, erdikoa handiagoa delarik eta erdialdean beranduago egindako dorretxoa dauka.

BALMASEDA. Erdialdeko kale bat.

Dorretxoa hiribildua inguratzen zuen harresiko atea zen.

UDALETXEA.

"Mezkita" izenez ezaguna da 1743ko eraikin hau, arkupeek duten itxura arabiarra dela-eta. Joan den mendean pisu bat gehitu eta aurrealdea apaindu zioten. Arkupea mende honetakoa da eta aipatu arkuek garai bateko jauregi barrokotik aldentzen dute.

SAN SEBERINO ELIZA.

XV. mendeko hasierako eraikuntza gotikoa da. Hormetan bost hilobi ditu, zaldun batena eta zibilez jantzitako emakume batena, besteak beste. Berrikuntzak izan ditu historian eta horren isla dira hiru kaperak. Kristo kaperak eta Urrutiarena dira aipagarrienak. Aurrealdea eta dorrea XVIII. mendean aldatu zituzten eta barroko estiloa dute.

SANTA KLARA MONUMENTU MULTZOA.

Juan de la Piedra Berastegi indianoaren fundazioa da 1675eko monastegi hau. Bertan klausurako moja klaratarrak bizi izan ziren 1985a arte. Komentua, eliza eta agintaritzak etxeek osatutako monastegia duela gutxi berritua izan da. Komentua hotel bihurtu dute eta eliza, aldiz, erakusketa areto. Barroko estilokoa, nabe bakarreko eliza da eta azpimarratzekoak dira erretaula barrokoa eta rokoko estiloko organoa, Bizkaiko zaharrenetarikoa.

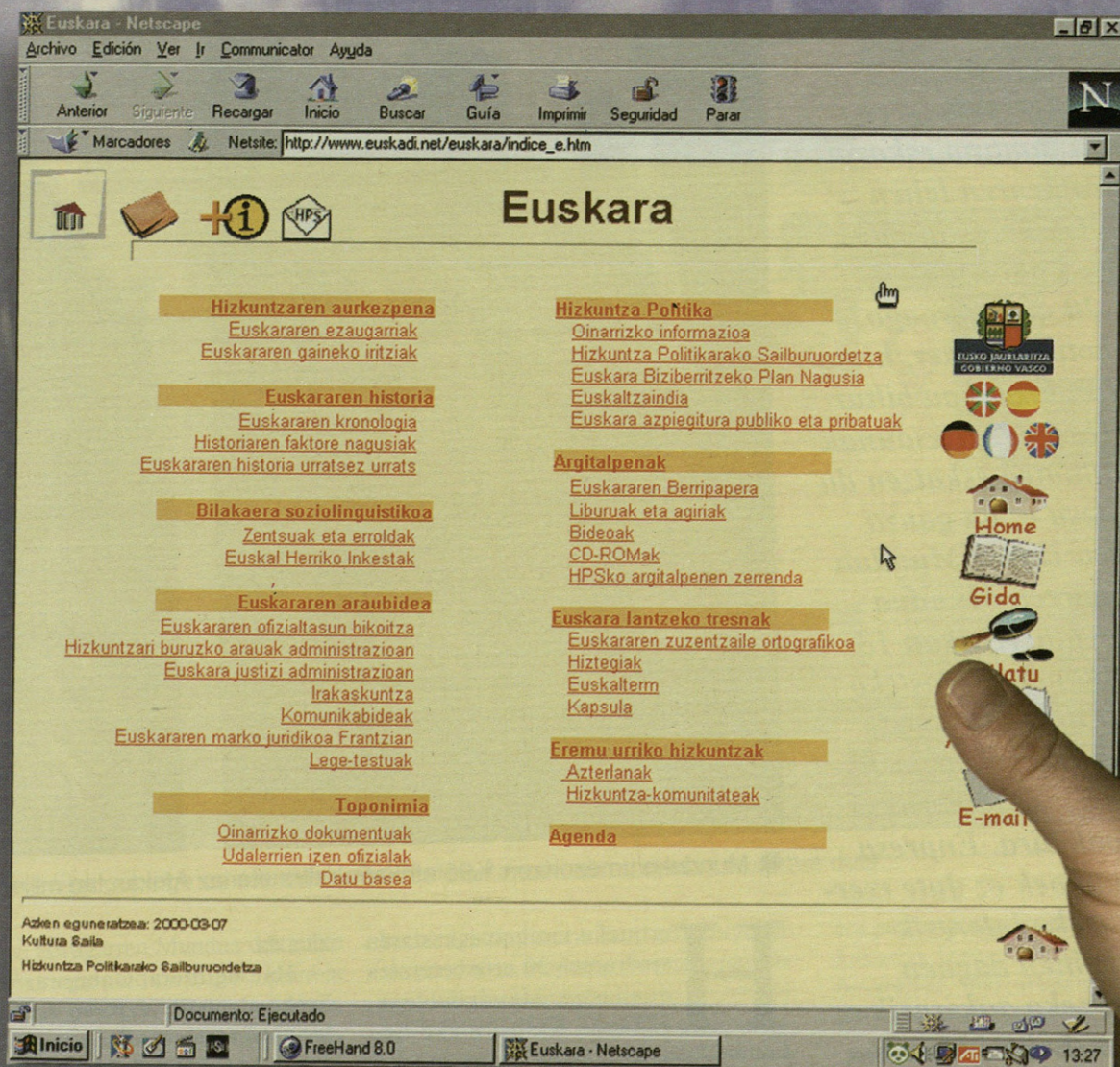
BUNIEL JAUREGIA.

XVIII. mendeko jauregi hau antzinako Muga Etxe Erreala izan zen. Hiru pisuko eraikinak patio irekia du barruan eta aurrealde neoklasikoan burdinazko balkoiak eta armariak nabarmentzen dira.

URRUTIA JAUREGIA.

Urrutia familiak jauregi klasizista hau eraiki zuen XVII. mendean. Portada eta armari angeluarrak ditu ezaugarritzat egun etxebizitza dagoen eraikinak □

www.euskadi.net/euskara

Euskara zure eskura
L'euskara au bout des doigts
Basque at your fingertips
El euskara al alcance de tu mano

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

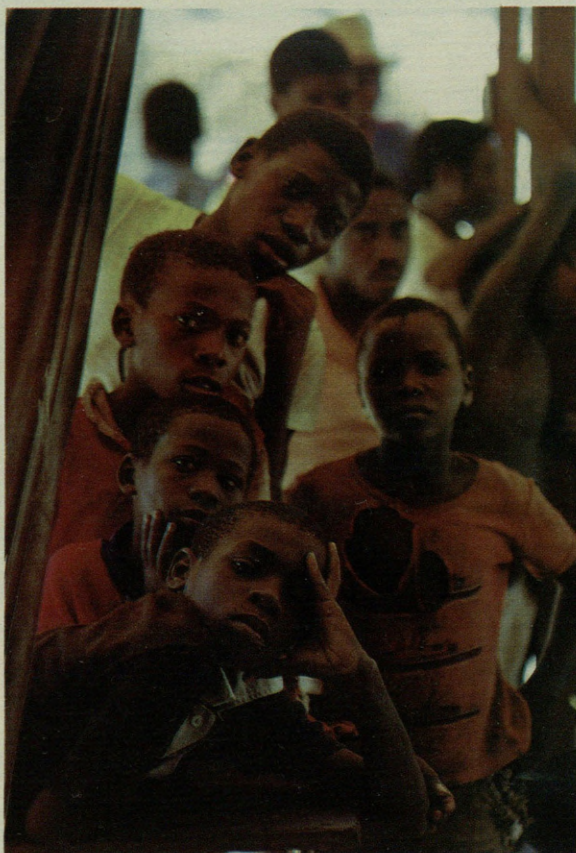
KULTURA SAILA
Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza

NEGOZIO FARMAZEUTIKOA

Estatu Batuetan, Kaliforniako San Frantziskon agertu ziren Hartutako immuno eskasiaren sindromearen lehen gaixoak. Gaixotasun hau heriotzaren pare zen orduan. 20 urte geroago, zenbait botikari esker, hiesa gaixotasun kronikoa bihurtzeko bidean da. Hiesdunak bizitza kalitatea eskatzen du orain. Hiesa ez da gauza bera ordea Lehen Mundua eta Hirugarren Mundua deitutakoetan. Afrikan 13 pezetako kondoia erosteko dirurik ez dute eta beraz, botikak erostea zientzia-fikzioa da. Hiesa eta heriotza sinonimoak dira. Enpresa farmazeutikoek ez dute txertoa aurkitzeko interesik hiesdun gehien dagoen tokian saltzeko aukerarik ez luketelako. Lehen Mundua deituan bizirauteko botikak saltzea hobetsi dute. Hego Euskal Herrian 1984-1999 bitartean 5.038 hies kasu izan dira. Erdiak baino gehiago hil dira. Itxaropena ez dute galdu eta horren lekuko da Txo Hiesa Bermeoko taldea.

TESTUAK: Iosu Etxaniz

■ Munduko umezurtzen %95 afrikarrak dira eta iaz Afrikan lau milioi kutsatu ziren

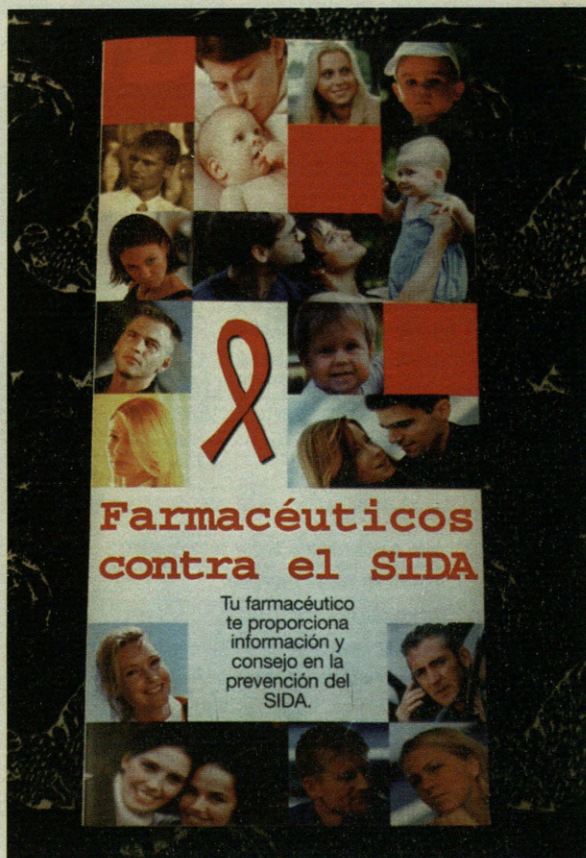
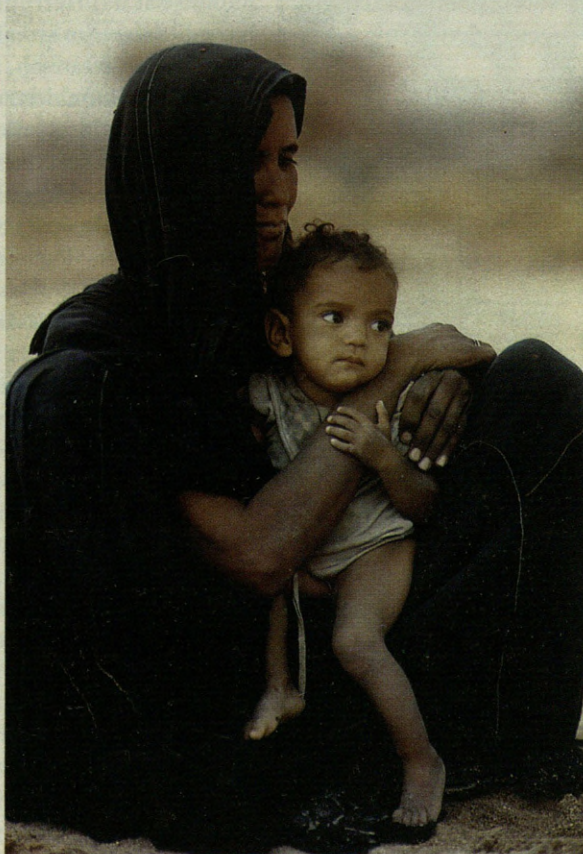
Hartutako immuno eskasiaren sindromea 20 urte betetzera doa laster. Mendebaldean, 1981ean Kaliforniako San Frantziskoko homosexualen artean lehenengo kasuak agertu zirenetik denbora luzea igaro da eta tratamenduan asko aurreratu bada ere, izurritearen zabalpenak mugaezina dirudi. Gaixo gehienak jada ez dira hiltzen, baina beraien bizitza kalitateak badu zertan hobetu.

Herri garatuetañ (eta, honenbestez, Euskal Herrian) hiesak sortutako heriotzak %80 jaistea lortu da, zenbait botika egokiren laguntzaz. Arazoa zera da, botikok ez daudela edonoren esku, oso garestiak baitira. European normalean tratamendua estatu bakoitzeko osasun ministerioak ordaintzen badu, Estatu Batuetan gaixoak berak aurre egin behar dio fakturari (urtean 2-3 milioi pezeta edo 80.000-120.000 libera) eta, noski, Hirugarren Mundua deitutako gaixoen zat horrelakorik ordaintzea zientzia-fik-

zioa da.

Hau dela-eta, Gobernu Kanpoko Erakundeetatik luzatzen den salaketak lagunduta (enpresa farmazeutikoak Hirugarren Mundua deitutakoan saldu ezingo luketen txertoa garatzean baino, Lehen Mundua deitutako gaixoak bizirik mantentzean interesatuago daudela, alegia), zenbait herrialdek, Thaiandiak kasu, azkenerraino iristea erabaki du eta enpresen patente ordainezinei aurre egin baino botikak "pirateatzea" erabaki du. Horrenbestez, hiesa tratatzeko botikarik ezagunena, AZT delakoa, European balio duena baino askoz merkeago ekoiztea lortu dute eta bertako osasun-larrialdia aurre egiteaz gain, Afrikako zenbait estatuk bertatik inportatzeko mehatxua egin diete farmako-enpresei. Baina era berean, thailandiarrek bakuna-gai batzuekin frogak egiteko asmoa dute, bertako egoeraren desesperazioarekin jokatzuz. Orduan arazo etikoak agertzen hasten dira, frogak animaliekin baino pertsonekin egin-

EZ DU INTERESIK AFRIKAN

esarekin, erdia baino gehiago emakumeak. Prebentzio kanpainen arrakasta mugatua dute.

go baitira. Hirugarren Mundua deitutako pertsonekin egingo dira frogak, hainbat gaixo hil eta gaixo ez zirenak gaixotuz. Gero, Europan eta Estatu Batuetan aurrekuntza horietaz baliatuko dira.

PREBENTZIOAREN ARRAKASTA MUGATUA. Medikamentuok ordaintzeko gai diren herrialdeetan, berriz, ministerioek, Espainiakoak kasu, hies kasuak beherantz doazelako grafikoak erakusten dituzte. Baina gaixotasunaren inguruan dabiltzan GKEen iritzia bestelakoa da.

Diotenez, Europan Espainia kasu gehien dituen eta gaixotasuna azkarren hazten ari den estatua da. Erakunde horietako batzuek, datu hau, orain arteko prebentzio-kanpainen porrotarekin lotzen dute, besteak beste Apezpikuen Batzarrak eta Opus Dei bezalako talde kontserbadoreek hauen aurka aurrera eramanez duten boi-

kotarengatik. Rouco Varela monsignoreak esan zuen moduan, *"hiesa gelditzeko era bakarra kastitatea da eta preserbati-boek, mugatu ezik, lagundu egiten diote"*.

Jarrera moralista honen aurrean, kanpainen betiko datu eta kontuan hartu beharreko puntuei heltzen diete: Giza Inmuno-eskasiaren Birusa odol, hazi eta

eta gutxiago ahozkoak), nahiz eta behin bakarrik izan. Azkenik, musu, laztan, besarkada, masturbazio eta, batez ere, irudimenak ez dute arriskurik eragiten.

Kanpainen balio ala ez, errealtateak jendeak kutsatzen jarraitzen duela erakusten digu eta honek lehengo heriotz-zigor automatikoa esan nahi ez badu

ere, gaixoaren bizitzakalitatean eragin oso handia du. Tratamenduak izan badira, hiru botiken terapia konbinatueta oinarrituak (nukleosidoen bi konposatu eta proteasaren inhibitzaile bat), hau

da, kalean "koktela" deitzen den farmako-nahasketan. Baina tratamenduok arazoak dituzte; pilula asko hartu behar dira oso dosi zehatzetan, gorputzean eragin nabarmena dute (zirineria, botallaria, zorabioak), eta toxikotasun maila dela-eta gaixo guztiek ezin dituzte jasan.

□ Nazio Batuen Segurtasun Kontseiluak ezohiko bilera burutu zuen, gai monografikoarekin: hiesa Afrikan

bagina-jarioetan kontzentratzen da; kutsatzeko nahikoa da azalean zirrikitu minimo bat edukitzea eta odolarekin kontaktuan izan daitekeen edozein instrumentu erabiltzea (xiringak, bizaizurrak...) edota edonorekin eta preserbatiboa erabili gabe arriskudun sexu-harremanak izatea (sartzea dakartenak

Medikuek eta osasun arduradunek tratamendu hauen eraginkortasuna defendatzen dute, dosiak beti, beharrezko orduetan eta markatutako kopuruetan hartuz, gero odolean dagoen birusaren kopuruak minimoak bihurtzen direla zientifikoki frogatuta dagoelako. Hala ere, seropositibo asko ez dira fidatzen eta beste batzuen esperientziak ikusirik (botikek gorputzetan sekulako sarraskiak egin ditzakete) fármakorik ez hartzeko erabakia hartu dute. Hartzen dituztenek ere ez dute egoera hau nahikotzat jotzen eta beren bizitza-kalitatea hobetu asmoz, gero eta gehiago eskatzen jarraitzen dute: "*Bost piletaraino jaitsi naiz. Orain bi nahi ditut, edo bakarra... eta toxikoa ez izatea*", azken bi urteak birusarekin bizi den Isabelek dioen moduan. Horren harian Alejandrok zera dio: "*Helburu bakarra medikuarengana joatea bada, esango didazu zer bizitza mota den hori*".

Hirugarren jarrera bat ere badago, azkenaldian gero eta seropositibo gehiagok hartzen dutena, hots, arriskatu eta ohiko botikak utzi ostean entsegu klini-

koetan parte hartzea, oraindik merkatuan agertu ez diren botika berriak beren gorputzetan frogatu asmoz. Espainian 13 eritexe publikotan ari dira entseguotan. Gaixoen lautik batek, gutxi gorabehera, eragin sekundarioen ondorioz frogak utzi

■ Thailandiarrentzat (argazkian prebentzio kanpaina) botikak garestiegiak dira.

behar izaten ditu, baina gehienek bizitza maila hobetzea lortu omen dute. Gaixotasunaren aurkako lasterketa luzea, oso luzea, izango dela argi dute alde guztiek, baina datu eta irudi tristen itsasoaren erdian, mundu guztiak, eta batez ere gai-

xoek, itxaropen apur bat eskainiko dien edozein lur zatiri heltzen diote.

AFRIKA HILZORIAN. Afrika beste mundu bat da. Herri garatuetan hiesaz hitz egitea izurrite kroniko batetaz aritzea den bitartean, Saharapeko afrikar lurraldeetan hiesa eta heriotza sinonimoak dira. Gerra, gosea, ustelkeria eta bestelako arazoekin nahikoa ez balute bezala, gaixotasun moderno honen "laguntzaz" egungo egoera eta etorkizuna ezin larriagorik bihurtu dira. Urtarrilean Nazio Batuen Segurtasun Kontseiluak ezohiko bilera burutu zuen, gai monografikoa jorrazteko: hiesa Afrikan. Ordura arte gai politiko edota militarrek jorratu ohi zituen, munduan bakea eta segurtasuna mantentzea duelako helburua. Baina argi dago kontinente oso baten oreka kaskarra zeharo lehertzeko gai izan daitekeen izurritea aztertu beharreko lehentasunetako bat dela, batez ere hiesa ez delako "kontinente beltza" astintzearekin bakarrik konformatuko.

Datuak adierazgarriak dira: bertako

■ Hiesdunak Hego Euskal Herrian

Hegoaldeko lau herrialdeetan 1984 eta 1999 artean 5.038 hies kasu izan dira: Bizkaian 2.386, Gipuzkoan 1.316, Nafarroan 694 eta Araban 519.

✓ 1998an Gaixotasunaren Eragin Tasa (kasuak / milioi bat biztanle) EAEn 112koa zen, eta 75koa Nafarroan. Europako estatuekin konparatuz, tasarik altuenak Espainiak (93,4) eta Portugalek (81,8) zituzten, eta Finlandiak (3,2) eta Irlandak (3,6), berriz, baxuenak.

✓ 1984 eta 1995 artean hies kasuen agerpena urtez urte gorantz joan den bitartean (1995ean 582 izan ziren), ordudunik (farmako berrien laguntzaz) tendentzia beherakoa da. 1999an hiesdun berriak 207 izan ziren.

✓ Hiesdunen sexuari dagokionez, %74 gizonezkoak dira eta %26 emakumezkoak, baina azken hauen portzentajea gorantz doa.

✓ Adinari dagokionez, lautik hiru 20 eta 40 urte artekoa izan ohi da, batez ere 30-35 urte artekoa; 14 urtetik beherakoen kasuak ez dira % lera iristen.

✓ Hiesa 1999an ia hirutik bik droga eta kutsatutako xiringen bidez hartu zuten, baina gero eta gehiago dira harreman heterosexualen bitartez kutsatutakoak, %27 alegia. Hirugarren faktorea harreman homo-bisexualak dira, (%7). Odol

transfusioengatik ala emakume kutsatuen seme-alaba izateagatik kasuak minimoak dira.

✓ Gure inguruan hiesa agertu zenetik, 1984tik alegia, gaixoen erdia baino gehiago hil da, zehatz-mehatz %60 EAEn eta %55 Nafarroan. Hala ere, Nafarroako datuek erakusten digutenez, hasierako urteetan lautik hiru hiltzen ziren bitartean, gaur egun heriotz-tasa %30etik behera dago.

✓ Nafarroan birusaz kutsatutako pertsonen kopuruak ere erabiltzen dituzte, hots, dagoeneko gaixo diren ala GIB-a (Giza Inmuno eskasiaren Birusa) ezkutuan mantentzen duten pertsonena, eta honen arabera 1985-1999 aldean Foru Komunitatean 2.334 kasu izan ziren. Arlo honetan, 1991tik aurrera tendentzia beheranzkoa da: 1998an 63 kasu agertu ziren, 1991n 234 izan ziren bitartean. Pertsona guztien artean %40k gaixotasuna garatu du, eta %26 hil egin da, beti ere azken urteetan gero eta gutxiago direla nabarmen geratuz ●

Oharra: EAEko datuak (Osakidetza-aren Hiesari Aurrehartzeko eta Kontrolatzeko Egitasmoaren 1999ko Memoria) 99ko abendura artekoak dira; Nafarroakoak (Osasunbidea-aren GIB/Hiesaren Zaintze Epidemiologikoaren azken txostena), berriz, 99ko iraila artekoak

bizi-itxaropena azken hamarkadaren hasieran 59 urtekoa bazen (eta jada jais-ten ari zen), 2010. urterako 45ekoa izan-ten dela uste du Nazio Batuen Erakunde-ak; munduko 15 milioi hildakoetatik %90 afrikarrak dira, baita munduko ume-zurtzen %95 ere; 1999an, Afrikan 4 milioi kutsatu berri izan ziren, erdia baino gehiago emakumeak eta ondorioz, iaz milioi eta erdi ume baino gehiago gaixo jaio ziren. Eta horrela nahi beste datu eta kopuru latz gehiago

Hala ere, arazo hau Segurtasun Kon-
seiluaren aurreneko lehentasuna bihurtze-aren erabakia datuetan baino, Kontseilu-aren beraren kide batzuen lurraldeetan izandako esperientzia zuzenean oinarritu da. Erabaki gogorrak hartu behar dira: GIB-dun amek umeei ditia (eta birusa) eman ala ez elikatu (eta beren gorputzek behar dituzten defentsak ez eman). Hirie-
tan etengabe hilerri berriak eraiki behar dira, daudenetan eguneko 24 orduetan lanean ari baitira. Kaleetan hilotzak daude utzita, abandonatutako umeak prostituzio edota armaden sareetan erortzen dira...

Kontinente osoaren etorkizuna joko-
an dago, Kofi Annan NBEren idazkari orokorrak berak adierazi zuen moduan: "Izurritea oztoporik gabe zabaltzen ari da eta ez du mugarik errespetatzen". Richard Hoolbroke, Estatu Batuetako NBEko enbaxadoreak ere argi utzi du: "Hiesaren eraginez Afrikako suntsipena ez da kontinente honetara mugatuko". Denek dute gogoan afrikarren Europara-ko etengabeko emigrazioa ●

1998KO HIESAREN INTZIDENTZIA TASA EUROPA*

Tokia	Kasuak	Tasa
• EAE	237	112
• Espainia	3.713	93,3
• Portugal	802	81,8
• Nafarroa	39	74,9
• Italia	2.343	40,9
• Frantzia	1.810	30,0
• Luxenburgo	9	22,4
• Belgika	164	16,1
• Austria	112	13,8
• Britainia Handia	801	13,6
• Danimarka	70	13,4
• Grezia	137	13,0
• Alemania	871	10,6
• Herri Behereak	155	9,8
• Suedia	56	6,2
• Irlanda	13	3,6
• Finlandia	17	3,2

*(kasuak / milioi bat biztanle)

www.viajes.eroski.es

Astebeteko Oporrak

29.000

Pta
Pertsonako

174,29 EUROS €**

EROSKI BIDAIAK EROSKI BIDAIAK EROSKI BIDAIAK EROSKI BIDAIAK EROSKI BIDAIAK EROSKI BIDAIAK EROSKI BIDAIAK EROSKI BIDAIAK EROSKI BIDAIAK EROSKI BIDAIAK

VIAJES EROSKI BIDAIAK

Prezio Onak baino gehiago

LARUNBAT ARRATSALDETAN, EROSKI hipermerkatuetako bulegoak zabalik

1er Enkat Herriko Agentzia

TRAVEL

Hiesari buruz informazio eta ezagutza gutxi zegoenean, duela 12 urte, sortu zen seropositiboak laguntzeko Txo Hiesa taldea Bermeon. Egoera berezia zen, drogazale asko arrantzaleak ziren; gazteak eta diru iturri oparoa zutenak. Untzian xiringak elkarbanatuz kutsatu ziren bermeotar asko.

BERMEON LAZO GORRIA BALKOI GUZTIETAN

Josu Imanol Unanue eta beste seropositibo batzuen ahaleginei esker, duela 12 urte Txo Hiesa sortu zen Bermeon, Euskal Herrian eta baita Espainia osoan ere aitzindari izan den eta lan handia egiten jarraitzen duen taldea. Berak azaldu digun moduan, orain dela 14-15 urte informazio gutxi zegoen; bazeuden elkarte bakar batzuk, Madrilgoa, Nafarroako Batzordea eta Bizkaiko Batzordea kasu, baina euren funtzionamendua, seropositiboengan baino, liberatuengan oinarritzen zen. Gainera, talde zehatz batzuen artean mugitzen ziren: prostituta, drogazale eta homosexualen artean. Horrenbestez, aurreko filosofiarren aurka egonik, Bermeoko taldea ezberdin antolatzea erabaki zuten.

Lehen bi urteetan bakarrik arituta, azkenean Bermeoko Udala ekimenaren beharraz komentzitzea lortu zuen, herrian kutsatutako jende kopuru handia (horien artean arrantzale asko) zegoela frogatu ostean. Izan ere, hiesaren "munduan" Bermeoko kasua berezia da, lehenbizi agertutako kasu kopuruarengatik eta ondoren arazoaren inguruko kontzientziazio mailagatik.

BILBORA XIRINGA BILA.

"Bermeoko arazoa beti droga izanik, bertoko toxikomanoa oso berezia zen, langilea, arrantzalea zelako. Arrantzara joanda desintoxikatzen zen, 'monoa' kentzen zuen, baina itzuleran berriz ere 'engantxatu' egiten zen, eta horrela behin eta berriz. Eta honez gain, 'yonki'ak droga egun askotarako erosten zuen, baina garai horretan xiringak banatzea debekatua zegoenez, trenez Bilbora joan, droga eta xiringa bat erosi eta xiringa horrekin itsasuntziko toxikomano guztiak -edota lurrean koadrila osoak- 'pikatzen' ziren", dio Josu Imanol Unanuek.

Arrantza eta arrantzaleei esker Bermeon diru asko eta asko sartzen zen, batez ere 70eko hamarkadan; dirutza izugarria eta azkarregi. 14-16 urteko gazte batek eskuartean diru asko erabiltzen zuen; gezurra badirudi ere, gaur egunean

■ Bermeoko Txo Hiesa taldeak herritarren laguntza itzela aitortzen du.

tituludun edo profesional batek erabiltzen duena baino gehiago.

Baina badago arrazoi gehiago ere. Ondoko herriekiko beste ezberdintasun bat zera da: Bermeon jende gehienak hiesaren frogia egitea erabaki zuen 1992ko kanpaina batek bultzatuta. Horrenbestez, *"Euskal Herrian hiesari buruz hiriburuetan bakarrik hitz egiten zenean Bermeon jadanik dena egin zegoen"*. Espainiako seropositiboaren lehen topaketak ere arrantzale herri honetan izan ziren, urte berean. Hori bai, aipatutako prozesuaren aurretik beste fenomeno sozial bat gertatu behar izan zen, hots, Bermeoko herria drogaren aurka altxatu eta honi zein hiesari beldurra galdu zien.

HERRIAREN LAGUNTZA. Imanolék dioenez, *"hasieran seropositiboentzako topaleku gisa sortu genuen, ezberdina baita gure arazoetaz zurekin ala beste seropositibo batekin hitz egitea"*. Duela zortzi urte, topaketak egiten hasi ziren, ordura arte herri batean hainbeste seropositibo elkartu zireneko lehen aldia izanik. Datu bat eman beste-

rik ez dago: Bermeoko lehenengo horretan 60 bat seropositibo elkartu ziren eta Josu Imanol bera Acapulcon munduko topaketa batzuetan egon zenean, 170 besterik ez ziren elkartu. Gainera, Acapulcoko hainbat lekutan sartzeko debekua zuten, bakoitzak gainean eta uneoro seropositibo zeneko agerkari bat araman behar zuelarik, Alemania naziko judutarren antzera. Bermeon, berriz, dena kalean eta denen bistan egiten dutela azaldu digu.

Txo Hiesan, bestalde, giza filosofia da nagusi, bolondresak eta asanbladazaleak izateaz gain, inork ez duelako pezetak bat ere kobratzen edo ordaintzen. *"Seropositiboak 'ghetto' batean bizi ez daitezten"*, kanpora zein barrura begira ekintza ugari antolatzen badute ere, beren funtsezko oinarria laguntza zuzena eskaintzea da. Lan honetan ez dira bakarrik sentitzen: *"Herriaren laguntza itzela dugu. Esate baterako, topaketetan egin ohi dugun giza-katean bi mila pertsona egoitea normala da eta abenduaren 1ean etxeko balkoi guztietan lazo gorria ikus dezakezu"* ●

Josu Imanol Unanueri 80ko hamarkadaren erdialdean bi urtez baino ez zela biziko esan zioten, Afrikan makinista zebileanean sexu harremanen bidez, hiesaren birusa, kutsatu ostean. Duela 12 urte, lagun batzuekin batera, Txo Hiesa taldea sortu zuen Bermeon.

"GERO ETA KUTSATU GEHIAGOREN JARRERA BOTIKAK EZ HARTZEARENA DA"

Nahiz eta inongo botikarik ez hartu, dagoeneko 41 urte bete dituen bermeotar hau lanean gogor hasi eta bizitzari intentsitate osoz lotu zitzaion, "nik ez dakidalako (nahiz eta azken 14 urtetan ezer ez eduki) bihar bertan zerbait hartu eta 'seko' geratuko ote naizen".

■ Txo Hiesan, nahiz eta denak bolondresak izan, profesionalekin batera lan egiten duzue, hau da, mediku, psikologo eta abarrekin.

Profesionalak behar direla esan ohi da, baina gu sarritan ez gaude ados. Lehen kasuak agertu zirenean nor zen profesionala? Inor ez. Gure bitartez ikasi dute, nola sentitzen garen eta zer behar dugun azaldu diegulako. Niri pertsona batek txarto pasatzen ari dela, hil nahi duela eta abar kontatzen badit nik ulertu egiten diot, badakidalako zer den hori, hortik pasatu naizelako. Niri lagun asko eta asko hil zaizkit... Horrelakorik ez da ikasten, hori bizi egin behar da.

■ Gizarteak berak ere gaixotasunarekin bizitzen ikasi du ala "euren errua da" moduko jarrerak nagusi izaten jarraitzen du?

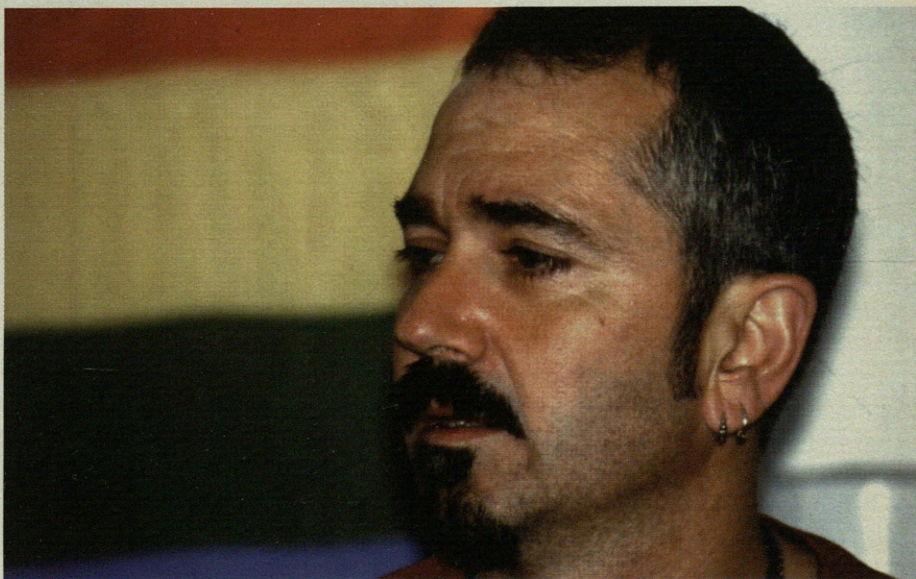
Ez du ikasi, ez. Zuk bestelako gaixotasun bat izanez gero, inork ez dizu galdetarik egiten, baina guk denetarik entzun behar izaten dugu, jendeak hiesa eta

bizioa parekatzen dituelako; droga, prostituzio edo sexuarekin berarekin. Pertsona "arruntok" sexu-harreman "arruntak" izaten dituzue, baina gu ez gara "arruntak", gu, jende askorentzako, "biziozaleak" gara.

■ Gizartearen orokortasunetik pixka bat aldenduta, eta gehiago zehaztuz, nolakoa da seropositibo baten lagun, familia edota bikotearen jarrera gaixotasunari aurre egin behar dionean?

Denetarik egoten da, baina familiak normalean egiten duena ezkutatzea da, gaixoa burbuila batean sartzea. Dena den, gaur egun gehiago laguntzen du. Azaltzea erabakitzen duzunean beti dago jarrera aldaketa, eta bikote-lagunen artean erreakziorik arruntena ospe egitearena da, bakarrik lagatzearena.

Hortik aurrera baduzu zure bizitza birkonpontzeko aukera, bikote edota lagun berriak aurkitzeko; zure itxura

IOSU ETXANIZ

■ "Botikak bezala, txertoak ez dira guztientzako egokiak izango, birus mutante batetaz ari garelako".

RESA GUIPUZCOANA, S.A.

GIPUZKOAKO KONTZESIONARIO BAKARRA

N-1 444. km.a
Billabona (Gipuzkoa)
Tel.: 943 69 04 00
(8 linea)

Arlo guztietan aitzindariak

aldatzen ez den bitartean, noski, bestela askoz zailagoa delako. Bikote berria seropositiboaren denean harremana errazagoa eta hobea da; bestela, bikotea ondo prestatu beharra dago.

Horrez gain, gure arteko harremanek abantaila garrantzitsua dute, gu egunez egun bizi garelako, bizitza bere intentsitate osoan bizi dugulako, eta, ondorioz, gure arteko erlazioak ere oso intentsioak direlako; dena oraintxe bertan egin, eman eta jasotzen dugulako.

■ **Zein da gaur egun gaixoei jasotzen duten tratamendu mediku eta farmakologikoa, eta tratamenduon bitartez norainoko toxikotasuna jasan behar izaten da?**

Botikak egon badaude, baina botiken ondorioz inor ere ez da osatu. Azken finean, botikek, birusa bera ahuldu asmoz, gorputz osoa ukitu eta ahultzen dute. Bestalde, oso garestiak dira; merkeenak 30.000 pezeta inguru balio du eta garestienak milioi erdi bat. EAEn, seropositibo batek ez du ezer ordaindu behar, hori Osakidetzaren kontu doa, baina egin den kalkuluaren arabera, azken honi pertsonako hiru milioi eta erdi pezeta ateratzen zaio urtean.

Dena den, egun funtzionatzen duena tratamendu anitza edo "koktela" da: protokolo bati jarraiki botika batekin hasi eta honek eraginik ez duenean -kontuan izan behar da birusa mutantea dela eta aldatzen joaten dela- beste batekin hasi, behin eta berriz. Botikok ordea, oso gogorrak dira, gorputzaren barnean zein kanpoaldean eragin nabarmena dute, eta pertsona bakoitzak bat edo beste hartu behar du, bakoitzaren gorputzaren arabera.

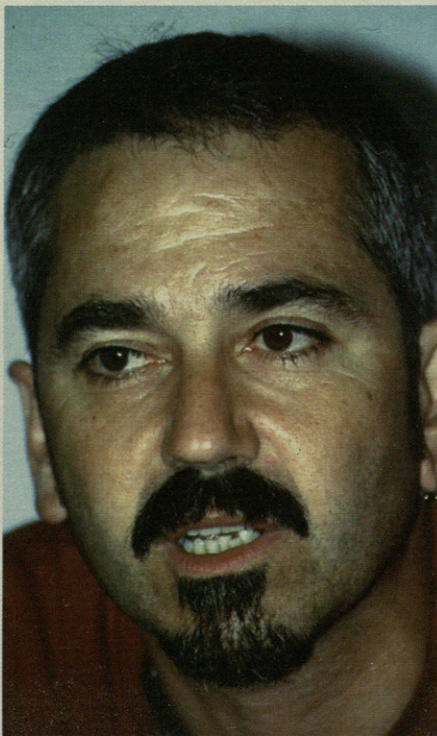
Hau guztia eraginez, gero eta kutsatu gehiagoren jarrera zera da, botikarik ez hartzea; batetik, sendatu sendatzen ez dutelako, bakarrik bizirauten jarraitzeko balio dutelako, eta bestetik beren bizitza maila, nahiz eta laburragoa izateko arriskua izan, hobetzen delako.

24 pilula egunean, hiru unetan banatuak, hartu ondoren ordubete jan gabe, egunean hiru bat litro ur edan behar, elikatze orduan gauza batzuk hartu ditza-kezu eta beste batzuk ez, gorputzean eta burmuinean eragin izugarriak dituzte...

Asko ez gaude hortik pasatzeko prest. Nik ezagutzen dut botiken eraginez elbarrri, itsu eta abar dagoen jenderik. Eta zera pentsatzen duzu, bizitza luzatu, zertara-

□ **"Medikuak ez daki botika batek zuregan izango duen eragina, zeuk berak baino hobeto dakizu"**

ko? Horrela bizitzeko? Bizitzari lotzen gataizkio, horrek ematen digulako ilusio eta itxaropena, baina ez edozeren truke.

IOSU ETXANIZ

■ **"Jendeak hiesa eta bizioa parekatzen ditu".**

■ **Orduan, botikok zergatik funtzionatzen dute? Hainbeste eta hain ezber-**

□ **"Botikak oso garestiak dira; merkeenak 30.000 pezeta balio du eta garestienak milioi erdi pezeta"**

dinak hartuz gero, baten batek derri-gorrez funtzionatu behar duelako ala medikuek errezetatzen dutena egokiena dela dakitelako?

Hemen Euskal Herrian mediku onak daude, baina pertsona bakoitzaren birusa

ezberdina dela eta ezberdin jokatzeko duela kontuan izanik ezin dute erabateko ziurtasunik izan. Medikuek ez daki botika batek zuregan izango duen eragina, zeuk berak baino hobeto dakizu, zeure gorputza hobeto ezagutzen dugulako. Beraiek protokolo bat jarraitzen dute, "zuk hartu eta zerbait nabaritzen duzunetan etorri", baina ez dakite

benetan zer gertatuko den. Kontuan izan tratamendu hauek orain dela 3-5 urte hasi zirela, eta beren eragin orokorra ezagutzeko oraindik goizegi dela.

Guk alde batetik kristoren presioa egiten diegu gobernu eta enpresa farmazeutikoei, beti eskatzen ari gara, eta orduan, frogak egin orduko botikak merkatura ateratzen dira, hor dirutza handia mugitzen delako. Horrenbestez, askotan medikuak ez du botika berria ezagutzen eta protokoloa jarraitu besterik ez du egiten. Batzuetan medikuek guregan jotzen dute informazio eta aholku bila, ez dakitelako zer egin eta guk informazio eguneratuagoa dugulako. Eta ni ez naiz medikua, ni mekanikoa naiz. Baina hemen jendeak ezagutzen du bere gorputza eta badaki zer hartu eta zer ez.

■ **Egiazat jotzen duzu enpresa farmazeutikoei dagoen ustea, hau da, errentagarriagoa zaiela botika horiek ekoiztu eta gaixoei bizirik mantendu, eta ez beren indarra txerto eraginkor bat sortzean kontzentratzea?**

Zurrunmurruak era askotakoak dira, txertoren bat prest dagoela eta frogatzen ari direla, iazko topaketan elkarte batek esan zuen. Baina honekin arazo bat dago; botikak bezala, txertoak ez dira guztientzako egokiak izango, birus mutante batetaz ari garelako. Orain ezinezkoa dirudi eta lortzen denean gehien errepikatzen den birus motarentzako lortuko da, baina ez guztientzat.

Dena den, Afrikan ezin baduzu 13 pezetako kondoirik banatu, nola banatuko duzu txerto garestia?

Kontsumitzaile potentziala

Afrikan dago, eta afrikarrek ezin dute ordaindu, beraz enpresei ez zaie gehiegi interesatzen. Gainera, afrikar askoren defentsak ahulak dira, aspirina bat eman eta hil egiten dira, beraz horretan ere oso kontuz ibili behar da ●

I M A N O L M U R U A A R R E G I

“UTOPIA ONDO DAGO BAINA PAUSO IRAUNKORRAK EMANEZ”

Gizon xume honi ez zitzaion duela mende erdi bat burutik pasa politikan arituko zenik. Gaztetatik hasi zen irakaskuntzan. Kirola eta natura maite zituen eta bizi bizi ditu biak: golfean jokatzu, traineriletan arituz edo txikiak harrapatzen. Kirolak eta naturak harrapatu zuen bezala harrapatu omen zuen politikak, modu naturalean. Pozarren aritu da, eta inoiz negar malkoak isuri ditu. Politikari agurra kirolari finen modura ari da prestatzen. Bizitzaren gorpilean hartu taupada azkarrei kasu egin behar die bihotzak abisua eman baitio. Sortetxean bost haurride izan ziren eta Maritxu Uria emaztearekin lau seme-alaba hezi ditu. Orain, Xanti eta Malen bilobak eta bere osasuna ditu zaintzeko. Udaletxea eta Lanbide Heziketa eskola izan ditu bigarren etxeak. “Trainerilen 50. urteurrena” da aurten Zarautzen. 15 urte zituela “Club Deportivo”n aritu zen arraunean. Egun, 65 betetzear, laguntzen jarraitzen du.

RUBEN PLAZA

■ “Mutil koskorretan oso kirolzalea nintzen, kirol denetan ibiltzen nintzen”.

Zarautzar petoa zara. 1935eko ekainaren 3an jaio baitzinen. Mende honen erdian 15 urte betetzear zinen. Nola gogoratzen duzu 50eko Zarautz hura? Egingo al diguzu argazki moduko bat?

Zarautz landa eta baserri artean zegoen orduan, industria guneak ere baziren; altzari fabrikak batez ere, beranduago mekanika hasi zen. Zarautz hirigunetik kanpo dena libre zegoen. Gu Iñurritzako bidean bizi ginen. Kalea eta Iñurritza artean muga bat egiten zen eta muga lekune zen Ixpilla, gure etxea. Ikastola dagoen tokia da; San Pelaio ere deitua.

Herritik urrun bizi ginela ematen zuen. Agerreso etxerainoko bitartekoak kaletarrak deituak ziren eta handik aurrera sanpelaioarrak edo iñurritzarrak. Gazteok La Sallera etortzen ginen ikastera eta kalean ere ibiltzen ginen. Eskolan erdaraz eta etxean eta koadrilan euskaraz egiten genuen denok. Beno, guk mutilok euskaraz eta neskek erdaraz garai hartan.

■ **Artean, mutiko zinela, golfean aritzen omen zinen.**

Golfa udan bakarrik irekitzen zen. Artean, 6 urte nituela tenisear hasi nintzen. Madrilgo aristokrazia etortzen zen udan, tenislari onak etorri ohi ziren;

■ “14 urtetatik 19 urtera bitartean praktikak -lanera- egitera tornulari fabrika batera joaten nintzen”.

neguan itxita egoten zen. Pilotak bilduz hasi nintzen, etxerako diru pixka bat irabaztera joaten ginen eta hartatik afizioa sortu zitzaidan. Beranduago, golfean, kadi bezala hasi nintzen. Gauean, lanak bukatuta aritzen nintzen. Pentsa, ez ziguten lagatzen. Iñurritzan bertan aritzen ginen, hondarretan eta dunetan, gure kasa. kadi bezala pare bat txapelketa irabazi nuen. Mutil koskorretan oso kirolzale nintzen, kirol denetan ibiltzen nintzen. Udan, tenisean eta golfean. Neguan -La Salle eskolan- korrika, futbolean, boxeoa...

■ **La Sallen bukatuta Donostiara joan zinen.**

Donostiara 13 urte nituela hasi nintzen joaten; maisutza industriala egitera. Donostiako eskolan hasi nintzenean golfatzen utzi nuen. Lanbide Heziketa eskolan -orain postetxea dagoen lekuan- mekanika ikasten hasi nintzen. 14 urtetatik 19 urtera bitartean praktikak -lanera- egitera tornulari fabrika batera joaten nintzen. Udan, arratsaldeko

14:00etatik 24:00ak arte. Neguan pixka bat gutxiereago. Eta, pentsa, ni izan nintzen anai-arreba artean 19 urtera arte eskolan ibilitako bakarra. Anai-arrebak 14 urterekin lanean hasi ziren. Adarra jozten zidaten; haien kontura bizi nintzela. Maisutza bukatu eta peritajea egin nahi izan nuen. Etxean konforme zeuden, baina Valladolidera joan behar zen. Nik bukatu eta bi urtera jarri zuten Donostian peritaje eskola. Ni lanean hasi nintzen, ordea.

■ **“Lanbide Heziketa eskolari esker trebatu nintzen, nire nortasuna aberasteko oso garrantzitsua izan zen”**

■ **Maisutza industrialaren titulua lortu zenuen. Baina gehiago ikasi zenuen gero.**

Bai. Maisutza eskolan, matematika, algebra, trigonometria edo logarismoak ikasten genituen, baina hori gelditzen zinen. Nire kasa ikasi nuen, eta matematika irakaslea bihurtu nintzen. Irakasle

bezala 27 urte egin nituen jarraian, urte oparoak. Zarauzko Lanbide Eskolaren garapen guztia ezagutu dut. Eskola txikia zen hasieran, gero zabaldu zen eta egun eskola modernoa da. Irakaskuntzan hasi ginenean 2 irakasle seglar ginen eta orain 80 irakasle dira.

Ni oso identifikatua sentitzen naiz eskola horrekin. Jubilatu naiz, baina hara joaten naiz noiznahi, udaletxera ere bai. Gazteekin harreman onak ditut. Eskolari esker trebatu nintzen eta nire nortasuna aberasteko oso garrantzitsua izan zen. Irakasle izateko bokazioa izan dut, eta berriz ere, hautatuko nuke irakasle kuntza.

■ **Gurasoak jeltzaleak izan zenituen...**

Aita eta ama biak zeharo jeltzaleak ziren. Aita, Hilario, ebanista zen ofizioz; Ixpilla etxekoa. Nire aitona Ixpilla deitzen zioten. Aita gerra zibilean frontean ibili zen. Gernikako bonbardaketak bertan harrapatu zuen bi anaia zaharrekin. Kartzelan egon zen. Gero, anaiak-eta

Inglaterra joan ziren itsasuntziz. Denak bizirik atera ziren. Ama, Josepa, berriz, (Urnietakoa; baserritarra) Parisera joan zen ihesi. Ni amonarekin gelditu nintzen hemen, urtebete nuela. Arreba berriz, Donostian, beste senide batzuekin. Anaia gazteena artean jaio gabea.

■ 1954an eskolako mugimenduan hasi zinen.

Herriko parrokian bi mugimendu ziren: "Juventud santoniana" eta mugimendu luistarra, Elizako "Acción Católica" zelakoa-ren barruan. Gazteak han mugitzen ginen, han azaltzen genituen gure kezak: kirolak egiten genituen eta frankismoaren kontrako lehen bilera klandestinoak han burutu genituen gazteok. Beranduago, lehen ikastola frantsikotarren Antoniano Txiki deitu lokalean jarri genuen. Haiek lagundu ziguten ikastola muntatzen.

■ Ikastola baino lehen ordea, gurasoen elkarteak garrantzia handia izan zuen Zarautzen. Orain baino lehenago ezkontzen zen jendea orduan. Zu 26

urterekin ezkondu zinen Maritxu Uriarekin.

Ohitura holakoa zen. Maritxuk 23 urte zituen, eta inguruan ere adin horretan ezkontzen ziren. Gurasoen elkartearen mugimendua baino lehen gazte mugimendua izan zen luistarretan eta parrokia inguruan oro har. Ni gazteen elkarteak zuzendaria izan nintzen eta ezkondu ondoren zuzendaritzakoak bila etorri zitzaizkidan. Gero lehendakaria ere izan

■ "Aurrena alkatearengana eta gero Guardia Zibilarengana joaten nintzen. Kuartelera joatea ez zen edozein gauza"

nintzen. Udaletxeak dena kontrolatzen zuen eta guk elkartea kontraboterea-edo bihurtu genuen. Herritarren babesa bilduz joan ginen eta politika pixka bat egiten ere bai.

■ Zer gogoratzen duzu garai haietaz?

Herritarrok debekatua genuen udaletxean sartzea. Udaletxeak hirigintzari

buruzko plan orokor bat aurrera atera nahi zuela gogoratzen dut, eta guk haren aurkako hitzaldiak antolatu genituen. Kanpoko arkitektoak ekarri eta plana hankaz gora botatzea lortu genuen. Pixkanaka, udaletxeari oposizioa egiten hasi ginen kanpotik eta errespetu pixka bat lortu genuen herrian.

■ Eta zuk zerorrek beldurra pasa ere bai. 60ko hamarkadan gertatu ziren lehen atxiloketak.

Hasierako garaian, langile mugimenduaren inguruan grebak zirela-eta bitartekari lanetan aritzea egokitu zitzaidan. Elkartea lan arazoetatik politikara pasatzen hasi zen, eta herriaren konfiantza edo

errespetua lortu zuen. Gero, 68an, atxiloketak gertatu ziren. Ni, lehendakaria izanik, aurrena alkatearengana joaten nintzen eta gero Guardia Zibilarengana. Garai hartan kuartelera joatea ez zen edozein gauza. Guardia Zibilak fitxatua ninduen gazteen antolatzailea nintzelakoan. Nik ezetz, ez nintzela haien gauzetan

HARTU ARGIA ASTERO

- Urtebete 46 ale
- Euskal Kulturaren Urtekaria doan
- Orain harpidetuz gero, gure azokako opari bat zuretzat

- Zure helbidean jasoko duzu merkeago
- Gure azokako produktueta deskontu bereziak
- Zozketa eta eskaintza berezietan parte hartzeko aukera

URTEBETEKO HARPIDETZA (BEZa barne) • Hego Euskal Herria: 15.600 pzta / 93,76 euro • Ipar Euskal Herria: 746 libera / 113,73 euro
• Espainia: 15.600 pzta / 93,76 euro • Beste Atzerriak: 20.100 pzta / 120,8 euro • Airez: 31.450 pzta / 189,02 euro

Izena: 1. deitura 2. deitura:

N.A./I.F.K.: Helbidea:

Posta kodea: Herria: Herrialdea: Tel./Faxa:

Ordainketa mota (markatu x batez):

Bankuz ☐

Transferentziaz ARGIAren kontura ☐

(Bankuz ordaintzekoak betetzeko soilik)

Banku edo aurrezki kutxa: Titularra:

Titularren telefonoa: Titularren helbidea:

Entitatea Bulegoa K.D. Kontu zenbakia

DATA:

SINADURA:

Hamarrekoa

IÑAKI EIZMENDI

"BASARRI"

«Bertsolaritzari duintasuna eman zion bertsolari handia. Zarautzen jaio gabe Zarautz asko maite zuena»

SABIN UNZURRUNZAGA

«Garai zailenetan eduki dudan lagunik garrantzitsuenetako bat: helburuetan zuzen eta tinko, patxada transmititzen dakiena»

BASILIO BERGARA

«Abertzale zintzoa, euskaltzalea eta langile porrokatua. Adiskide mina»

KARLOS GARAİKOETXEA

«Nire maisua politikan. Leiala eta gogorra aldi berean. Hitzeko gizona. Hitzaren defendatzaile prestua»

JOSE ANTONIO ARDANZA

«Ildo bat hartu eta zuzen eramaten dakien pertsona fina»

JONAN FERNANDEZ

«Leizarango autobideko garaian zeregin garrantzitsua bete zuen eta orain bake bidean beste hainbeste»

JOSE LUIS ELKORO

«Ezagutu nuen garaian, langile fina. Alkate eta abertzale jatorra»

ANDONI EGAÑA

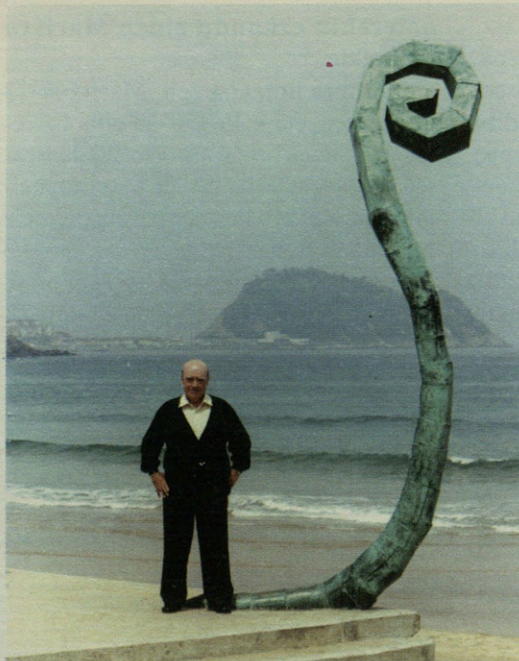
«Artista bat. Idazle. Gaur egungo bertsolari onena. Adiskide jatorra»

ANJEL LERTXUNDI

«Aurrena, adiskide mina. Idazle bezala, gaur dugun onenetako bat»

TXEMA OLAZABAL

«Golfista handia. Jendeak ez du nahiko baloratzen duen maila. Pertsona barnekoia, baina jatorra benetan»

RUBEN PLAZA

■ "konbentzituta nengoen ETA ez zela bueltatuko armetara herriari egin zion ilusio-agatik eta gehiengoaren nahia hori zelako".

ibiltzen esaten nien, baina ez zidaten sinesten. Kontuz gero!

■ Ikastolako lehendakaria ere izan zinen. Frankismoaren azkenaldia eta udaletxe demokratikoetarako lehen urratsak azaliezazkiguzu, ordea.

1975ean gure kontzertu ekonomikoa berreskuratzeko asmoa agertu zen udaletxeetan. Gipuzkoako gobernadoreak sasi-kontzertu bat sartu nahi zigun.

Kontzertu ekonomikoa berreskuratzeko dekretu deskafeinatu bat aurkeztu zuen eta guk beste bat atera genuen. 1976ko uztailaren egunaren zioz-foruen mendeurrena ospatzen zen-itxurazko ekintza egin nahi izan zuten Diputaziotik. Bergarako alkateen taldea ekintza harekiko erantzun moduan sortu zen. Gure alkatea erregimenaren aldekoa zen. Zarautzarrok taldeko partaide izan nahi genuen. Protesta batzuk egin nituen nik neronek. Baina, beno, jakinaren gainean jartzen gintuzten.

■ Alkate izatera iritsi zinen.

1977an ikurriña udaletxean altxatu genuenean, alkate zenak dimititu zuen. Ni geratu nintzen funtzioetako alkate. Alderdi politikoek eta auzo elkarteek, planteatu zuten gestora bat, eta

honek nik alkate moduan jarraitzea erabaki zuen. San Sebastian egun bezperan altxatu genuen ikurriña. Udaletxean ez genuen ikurriñarik, eta musika eskolatik ekarri genuen. Imanol Urbietak eta Jose Antonio Azpeitiak ekarri zuten. Aginduak espainola jarri behar zela zioen, baina guk ez genuen jarri.

■ 1979an EAJren izenean alkate hautatua izan zinen. Ardura handiko kargua eta giro izugarria orduan ere?

1977an egin zuen EAJk demokrazia aurreko batzar nagusia. Tarte hartan egin nintzen EAJkoa. EE eta HB ere etorri zitzaizkidan haien izenean alkate-tzarako aurkezteko. Nik familiaren ildoari jarraitu nion. Giroa izugarria zen. Presoen aldeko amnistia garaia zen, Guardia Zibilekin enfrontamenduak ziren noiznahi. Zarautzen kontzentra-

tzen ziren eskualdeko manifestazioak, gune konfliktiboa zen oso. Arantzazun atentatua izan zen eta arratsaldean eserialdia egin zen herriko plazan presoekin alde. Egun hartan gertatu zenarekin liburu bat idatz zitekeen, sinestezina izan zen. Hura txikizioa guardia zibilek egin zutena!

■ EAJko alkate, Gipuzkoako ahaldu-

RUBEN PLAZA

■ "Abertzaleen etsai handiena hori prestatzen jarri eta ez luke hobeto egingo".

T a n t o a

Anjel Lertxundi
Idazlea

Jatorra

Jatorra oso adjektibo itzulgaitza da beste hizkuntzetara. Jatorra denaz fida zaitezke, leiala baita. Hitzekoa. Lasai jo dezakezu jator batengana laguntza eske, ez baitzaitu bazter utziko.

Gaztelaniak ere beretzat hartu zuen esparru semantiko zabaleko adjektibo hori. Baina, bidaia horretan, halako zentzu peioratibo bat erantsi zitzaion. Inorengatik 'es un jatorra' esaten hasi zirenean, halako 'basati on erdi kostunbrista erdi kashero' bat deskribatu nahi zen. Eta, halatan, euskaldunon artean

ere berezko esanahia lerratu zitzaion jatorra adjektiboari esparru semantiko peioratiboagoetara.

Ni nago Imanol Muruaren izaerak eta beti erakutsi duen gizatasunak itzuli diola bere noblezia jator adjektibo jatorrari. Imanol Muruaz ere fida zaitezke, leiala baita. Hitzekoa. Lasai jo dezakezu Imanol Muruarengana laguntza eske, ez baitzaitu bazter utziko.

Jatorra baita, adjektiboaren zentzurik noblenean ●

na gero, EAren izenean ahaldun nagusia, baita legebiltzarkidea ere. Kultura diputatua zinela, Xabier Letera eraman zenuen Foru Aldundira. Nola lortu zenuen?

Xabierren kantuak ezagutzen nituen baina bera pertsonalki ez. Jose Antonio Ardanazak kultura diputatua izendatu ninduen eta konturatu nintzen, arte mundua ez nuela ezagutzen, behar nuela arlo hori ezagutzen zuen zuzendari bat. Andu Lertxundiri galdetu nion: "Zergatik ez diozu Xabier Leteri galdetzen", esan zidan. Nik ezker-ezkerrekoa zela uste nuen. Anduk, berriz: "Bai gizona. Hura baten batekin egotekotan zurekin dago! Hark asko maite zaitu". Xabierrek ez zidan berehala baietza eman, baina azkenean aurrera egitea erabaki zuen. Izugarritzko ilusioa egin zidan. Batek telebistara eraman nahi zuela, besteak ea nola lortu nuen... galdetzen zidaten. Nik ez diot ezer berezirik eskaini. Ondo kontopontzen ginen biok, baina politika ez zen beretzako egina. Elkar maite genuen. Hain da gizon atsegina. Une zailetan beti lagunkoia. Makal antzean dabil orain...

■ Une txarrak ere pasatakoa zara: alderdiaren zatiketa, Leizarango afera. Kirolari finen antzera poliki erretiratzen hasia zara orain.

Eako bozeramalea naiz Batzar Nagusietan, baina bihotza dela, hezurak direla, lehengo sasoi hura falta dut eta ardura sasoi dutenei uztea hobe. San Sebastian egunaren biharamunean bihotzekoak eman zidan, beraz poliki ibili behar dut.

■ Lizarrako akordioaren ondorengoak nola bizi dituzu?

Azarotik ez dut parte hartu Batzar Nagusietan, ez dut hurbiletik politika jarraitu. Irakurri dudana besterik ez dakit. Egoera harrigarria eta penagarria da. Halako ilusioa hartuta! Konbentzitutako nengoen ETA ez zela bueltatuko armetara, herriari egin zion ilusioagatik eta gehiengoaren nahia hori zelako.

■ Egoera zaila da ulertzen?

Behin ere ez dut ulertu ETak zer nahi duen eta orain gutxiago. Zer pentsatzen du ETak? Dena hankaz gora bota eta hutsetik hasita hobe dela? PPko lehendakaria nahi al du? Itxuraz bai. Azkenengo agirietan egin duen azalpena harrigarria da. Abertzaleen etsai batek prestatua dela dirudi. Abertzaleen etsai handiena hori prestatzen jarri eta ez luke hobeto egingo.

Ulertzeko harrigarria da. EAJk eta EAK egin duten ahalegina oso handia izan da, eta orain hauei errua bota! Gauza bat da independentzia nahi izatea -ni independentista naiz, eta ez dut lotsarik edonon esateko- baina, independentzia lortzeko alferrika-

koa da pareta baten kontra jotzen aritzea. Iparraldearekin batera hauteskundeak egin behar direla dio ETak. Hori ezinezkoa da. Berak badaki. Esan dezala nola egin daiteke hori. Iparraldean, baita Nafarroan ere, egoera ezberdinak bizi ditugula badakigu denok, beraz, ez ditzala ezinezko diren gauzak planteatu. Utopia pixka bat eduki behar du gizakiak baina bide horretan pausoak eginkorrak eman behar dira, eta ez aurreneko pausoa emanda paretaren kontra jo. EHk ETarekiko autonomiarik ez duela dirudi. ETak agintzen du antza. Bestalde, PP eta PSOE egiten ari diren presio mediatikoa izugarria da. Horiek abertzaleen elkartasunari diote beldurrik handiena, eta guk abertzaleok elkartasun hori ezin lortu. Tristea da gero! ●

◆ MIKEL ASURMENDI

ERROTA - EL MOLINO KANPINA

- Hesiz mugatutako partzelak saneamenduz hornituak.
- Argi-indarra eta ur edangarria.
- Ur beroko zerbitzu zabalak.
- Bungalowak alkilerrean.
- Literak dituzten gelak taldeentzat.
- Supermerkatua. Taberna, Jatetxea, self-service.
- Igerilekuak. Squasha. Minigolf.
- Haur parkea. Gazteentzako gela.
- Familia nahiz taldeentzat literadun gelak.

AZKEN BERRIKUNTZAK

- Telebista daukaten bungalowak
- Piraguak eta pedaloak errekoak kaian.
- Bizikletak alokairuan.
- Tenisa, saskibaloia, futbol zelaia eta petanka

Tel.: 948 34 06 04 - Faxa: 948 34 00 82 • 31150 MENDIGORRIA (Nafarroa)

PRINTZA**MUSEOEN ETEKINA**

Rafa Zulaika Donostiako San Telmo museoeko zuzendaria honela mintzo zen egungo museoaren egoerari buruz eta San Telmoren eraberritze lanei buruz "Irutxulo" aldizkarian:

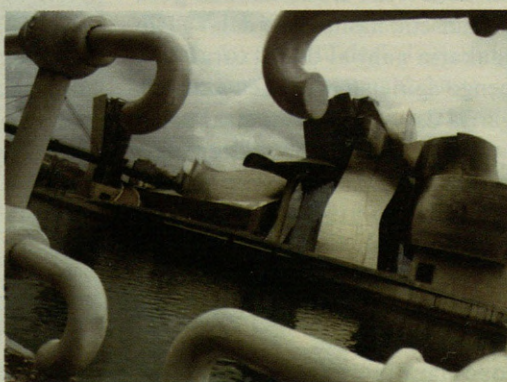
"(...) Aldaketa arkitektonikoez gain, funtzionamendua eta museoaren filosofia bera aldatuko dira. Txip-a aldatu nahi dugu, eta museo bizi-rik eta gizarteari begira dagoen kultur tresna bihurtu. Horregatik, nik Euskal Kulturaren museo deitu beharrean, Euskal Kulturarentzako Museo deituko nuke. Guk museo dinamikoa nahi dugu, Euskal Herrian sortu den, sortzen ari den eta sortuko den kultura erakutsiko duena. Ez dugu zaindu gabeko museo nahi, garaian garaikoa baizik. (...) Museo (San Telmo museo) zaindu gabea baino grazia-rik gabea da. Baina hori museo gehienetan gertatzen da. Tamalez, urte luzez kultura, zentzurik zabalenean, luxutza ulertu da. Kultura, ordea, ogia bezain beharrezkoa da gizakiarentzat, osatu egiten baikaitu. Hortaz, San Telmo zaindu gabe egon den? Kultur baztertzeko hori jasan du. Baztertzeko hori eragin duen beste arrazoi bat ere badago: museoak dirua xahutu besterik egiten ez duten gauzak bezala hartu dira. Hori guztia dela eta, ezin ditugu museoak galtzen utzi, etekina atera behar diegu eta errentagarri bihurtu. Guggenheim-ekin ikusi da museoekin dirua irabaz daitekeela."

DONOSTIAKO ANTZERKI FERIA

UZTAILAREN 12tik 15era burutuko da Donostian III. Antzerki FERIA. Guztira, hogeitaretatik gora ikusi ahal izango dira egun haue-
tan, %45a euskaraz eskainiko delarik. Euskarazko lan hauek kalean egingo dira gehienbat. Baina Boulevard-az gain, feriaren eszenatokiak Victoria Eugenia, Antzoki Zaharra, Lugaritz eta Egia izango dira. Bertako lanen artean, Kike Santiago eta Angel Illarramendiren "Emakumezko zapatak" eta Tanttakaren "Novecento" eskainiko dira. Atzerrikoei dagokienez Manuel Rivasen "El lápiz del carpintero", Teatro del Templaren "Buñuel, Lorca, Dalí" eta La Salamandra talde frantsesaren "Sua" lana izango dira ikusgai.

EUROPAKO HOBERENA

SORTU zenetik izandako bisitari kopurua eta publikoa erakarri eta honekiko duen jarrera onagatik jaso du Guggenheim Museoak 2000 urteko Europako Museorik Hoberenaren saria. Bonneraino, bertako Historiako Etxeraino, joan zen maiatzaren 13an Juan Ignacio Vidarte museoeko zuzendaria saria eskuratzera. Beste 28 hautagaien artean izan da aukeratua Guggenheim museo. Horien artean, Espainiako hiru zeuden: Gironako Zine Museo, Gijongo Ferro-

ALBERTO ELORRIAGA

■ Guggenheimen lana saritu dute Europan.

karrilena eta Bartzelona Hiriko Historia Museo. Epaimahaiak gainera bereziki estimatu du Guggenheimek eginiko esfortzua ikasleentzat egitarau bereziak sortzeko eta Europako beste museoekin harreman sarea osatzeko. Orain Guggenheimek irabazitako saria, 1977an sortu zen Europako Kontseiluaren ekimenez.

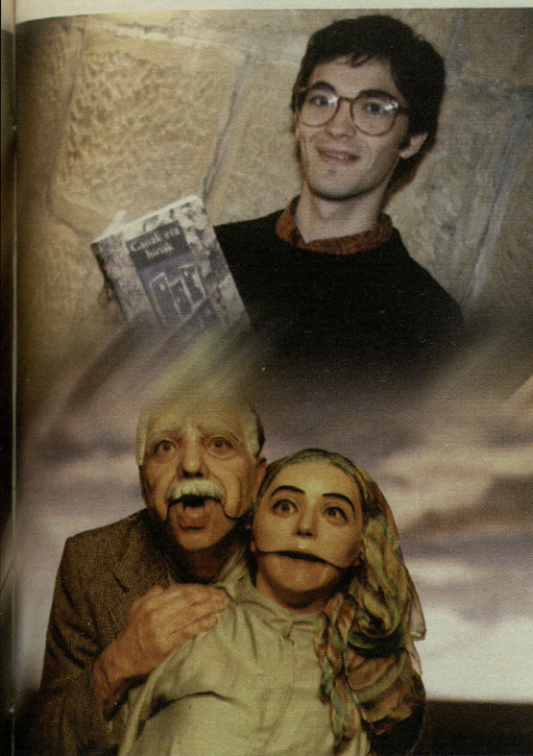
ESZENATEGI BAT, GAI BAT

BI izango dira hogeigarren Nafarroako Jaialdien berrikuntza nagusiak. Batetik, leku bakar batean egingo dira ekitaldiak; Iruñeko Gotorlekuan, hain zuzen. Bestetik, gai nagusi bat izango dute: Ekialdeko Europa. Uztailaren 25ean hasi eta abuztuaren 5ean amaituko diren jaialdien ikuskizun nagusiak lehen eta azken egunean eskainiko dira. Uztailaren 25ean Enri-

H I T Z B I T A N

- Itxaro Bordaren hitzak dira hauek "Euskaldunon Egunkaria"n esanak: "Iduri du teknokratek, tekno-politikoek beren lanaren justifikatzeko euskalgintzaren lana eta geriza behar dutela. Baina gero euskara dute sakrifikatzen (...)".
- Xabier Mendigurenek eta Antonio Camposek zera zioten "Ikastola" aldizkarian: "Eskola irabazita euskara irabazia genuela uste genuen, baina erabileraren borroka ez dugu oraindik irabazi eta hor ahalegin izugarri bat egin behar dugu".

L A K

ke Morente musikari flamenkoa izango da oholtza gainean. Abuztuaren 5ean berriz, Goran Bregovic-ek eskainiko du emanaldia.

"GORE"AREN BELDURREZ

URRIAREN 27tik azaroaren 4ra burutuko da Donostiako Fantasiatzko eta Beldurrezko Zinemaren XI. Astea, baina dagoeneko hainbat xehetasun plazaratu da. Jaialdian Universal etxeko bi pertsonaia klasikoei buruzko ziklo bana egingo da; David F. Friedman eta Herschell Gordon Lewisi buruzkoak, hain zuzen. Bi hauek "Gore"aren aitatzat hartuak izan dira.

KOMIKIAREN INGURUAN BILDUTA

SEI gasteiztarren komikiaren inguruko lanak daude ikusgai Gasteizko Zuloan "Ozökh"

DONIBANEN MULTIAZOKA

Ekainaren 3an burutuko den Donibane-Lohizuneko Euskal Liburu eta Disko Azokaren zortzigarren edizioak osagai berriak ditu. Batetik, hainbat ekitaldi kultural dago ikusteko maiatzaren 30ean hasi eta azoka eguneraino, hala nola, hitzaldiak eta antzerkia. Bestalde, azoka egunaren bezperan, Azoka, Gaua antolatu da Ziburun. Bertan, musika alorreko azken lanak entzun ahal izango dira.

Aurtengotik hasi eta hemendik aurrera gainera, herri gonbidatu bat izango du azokak.

Lehenengoa, Pasaia izango da. Bertako udalak artea, musika eta Donibane-Lohizune eta Oarsoaldearen arteko lankidetzaz bultzatuko du.

izeneko erakusketan. Mugimendu artistiko jakinik gabe, oleoak, akrilikoak eta marrazkiak bildu dira bertan ekainaren 12ra arte.

■ Komikia da erakusketaren hari nagusia.

ALBERTO ELOSEGI

■ Koldo Amestoi.

IZENAK

Koldo Amestoi eta Maddi Oihenartek "Maribil" ikuskizuna eskaini zuten maiatzaren 18an Iruñean. Lehen aldiz baliatu du ipuin kontalariak ipuin miresgarri bat. "Maribil" ikuskizuna sortzeko orain ehun urte Lapurdin bizi zen apaiz batek bildutako istorioan oinarritu da. Ikuskizunean Amestoiak berak ere abestu egingo du eta Maddik kontatu. Kantu batzuk "Maribil"erako espreski sortuak dira.

Andima Ibiñagabeitiaren "Erbestetik barne-minez" izeneko gutun liburua aurkeztu zen Bilbon hilaren 18an. Bertan 253 gutun bildu dira, besteak beste, Jon Mirande, Jokin Zaitegi eta J. A. Agirrerri idatzitak.

Jean Mixel Bedaxagarren "Ama" ikuskizun berria ekainaren 3an Maulen eta uztailaren 1ean Iruñean izango da ikusgai.

ALBERTO ELOSEGI

■ J.M. Bedaxagar.

• Laura Mintegik funtzionario erdaldunei buruz hausnartu zuen "Gara"-n: "Zer argumeturen pean justifika daiteke norberaren umeak inkomunikaziora kondenatzea beraien etxean bertan? Benetan itsua, leloa edo fanatikoa izan behar da semealabei honelako zigorra inposatzen dien gurasoa (...) Zer egingo du unibertsitateak bezeriarik gabe gelditzen ari den ehundaka funtzionari erdaldunekin?"

• Juan San Martin honela mintzo zen "Euskonews & Media"-n: "Arantzazun gauza asko zehaztu ziren, baina euskararen batasuna aurretik zetorren."

Euskarazko ikastaroek erantzun kaxkarra jasotzen al dute?

Azken urte hauetan Hezkuntza eta Pedagogiaz kezkatuta zeuden euskal irakasleek aukera gutxi izan dute udan beren prestakuntza Euskal Herrian egiteko. Irakasle mor doa da Bartzelonara edo beste hainbat tokitara hurbildu dena hainbat ikastarotan parte hartu ahal izateko.

80ko hamarkadan, Adarra taldeak antolatuta, erantzun handiko udako ikastaroak egiten ziren Euskal Herrian. Denborarekin, indargabetzen joan ziren, eta ondoren, elkarte horrek berorrek antolatzeari utzi zion.

Indargabetze horretan bi arrazoi leudeke. Bata, administrazioa eta hainbat erakunde ikasturtean zehar ikastaro gehiago antolatzen hastea. Eta bestea, ia ikastaro guztiak gaztelania hutsean izatea.

Irakaskuntza euskalduntzen ari den arren eta irakasleen prestakuntza hizkuntza berean egitea logikoa izan arren, urtetan sinestarazi digute ikastaroak euskaraz antolatzea edo hainbat gaitan euskaraz sakontzea alferrikako lana zela.

URTETAN ustearen itzalpean aritu gara eta ia sinesten hasiak ginen gauza garrantzitsuenak, benetakoak, beste hizkuntzetan entzun-jaso-irakurri behar genituela. Gure etxean eta gure hizkuntzan kalitatezko lanak egin-sortu ezin bagenu bezala.

Eta horrela, usteak egi eta ohiturak lege bilakatzeko zorian zeudenean, erronka berri bat botatzea otu zitzaion "Hik Hasi"ri. Eskarmentuz baitakigu herri honetan ametsak egi nola bilakatzen diren! Urtetan ahalegin handiak egin ditugu hezkuntza euskalduntzen, ez hala ere desiragarria izango litzatekeen abian. Baina ezinbestekotzat jotzen

den prestakuntza, eta zer esanik ez hezkuntza esparruan, nekez jaso dezakegu euskaraz.

Ingurura begirada bat ematea besterik ez dago. Uda partean, UEUn salbu, gutxi dira euskaraz ikastaroak jasotzeko aukerak.

Eskaintza kopuruaz gain, hedatuta dagoen baieztapena da euskaraz diren ikastaroek erantzun kaxkarra jasotzen dutela. Eta bata bestearen arrimotan, bazterrean uzteko zaila bihurtzen ari zen zirkulua osatzen hasia zen.

Hilabetetan hainbat aukera aztertu ondoren "Hik Hasi"k bere eskaintza luzatzea erabaki du hiru egunetan burutuko diren hamaika ikastaroekin eta apustuak dakarren arrisku eta ilusioarekin...

OPOR egunak izan arren eta diru kopuru bat suposatu arren, hona hemen uztia: jada ia zazpiehun lagunek proposamenari eman diote baiezkua, aurreikuspen itxaropentsuenak ere gaudituz. Lehenengo saiakera izanda eta euskaraz, ez dago gaizki, ezta?

Hori ikusita, lau haizetara zabaldu nahi dugu eraikitzeak molde zaharrak puskatzea esan nahi duela sarritan. Molde eta konplexu askorekin bukatu beharra dugu oraindik ere, eta horretarako ausardia, lana eta elkarlana beste biderik ez dago. Eta ondoren, erantzuna itxaron.

Bide batez, hausnarketa bat planteatzea egoki litzateke: zergatik ote dute arrakasta gutxi euskaraz eskaintzen diren proposamenek, euskaraz direlako, ez direlako erakargarriak eta beharrei zuzenduta ez daudelako edo proposamen horietara iritsi ahal izateko bide egokiak ipintzen ez direlako? ●

Joxe Mari Auzmendi

"Hik Hasi" aldizkariko koordinatzailea

"Irakaskuntza euskalduntzen ari den arren eta irakasleen prestakuntza hizkuntza berean egitea logikoa izan arren, urtetan sinestarazi digute ikastaroak euskaraz antolatzea eta gaiak euskaraz sakontzea alferrikako lana zela"

euskal astea

ekainaren
1tik 25ra
durango

IPUIN KONTALARIA Joxemari Carrere

TXISTU ETA ORGANO KONTZERTUA

ESKULANEN ERAKUSKETA

AINTZINEKO ARGAZKIEN ERAKUSKETA

KONTZERTUA "DOINUZAHAR"

ANTZERKIA - Tentazio Konpainia -

"EZ DA HAIN ERREZA"

HITZALDIAK

"JULENE AZPEITIA" IPUIN ETA BERTSO

PAPER LEHIAKETAREN SARI BANAKETA

MUSIKA KONTZERTUA "AMARAUN" taldearekin

KALEJIRA

JOLAS TRADIZIONALAK

III. EMAKUMEEN HERRI KIROLAK ERAKUSTALDIA

EUSKADIKO XVIII. DANTZA JAIALDIA (1. ZATIA)

BERTSO SAIOA

"RESAKA" FANFARRIA

EUSKAL NEKAZARITZA ELIKAGAIEN AZOKA

KALEJIRA

EUSKADIKO XVIII. DANTZA JAIALDIA (2. ZATIA)

HERRI BAZKARIA

X. TRIKITIXA JAIALDIA

ESKU PILOTA PARTIDUAK

ARABA EUSKARAZERA BIDAIA (LAUDION)

ESTEGUA AINTZINAKO ERARA

DURANGO
Udala • Ayuntamiento

EL CORREO

Euskadi
PAIS VASCO
Con mucho gusto

BBK
Bilbao Bizkaia Kutxa

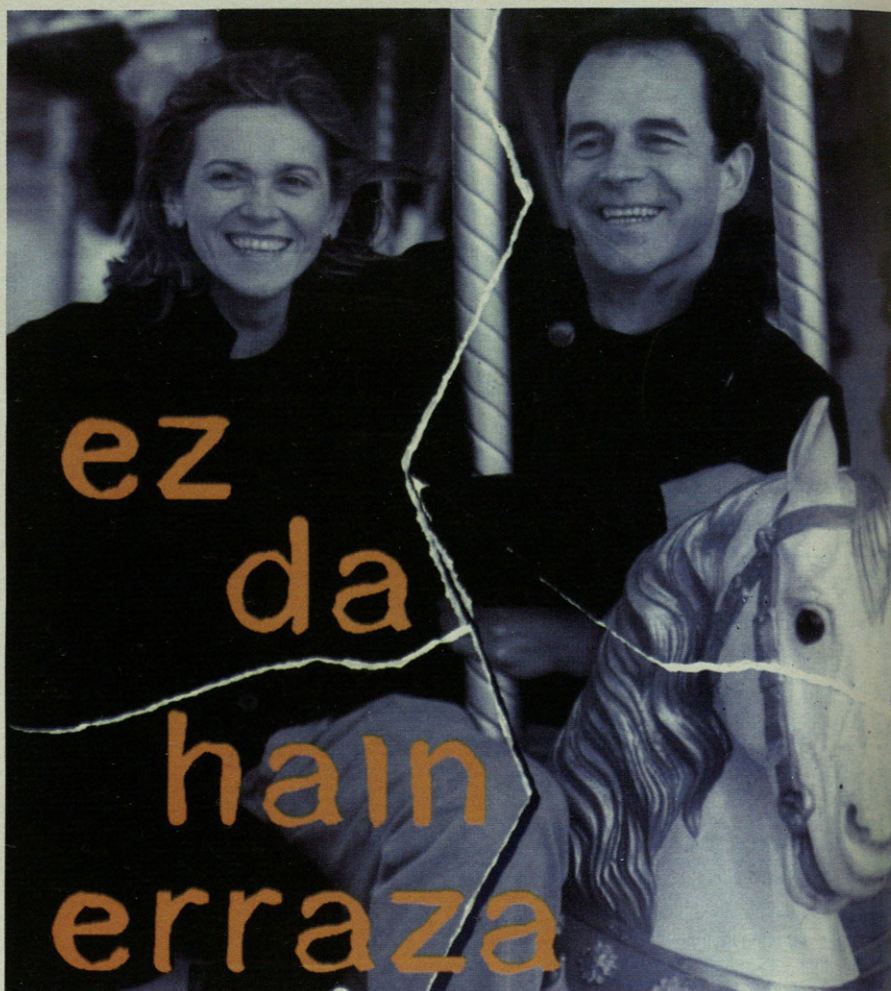
Nola esan bikoteari harremana utzi eta, gainera, lagun bezala geratu nahi duzula? Hori da "Ez da hain erraza" antzezlan freskoaren abiapuntua, Tentazioa eta Tricicle-k elkarlanean burutua. Hiru dira protagonistak: Kike senar txolina, Andrea emaztea eta zerbitzari saiatua.

BIZITZA ERDIA BIKOTE BILA, BESTE ERDIA GAINETIK KENTZEN

Ezkon-bizitza amaitzeko arrazoi eta aukera sorta eskaintzen digu "Ez da hain erraza" k. Protagonistaren irudimenean zehar egiten den ibilbidea da, ikusleak bere burua irudikatua ikus dezan. Hain zuzen, milurte berriaren atarian giza jardura eta ohiturei buruzko ikerketek ez dute oraindik argitu zergatik gizona edo emakumea bikotean bizitzen ahalegintzen den, bere egoera naturala askatasuna denean. Bartzelonan katalanez estreinatu ondoren, Tentazioak hartu du komedia intimo eta intimista hau euskaraz eta gazteleraz taularatzearen ardura. Intimoa, desamodioaz ari delako, hain gai pertsonala eta, halabeharrez, unibertsala. Eta intimista, bitan banatzen den eszenatoki batean iragaten delako; protagonistaren irudimenari esker bere etxe bihurtzen da, edo hiri, edo hondartza... Taula gainean hiru pertsonaia bakarrik, desamodioaz hizketan. Hiru pertsonaia hauetatik, bata Kike dugu, hitz egin beharra edo bere pentsamenduak ozen entzuteko beharra daukana, eman behar duen berria gaizki hartua izango ote den susmoa baitu. Bestea, zerbitzari psikologo horietakoa da, lasaitu daitezen bezeroen esanetara jartzen dakiten horietakoa. Hirugarrena, Andrea dugu, Kikeraren emaztearen irudimenezko isla, zeinak senarraren burutik pasatzen diren uzteko eta ondo geratzeko aukera guztiak birualki antzetzten dituen.

GIZONAREN BEGIZ ETA EGIZ.

Obsesioari buruzko estilo ariketa ere bada: protagonistarena lehena, bere ustez berri txarra dena emateko hamaika modu bilatzen du-eta; eta bigarrena egilearena, oinarri errealista batzuetatik irten gabe gai beraren gainean eskaintzen den ugari-tasunari zentzu teatrala ematen saiatu

■ Amodioa eta desamodioaren funtsa du erraietan "Ez da hain erraza" k.

dena. Tricicle-ko taldekide Paco Mir da egilea. "Gaia Paul Simonen 'Fifty Ways To Leave Your Lover' (Berrogeita hamar modu zure maitalea uzteko) kaleratu zenean bururatu zitzaidan. Beharbada, garai hartako moda arazoa zen, Luis Eduardo Auteren zenbait kantu gai berrari buruz gogoratzen baitut, nahiz eta diskografiak, betidanik, beren insomnioarentzat erremedio bila dabiltzan kantari

deskontsolatuez beterik dauden. Nolanahi ere, ideia marjinal hura ohar koadernotxo batean idatzirik geratu zen". Ohar edo gogoeta horiek hiru zati oso garbitan banatu zituen Mir-ek. Lehenengoan, beroan idatzitako esaldi irakurtezin eta erabat ulertezinak zeuden. Bigarreanean, esaldi ulergarriak bazeuden ere, egilea lotsati sentitzen zen. Eta hirugarrena eta azkena, mamiz eskasena, esaldi ulerga-

rriz eta ulerkorrez osatu zuen. "Azken banaketa honetakoa da 'Ez da hain erraza' antzezlan. 80ko hamarkada hasieran idatziriko ideia hau amodio eta desamodioaren erradiografia da, muturreko egoerek duten umorea mantenduz. Azken finean, gizonaren begiz (eta hemen gizateriaren erdiaz, arrez, ari naiz bakarrik) eta egiz betetako komedia da", gehitzen du Mir-ek.

Estreinaldi ofiziala uztaillean Donostiako Antzerki Ferian egingo bada ere, jendearen harrera ikusteko asmoz obra taularatzen hasiak dira. Hurrengo emanaldiak Euskal Herrian honako hauek izango dira: Zornotzan ekainaren 1ean euskaraz eta 2an gazteleraz; Elorrioren ekainaren 3an eta Durangon 4an euskaraz.

LARANJA ERDIA ZUKUTZEN.

Badira ikusi bezain aise ahaztu egiten diren antzezlanak. "Ez da hain erraza" baina, momentuan gozatu ez ezik, gogoea ere piztea lortzen duen horietakoa dugu. Komertziala (zentzu onean) izango da euskaraz ere. Amodioa zabu batean kulunkan egotea bezalakoa dela dio Kike protagonistak, hasierako zirrara gehiegi luzatuz gero, zorabioa eta goragalea sortzen duela; hiru hilabeteko liluraldia baino ez dela, eta munduan laranja erdi asko dagoela. Hala, gizon eta emakume-

en arteko harremanak gorabehera, obra bi oinarrien gainean dago eraikia: eszenaratzearen freskotasuna batetik eta Paco Mir-en

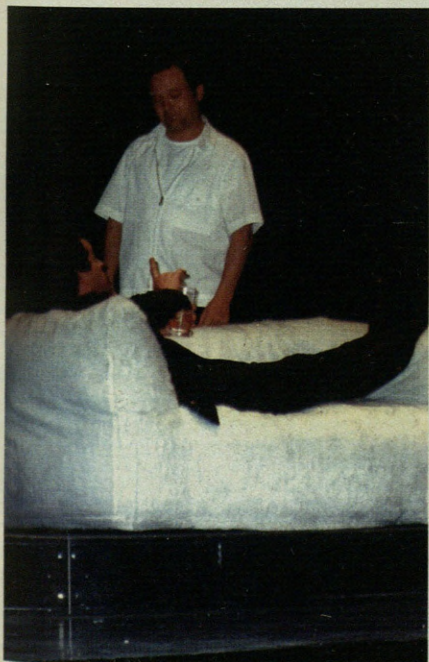
testu

bihurria bestetik, ateraldi, keinu, ironia eta amarruz betea. Erritmo bizia ematen laguntzen dion asmazioa ere badu, lerro hauetan argituko ez duguna, obra ikuste-

ko asmoa duenak ezustea har dezan. Erreferentziâ barregarriak ez dira falta eta zirtu ugari aurkituko duzu bertan. Publikoa konplize du une oro, bai plazaratzen diren egoerekin bere burua irudikatzen duelako, bai eszenaratzeko moduarengatik, ikuslea Kikeren saikerekin jakinaren gainean baitago.

Horren harian, hamaika trikimailu probatuko ditu bere emazteaz libratzeko. Betikoak: adarrak jarri, gay dela esan, satorlanean bidea prestatu. Eta makurragoak: emazteari maitale bat aurkitu, burutik dagoen itxura eman edota larrua jotzen ari direla "badoala" zenbait aldiz esan. Emazteak ordea, ez du esaldiaren zentzu bikoitza igarriko.

Fin dabilta halaber, hiru aktoreak, Carlos Zabala eta Fernando Bernuesek zuzenduak. Joseba Apaolaza eta Mireia Gabilondo sinesgarri daude senar-emazteen azalean, komediarako duten dohaina erakutsiz. Mireia sartu-irtenean dabil, senarrak esandakoa irudikatuz. Agian, lehen zatian biek bizkorrago

RUBEN PLAZA

■ Bezeroa eta zerbitzari psikologoa.

asteburu honetan...
...GARAGARDO Lantegian
BAZKALDUKO DUGU !

BERTOKO
euskal GARAGARDOA

DEITU
ARINAGO!

Barazar Mendatea - ZEANURI

94 673 94 74

■ Eneko Olasagasti: "Umiltasun lezioa izan da berriro oholtzara igotzea"

Eneko Olasagasti (Donostia, 1960) EHuko Informazio Zientzietan lizentziatua eta Antzerki eskolako diplomaturatua du. Luzea da Enekok gidolari eta zuzendari gisa Carlos Zabalaekin batera egindako lanen zerrenda. Batzuk aipatzearren horra hor "Bi eta bat" eta "Jaun eta jabe" telesailak, "Ez gaude konforme" eta "Linea lizuna" fikziozko atal laburrak, "Maité" eta "Sí quiero" filmak. Jendeak hala ere, ez daki bere ibilbide profesionala aktore gisa hasi zuela. Herri Irratian esatari modura zebilela, poliki-poliki antzeztoko grina piztu zitzaion. Hala, telebistan "Dondon kikilikon" haur saioan jardun zuen; "Bai horixe" euskara ikasteko saioa izan zen hurrena. Antzerkian aldiz, "Sei pertsonaia autore baten bila" (1983), "Gure Herria" (1984), "Nekrassov" (1985), "Agur Eire Agur" (1988) eta "Flaminio" (1989). Zineman, "Ander eta Yul" filman rol txiki bat izan zuen. "Ez da hain erraza" obra izan da beraz, bere behin-behineko itzulera aktoregintzara.

■ Aspaldiko partez oholtza gainera igo gabe egon zarenez, kostako zitzaizun herdoila kentzea.

Bada, ez pentsa, ez zait batere kostatu aktore lanari osteria heltzea, eroso nabil. Bi hilabetez entsegatu dugu eta, egia esan, beste gauza bat gertatu zait: hasieran behintzat, zuzendaria izatearen ajeak alde batera uztea izan da gogorrena, ezin bainintzen isilik egon, are gutxiago bi zuzendariak, Carlos Zabala eta Fernando Bernues, lagunak izanda. Ideiak-eta ematen nizkien. Pixkanaka ordea, isiltzen eta aktoreen aldera erabat lerrotzen ikasi dut. Umiltasun lezioa izan da zentzu guztietan; esaterako, aktoreek duten sormena ezin dela beti bideratu, eta men egin behar dela nahiz eta ados ez egon.

■ "Zuzendarien ajeak kendu zaizkit".

■ Gertatu al zaizu inoiz harreman bat utzi nahi izan eta ez jakitea nola?

Antzezlanak oinarri errealista duten egoerak ironizatu egiten ditu, harreman bat uzteko aitzakiak bata bestearen atzetik jarritz. Hain zuzen, jendeak horretaz gogoeta egin dezala nahi du. Baina zailena ez da besteari zer eta nola esatea izaten, hainbeste gauza amankomunean duzun pertsona horrekin harremana etetea baizik. Lotura afektiboa, laguntza-

suna, oroitzapenak, ekonomia eta sexua hor daudelako. Eta hori bai, gertatu izan zait.

■ Zerorrek euskaratu duzu testua; zein zailtasun izan dituzu?

Gaztelaratik itzultzean dagoen zailtasun nagusia euskaraz ere arintzen hori mantentzea izaten da. Saiatu naiz belarririk erraz sartuko den euskara erabiltzen, batua bai, baina aktoreen euskalkien doinuak mantenduz. Euskaraz ematen den antzerkia egiten dugunok zeregin bikoitza dugu, itxurari mamiari bezainbesteko garrantzia eman behar diogu-eta; ulerterraza izan behar, jendearengana iritsiko bada. Batua erabiltzeak ordea, ez du esan nahi freskura galdu behar denik.

■ Katalanezko bertsioa itzuli ez ezik, alaketak ere egin dituzue.

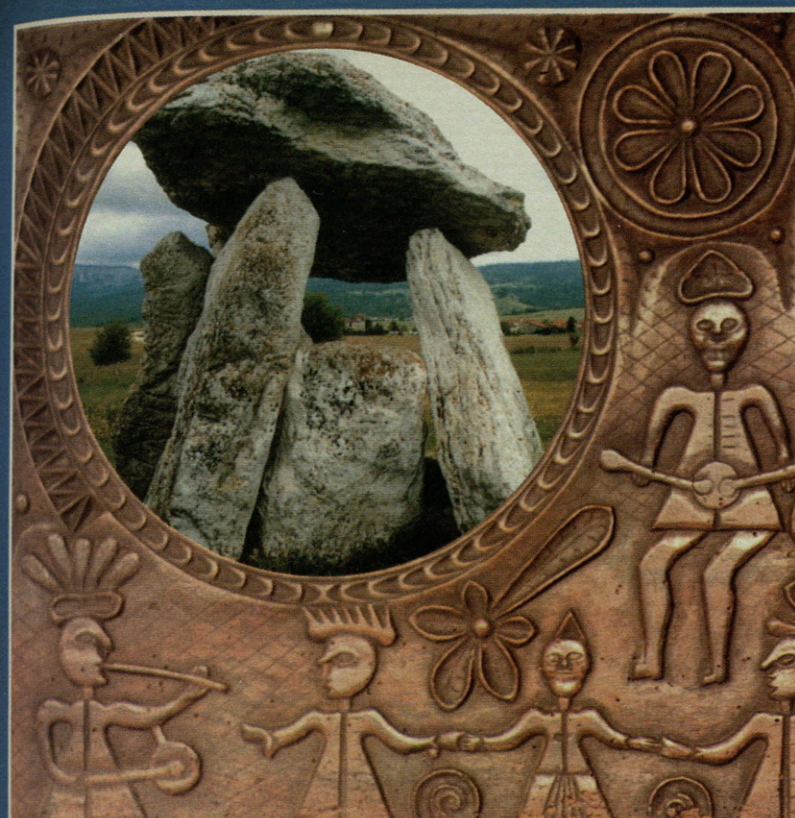
Bai, nahiz eta Mir-en testuaren muina mantendu dugun, alaketa batzuk sartu ditugu, eszenaratzean gehienbat. Badira jatorrizko obran ageri diren gauzak guk kendu ditugunak, eta alderantziz, guk geuk sortutakoak. Alde horretatik ez dugu inolako arazorik izan Tricycle-koekin. Ea uztailean, ofizialki estreinatzean, programatzaileek antzezlanak aukeratzen duten; bultzada galanta izango litzateke Tentazioarentzat ●

dihardute azken txanpan baino, non testuaren atzetik doazela dirudien (Joseba bereziki). Hori ordea aise konponduko dute entsegu eta emanaldiak segidan kateatuz. Eneko Olasagastik aldiz, bere itzulera ongi betetzen du zerbitzariaren rola, entzule eta aholkulari lanetan. Enekok berak euskaratu du korapilo franko zuen testua, euskara hurbila erdietsiz. Aipatzekoa da, bestalde, Jose Ibarrolaren eszenografia, kolore neutroak erabiliz, jendearen irudimena ez lausotzearen. Halaxe, Tolosako Leidorren bildutako publikoak amaieran eskaini zien txalo zaparrada luzeak (agurtzera hiru aldiz atera zitezten behartuz) lan honek izango duen ibilbide distiratsuen tamaina ematen digu ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

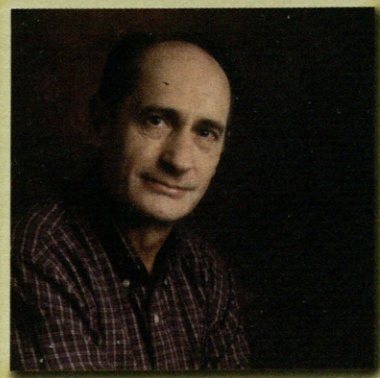
■ Mir-en testua, aktoreen lana eta eszenaratzea dira obraren indarguneak.

**EUROPAKO HERRI ZAHARRENARENTZAT,
MUNDUKO NAZIOEN ARTEAN, BEREZKO
LEKUA ALDARRIKATZEN DUĞU !!!**

**BASANDERE
ARGITALETXEA**

JOSU NABERAN

Egungo inperio kapitalista orohartzaileak kultur eredu mendebaldarra ezarri nahi dio mundu guztiari. Hortaz, aniztasuna aldarrikatzen duen arren maiz, kultur aniztasuna du benetan oztopo nagusi.

Euskal Herria ere norbanakoen sozietate anonimo bihurtuta ikusi nahi luke, ez historiarik ez proiekturik gabeko hiritarren multzo amorfoa.

“Ez dago beste alternatibarik”, errepikatzen dute gorteko igarleek. Aldiz, BASANDERE argitaletxeak erantzun progresista bat antolatu nahi du etorkizunari begira, gure buruetatik inperioa erauzten eta euskal nazioa eraikitzen lagunduko digun kultur proiektua zabalduz.

BASANDERE ARGITALETXEA

Bermingham 1 - Pral. eskubia
20002 Donostia
Tel. / faxa : 943 453852
Posta elektronikoa:
basandere@euskalnet.net

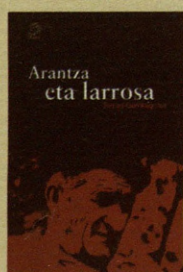
Astia Hartuta

LIBURUAK

ARANTZA ETA LARROSA

Tomas
Gerrikagoitia

Sendoa
295 orrialde

Urtebete baino gehiago behar izan zuen Tomas Gerrikagoitiak honako liburua idazteko. 1986ko irailean hasita, bertan bere bizitzaren gorabeherak jaso zituen, aldi berean, bizitako garaia berri emanez. Berak zioenez, Ameriketako biziaren alabak eskatu zion biografia burutzea eta lauogeitaz betetzera zihoala ekin zion lan honi. Ez zuen ordea, bizirik zegoen artean lana argitaratuta ikusi, 1997an zendu baitzen.

Gerrikagoitia Bizkaiko Bolibar herrian jaio zen 1909. urtean. Sorlekuari jarraiki, lana bizkaieraz dago idatzia. Egileak berak "Nere bizitzaren oroitzapenak" izenburua jarri zion arren, Sendoak liburuan zehar bizpahiru alditan aipatzen den "Gure bizitza arantza eta larrosa da" esaldia erabili nahi izan du ●

ENBEITATARRAK II

Jon Enbeita

Sendoa
155 orrialde
950 pta.

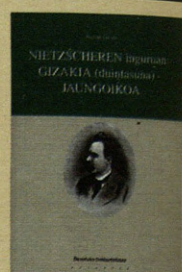
Urrentxindorra da Enbeitatarren senideko bigarren kontakizun honen protagonista. Kepa Enbeita zituen berez izenabizenak, baina bere urrezko ahots eta urrezko bihotzaren ondorioz deitzen omen zioten "Euskadiko Urretxindorra". 1878. urtean Muxikako Usparitxa auzoko Jeuri baserrian jaioa, bataio eguna zen berarentzat benetazko jaiotze eguna.

Hogeita hamabost ataletan banatua, jaio zen egun beretik zendu zeneraino bizitako pasarte esanguratsuenak bildu ditu Jon Enbeitak: eskolan bizitakoak, ezkontza, euskararekiko sentimenduak, irakurtzeko zaletasuna, minak... Bertan jaso dira baita ere berak egin eta abestutako hainbat bertso, bere idazkeraren lekuko den eskutitza eta baita bizitako gertakizunak ilustratzeko baliagarri diren marrazkiak ere ●

NIETZSCHEREN INGURUAN...

Roman Garate

Deustuko Unibertsitatea
613 orrialde

Etikari buruz bi lan burutu ditu Roman Garatek "Nietzscheren inguruan: giza-kia (duintasuna)-Jaungoikoa" idatzi aurretik. Lehen bietan etikaren nondikoa eta etika eta askatasunaren arteko harremana jorratu zituen. Orain, zertarakoaz, gizakiak aske jokatzeko burutu behar duen helburuaz, etikaren edukiaz mintzatu da. Horretarako, Nietzsche hartu du hizlari nagusitzat, beste arrazoi batzuen artean, bera delako morala bizitzaren arazo orokorrak bezala bizi duena, Jaungoikoa bizitzako galdera nagusitzat aitortu duena eta aldi berean, "Jaunkoia hil da!" berriaren emalea. Guztira honen mila eta bostehun pasartetik gora itzuli ditu. Solasaldirako Platon, K. Marx, Orwel, A. Machado, Camus eta beste hainbatentz hitzak ere hartu ditu kontuan ●

A ZER GAUPASA!

M.A. Mintegi
Larraz

Ibaizabal
142 orrialde
900 pta.

Ikasturtea bukatu eta ondo pasatzeko asmoz joango dira kontakizuneko sei protagonista gazteak kostaldeko herri batera. Bertan festak dira eta motxila bizkar gainean dutela iritsiko dira hango kanpinera. Gaupasa egiteko asmoarekin joan dira eta liburuaren orrietan horixe da kontatzen dena: gau bat. Hala ere, abentura bitxiak beteko dituzte gaueko ordu horiek. Gazteen maitasuna, lagunaren arteko ezinikusiak, rock kontzertuak... aipatzeaz gain, istorioak arazo larriagora eramango gaitu: droga mundura, hain zuzen.

Ez da Miguel Angel Mintegik idatzi duen lehen abentura liburua, "Coca-cola Erdi Aroan" lanean ere horixe baitzen nagusi. Orain ordea, egungo gaia jorratu du eta aldi berean, gazteak, gauaren lilurak bezala, erakarriko dituen ●

DISKOAK

**EMAKUME
INTERES-
GARRIAK**
Lau Behi

Oihuka

2.055 pta.

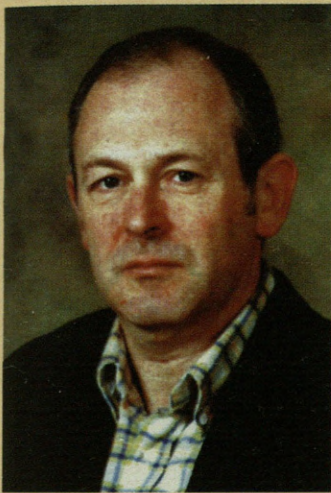
Bi aldaketa nagusi ditu Lau Behiren hirugarren diskoak: batetik, gitarra joleak taldea utzi ondoren, Mikel Azpirozek hartu duela orain bere gain teklatuaren eta gitarraren ardura. Laukotetik hirukotera igaro direla, alegia. Horrez gain, estilo aldetik, rock and rollari ekin diote. Disko honetan emakumeak,

ligeak, desioak, nahiak aipatzen dira, guztiak freskotasun handiarekin. Dantza egiteko lan aproposa egin dute oraingoan.

Diskoarekin batera, "Ez dakit" kantuekin CD-ROM bat sortu dute, Honek kantuek moldatzeko aukera eskaintzen du. Dagoeneko, hiru sari jaso ditu lan interaktiboak ●

Egileari Galdezka

"Gazteek eurek ondo dakite gauean zer dagoen"

M. A. Mintegi Larraza
"A zer gaupasa!" liburuaren idazlea

Ez da erraza izango gau bakar baten inguruko liburua egitea. Nolatan otu zitzaizun gaupasari buruzko istorioa egitea?

Iaz argitaratu zen "Coca-cola Erdi Aroan" liburuan abentura fantastikoa jorratu nuen. Oraingoan, nere alabarekin etxean bizi izandakoa, gaupasak-eta kontuan hartuta, bururatu zitzaizun gaupasaren gaia jorratzea. Gainera, gazte talde bat, rock kontzertu bat, kostaldeko herria, festak... erabili ditut, gazte batek amestuko lukeen guztia, alegia. Horrez gain, niri nobela beltza gustatzen zait. Beraz, bi gauzak nahastu ditut: gazteentzako interesgarria den gaia, egunerokotasuna duena eta nere aldetik, jenero beltza jorratzeko aukera.

■ **Gaupasaren barruan, drogaren gaia aipatzen da. Zerbait irakatsi nahi al diezu gazteei horri buruz?**

Gazteak eurak gauzak ikusteko gai

dira, nik hemen moralkeriak egin gabe. Baina abentura beltz honen bidez gauaren eta gazteen bizitzaren beste alderdi iluna kontatu dut. Bakoitzak aterako du bere ondorioa. Hala ere, nik ez dut esan nahi izan gazte guztiak drogazaleak direnik. Gazteek eurek helduek baino hobeto ikusten dute zer dabilen gauetan.

■ **Ibaizabalen Ekin bildumak gazteak hurbildu nahi ditu euskal literaturara. Zure liburua ere bilduma honetan kale-ratu da. Nola ikusten duzu gazteen irakurzaletasuna egun?**

Gazteek txikitik irakurtzen dute, agian pixka bat behartuta. Baina 15-16 urterira iristean gogoa galtzen dute, telebistaren eraginez-edo. Uste dut gazteei euren gustuko gaiak eskaini behar zaizkiela, edo gutxienez, gai horiek aukeratzeko bideak jarri. Abenturaz gain, sexua eta garaiko arazoak eskaini beharko genizkieke, gehiago irakur dezaten ●

9.800 pta.n

Esaidazu, bi betaurrekoetatik zein da graduatuta dagoena?

ERRAZA DIRUDI, EZTA? BADA, BIAK DAUDE GRADUATUTA!

Orain, MULTIOPTICA Sen azken modako GRADUATUTAKO KRISTALDUN EGUZKITAKO BETAURREKOAK aukera ditzakezu **9.800 pta.tik hasita. BETAURREKOEN ARMAZOIA BARNE.**

**ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS**

EGUZKI BETAURREKOETAN 1ak

Hernani, 4 - DONOSTIA

EROSKETAK MULTIOPTICASEN EGINDA, TRAVEL CLUB PROGRAMAKO PUNTUAK LORTUKO DITUZU

Geldiezina dirudi Tele 5eko "Gran hermano" ren arrakastak; beste kateei publizitatea kentzeaz gain, garaitezina zirudien futbola ere gainditu baitu. Horren aurrean, TVE eta Antena 3k antzeko saioak abiaraziko dituzte laster: "Robinsones" (TVE) eta "Autobus" (Antena 3).

FUTBOLARI ERE GOLAK SARTUZ

Anaia nagusia"ri esker, Antena 3ko audientzia gainditu du Tele 5ek, lehen aldiz 1997tik. Horren eragin zuzena publizitate irabazien galera izan da; Antena 3k esaterako, 2.000 milioi pezeta (80 milioi libera) gutxiago irabaziko du "Gran Hermano"ren erruz. Tele 5ek aldiz, 20 segunduko iragarki batentzako salneurria 1.850.000 pezeta izatetik 3.600.000ra igo du. Ondorioz, kate horren ikurra zen "Compañeros" telesaila egunez aldatu behar izan dute, ezin baitu ezer egin asteazkeneko zortzi milioi ikusle biltzen dituen "Gran Hermano"ren aitzinean. Emititzen hasia zen "Antivicio" telesaila ere "izoztu" egin dute uda pasa arte. Kontraprogramazioa galarazia egonik gainera, ezin du tiradizoko filmik eskaini.

ETSAIARI OHEA EGITEN.

Baina hori ez da okerreina. Antena 3ko akziodun nagusia den Telefonican sutan daude "Gran Hermano"ko eskubideak esku artetik ihes egiten utzi izanagatik. Hain zuzen, saioa asmatu zuen Endemol enpresa holandarra erosi duen arren, Tele 5 hilabete aurreratu egin zitzaizen "Big Brother"en eskubideak erosteko. Hori gutxi balitz, Endemol-en jabe bihurtzean, Espainiako Zeppelin ekoiztetxea erosketaren baitan zegoen, zeina aldi berean, Gestmusic (Trinca musika taldekoena da) ekoiztetxeko adar bat den. Hau da, "Gran Hermano"ren ekoizlea den Zeppelin ere Endemol-en baitan dago. Zein da beraz, ondorioa? Ba, Telefonica taldeko enpresa bati esker, Tele 5 ikaragarri aberasten ari dela. Horren harira, tentsio nabarmena dago; Tele 5en ez dira batere fidatzen "etsaiarena" den enpresa baten jarduerarekin, "Gran Hermano"ko laburpenei dagokienez, gehienbat. Antza, Zeppelin sexu irudi gordinagoak erakustearen alde agertu da; Tele 5ek berriz, kutsu soziologikoa nahiago du, morboarena baino.

■ "Gran Hermano"ren bertsio "arina" izango da TVEko "Robinsones".

Zerikusi handia du horretan Tele 5eko akziodun nagusi den Correo taldeak (BBVAko Ybarra familiarena nagusiki), ez baitu saioa begi onez ikusten. Etekinen aurrean ordea, ez dirudi haien kritikek eragina izango dutenik, are gutxiago Mikel Lejarza zuzendari orokorra saioaren alde izanik. Halaxe, udazkenean "Gran Hermano"ren jarraipena izango den saioa prestatzen hasiak dira. Bitartean, TVEn ekainean izatekoa den Futbol Eurocopari esker audientziaren lehen postua atxikiko dutelakoan daude. Badaezpada ordea, Globomediaren eskutik "Robinsones" Panamako Boca del Toro irlan grabatzen ari dira. CBS "Survivor" eta Britainia Handiko "Castaway 200"ren bertsio arin honetan, partaideak irla bakarti horretan utziak izan dira, helburu bakarra hornidura bakanak banatzen ikastea eta elkarri "putakeriak" egitea

dela. Antena 3k oster, Endemolek Herbehereetan duen "Autobus" saioa egokituko du, non hamaika lagun ziztu bizizian doan autobus batean elkarri kateatuak sartzen dituzten. Endemolek bestalde, morboa piztea xede duen hainbat saio jarriko du salgai; "Pisua" esaterako, zein bost neska lirain elkarrekin bizitzen jartzen dituzten kamarak une oro grabatzen daudela. Telezaborra izan ala ez, jendearen esku dago saio mota hauek iraunaraztea edo komuneko bonba saktzea. Dena den, gizaki batzuen portaera behatzeko parada ezinhobea damaigute halako saioek. Diruak eta itxurak itsutako egungo gizartearen adierazgarri. Ez al da susmagarria "Gran Hermano"ko esatariak eta animalia dokumentaletako narratzaileak ahots berbera edukitzea, zergatik ote? ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

Datozen urteotan, Estatu Batuetako filmak izango dira nagusi telebistan, europar filmen kaltetan noski. Ematekotan, europar zinema ordu txikitan izaten da, nahiz eta batzuek tiradizioa baduten. Hori da Europako Ikus-entzunezko Behatokiak plazaratu txostenak dioena.

EUROPA AMERIKAR EURIPEAN

Ameskeriak baino ez dira orain hain modan dauden telesailak. Egia da ikus-entzunezko industria lanean jarri dutela, lehen hain gailen ziren esatutabatuak telesail itzala eginez. Egoera orokorra haatik, oso bestelakoa da; merkatuak berak erregulatzen dezala eskaintza eta eskaria diote programatzaileek. Baina jakina, europar ekoizpenei babesa eman ezean amerikanizazioa erabatekoa izateko bidean da. Kezka hori aipatu txostenean uzten da agerian, Europar filmen emisio eta audientzia zenbakiak 72 kate ezberdinetan 1996tik 1998ra bitarte aztertu ondoren. Hala, Frantziako film emanaldien 1.222 ordu ezer gutxi dira Alemanian dauden ondoan, alegia, ia 13.000. Estatu Batuetako filmak ageri dira lehen postuetan, nahiz eta kuota horiek herrialdez herrialde aldatuz doazen; adibidez, Frantziako %23,9 baino ez diren bitartean, Espainian %73,3ra heltzen dira. Berezko filmek bestalde, garrantzi handiagoa dute

bai Italian (%34,5) bai Frantziako (%39,6). Bertakoak ez diren beste Europar filmen emisioa aldiz, askoz baxuagoa da: gutxi (9tik behera) Britainia Handian eta gehien Alemanian (%30). Espainian esaterako, 1.567 film europar

par zine berriaren aurrean. Austria, Dinamarca, Finlandia, Grezia eta Irlandan berriaz, axolagabekeria da nagusi. Hirugarrena erdibidean dago azaldu bi taldeen artean, Espainia, Britainia Handia eta Portugalak osatua.

"Bizitza ederra da" Europar filmen potentzialaren adierazle.

eskaini ziren, Frantziako emandakoen gainetik, hain zuzen. Txostenaren arabera, arakatu diren 15 merkatuak hirutan bana daitezke. Lehena, Belgica, Frantzia, Alemania eta Italia, non irekiak dauden euro-

Orobat, aztertu diren 72 kate horien baitan, egiaztatu da 20etan ez zutela Europako film arrakastatsu bat bera ere eman. "Trainspotting" eta "Il postino" ("Postaria eta Pablo Neruda") izan ziren harrera onena ukan zuten filmak, zortzi merkatutan 12 emanaldira helduz. Are arrakasta handiagoa izango du Roberto Benigni-ren "Bizitza ederra da" filmak telebistan ematen denean. Tamalez, programatzaileak (ETBkoak barne) sinetsita daude Europar filmak "prime time"n jarriz gero, audientzia desagertu egingo dela tiradiorik ez dutelako. Ikusmolde hertsia hori aldatzen ez den bitartean, amerikar euripean segitu beharko ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

T x o r i B a t e k E s a n D i g u

■ FUTBOLA NAHIAGO EMAZTEA BAINO

Beti uste izan da telebistarengatik ez balitz dibortzioak izugarri igoko lirakeela. Hori bera berresten du plazaratu den inkesta batek: Espainian bikotea duten gizonezkoen %14 prest legoke bere bikotea uzteko futbola telebistan ikusterik izango ez balu. Europa mailan ere, gizonezkoen %10ek nahiago du futbola ikusi amodioa egitea baino ●

■ GOENKALEN AKTORE IZATEKO AUKERA

Egun batez Arraldeko pertsonaia bat antzezteko parada dute Goenkale zaleek, beren izaerara egokituta, gainera. Horretarako, egunotan ETBn ageri diren telesaileko sei aktoreen izenak asmatu eta erantzunak 906-424300 telefonora deituz eman behar dira. Ekinena harrera ona izaten ari da, 1.000 deititik gora jaso baitituzte ●

■ NOIZKO "LINEA 900" MODUKO BAT ETB-N?

"Mundo.hoy" hor egonik ere, egun ez dago berezko dokumentalen ekoizpenik ETBn, nahiz eta horrek sona eman liezaiokeen. Horra hor La2ko "Linea 900"en egin hiru dokumental Mathausen-eko kontzentrazio eremutik bizirik ateratako errepublikarren testigantzak bilduz. Oilo ipurdia jartzeko moduko lana benetan ●

"Lokal berri, hats berri" goiburupean Xiberoko Botzaren diru bilketa Hegoaldera heldu da egoitza berria erosteko. Udalak, enpresak eta Eusko Jaurlaritzak hunkitzea espero dute.

EGOITZA BERRIA HEGOARI BEGIRA

Mauleko kale nagusian ehun metro karratuko egoitzaren erosteko behar dute dirua. Hain zuzen, eraikin horrek Zuberoako hainbat kultur eta kirol elkarte biltzen du bere baitan, baita kontzertuak antolatzeke gunea, musikarientzako errepetizio gelak, biltegia eta taberna bat ere. Lan baldintzei dagokienez, egoitza berrian langile bakoitzak bere lekua edukiko luke, 3 kazetariak nola 2 animatzaileak.

Sortu zenetik, 1982an, hasierako asmoak atxiki ditu Botzak, hots, Euskarari eguneroko hatsa ematea, mintzaleku bat eraikitzea eta Zuberoako berri emate zabalago bat ziurtatzea, beti ere beste kulturekiko harremanak bultzatuz. Halaxe, Zuberoa euskal lurraldetasunaren baitan kokatzen dela jakinki, 1997an Ipar Euskal Herriko hiru irratik libreen artean Euskal Irratiak egitura eratu zuten

elkarlan estuago bat abiarazteko. Egun, 4 orduko programazio bateratua eskaintzen du. Arazoak haatik, hor segitzen du: euskarara kinka larrian da Iparraldean, baina

ALBERTO HOSEGI

■ Egungo egongia tipia geratu zaie tresnak jartzeko.

nola egongo litzateke euskal irratien lan eskergarik gabe? Desagertzetik gertu ziur aski.

Orain, amaitu berri den lehen fasearen azterketan murgilduta daude, eginda-

ko hutsak bigarren ekinaldian errepika ez daitezen. Hain zuzen, jendearen erantzuna ez da espero bezain ona izaten ari. Kanpainak oihartzuna ukan duen arren, ez dute jendea hunkitzea lortu Botzari laguntza eman diezaion. Orain arte jaso laguntza aminiak animazioaren bidez jin dira. Bigarren ekinaldian kanpaina Hegoaldera zabalduko da Herriko etxeei, Eusko Jaurlaritzari eta Hegoaldeko beste hainbat erakunderi haien sustengua eskateko. Horri lotua, 15.000 triptiko banatu dituzte Hego Euskal Herriko zenbait herritan, irratien egoera azalduz eta egitekoak diren ekitaldien berri emanez. Maiatzaren 27an esaterako, Baionako Sagardo Eguna dela eta, irratia sagardotegi bat apailatuko du. Dirua biltzeko hurrengo ekimena ekainaren 10ean izanen da Lekieitien kantaldi baten bitartez ●

◆ BEÑAT DOXANDABARATZ

A u r p e g i a

Alazne Ostolaza

Albistegi eta kolaboratzaileen ardura du Arrasate Irratian.

"Oso ipurtarina naiz, berriak lantzeko lagungarri zait hori"

Irratiaren ekinaldi berrian, albistegiko ahots gozoa dugu 26 urteko itziartarra. Bekadun gisa aritu ondoren, lanpostura aurkeztu eta hara non, aukeratua izan zen. Pertsona urduria dela dio Alaznek, "ipurtarina, beti nabil zerbaitetan, eskerrak berriak lantzeko ere lagungarri zaidan". Keinuak egiten ditu, "eskuekin baino, aurpegiarekin". Zailena "ez dakizun gai baten inguruan jardutea

da, albistegian bazaude, 'lurrorotakoa' izan behar da-eta". Ordenadore bidez grabatzen dutenez, "gertatu izan zait albistegia grabatzen hasi eta hamar minutu luze berriketan eman ondoren, konturatu ez duzula ezertxo ere grabatu. A ze tonto aurpegia gertatu zitzaidan!". Aurrera begira, "egunetik egunera akatsak hobetzen jarraitu nahiko nuke. Egunero ikasten duzu zerbait, jendearengandik bereziki" ●

B a g a k

■ ARRAKALA IRRATIA INDARBERRITURIK

Duela 16 urte hasi zuen bere ibilbidea Lekeitioko irratik libreak. Gaztetxetik emititzen lehenik eta Kultur Etxetik ondoren, lokal berria eman berri die udalak. Iazko jaietan jarritako txozna eta zozketek esker gainera, milioi bat pezeta (40.000 libera) lortu zuten antena eta emisio tresnak erosteko. Duela bi urte jauzi nabarmena eman zuen Arrakalak, programazio osoa euskara hutsean aireratzea erabaki baitzen, baina ez batuan, Lekeitioko euskalkian baizik. Bestalde, irratia dituen 24 emanaldiak gazteei zuzenduak dauden arren, jende helduarengana iristeko asmoa ere agertu dute ●

GETXO maiatzak 27
Bizkaiko Bertsolari Txapelketa
Ipar-Urriben eskualdeko finalarekin emango zaio amaiera txapelketako lehen zati honi.
Eskolak
20:00

MUNGIA maiatzak 26
Magia
Txan magoak bere ikuskizuna eskainiko du Bizkaiko AEK-k antolatutako ekitaldian.
Agirre Kultur Etxea
20:30

DEBA maiatzaren 26tik ekainaren 4ra
XIV. Antzerki Astea
Kalakariak (26an), Bordaxuri (27an), Kukubiltxo (30ean), Taun Taun (ekainaren 1ean), Goizeko Izarra (2an), Goaz (3an) eta Lakrrikum (4an) taldeen antzezlanak astebetean gozatzeko aukera.
Zubeltzu zinema

DONIBANE-LOHIZUNE maiatzak 28
"Udaberria dantzan"
Zazpi herrialdeetako dantza talde bana bilduko da kostako herrira. Goiz eta arratsalde izango da festa.
Louis XIV. Plaza
17:00

AUDIO maiatzak 27

Kantuak

Euskal Kantuzaleen Elkartek eta Laudiko Euskaltzaleen Batzarrekin antolatuta Euskal Kantu Txapelketa burutuko da.
Lanbide Heziketa Eskolako Antzokia
17:00

OIARTZUN maiatzak 26
Musika elektronikoa
Bad F Line eta 2 Kate taldeek kontzertu bana eskainiko dute.
Pagoa
23:00

IZPURA maiatzak 27
"Nabas Nabas"
Leinua, Méli Mélo eta Itzalpekoak dantza taldeek beren ikuskizuna taularatuko dute.
Faustin Bentaberry
21:00

URDINARBE ekainak 1
The Brassoppers
Liverpooletik heldu den taldeak, besteak beste, jazz, reggae eta hip hopa nahasten ditu.
Herriko sala
21:00

OÑATI maiatzak 26
Azken kanporaketa

Gipuzkoako Eskolarteko 20. Bertsolari Txapelketaren azken kanporaketa izango da ostiralean.
Txantxiku ikastola (idatzizkoa)
Santana aretoa (bat-batekoa)
15:00

IUTERA maiatzak 27
Baitraker
Dolnu gogorrek girotuko dute gaua.
Elola polikiroldegia
22:00

Agendarako deialdiak hogeit egun lehenago bidali 37 34 03 faxera

Argitarapen honen edizioko laguntzaile:

kutxa

*gizarte-ekintza
obra social*

Naturaren ikuspegi menperatzailea du oraindik hainbat politiko eta teknikarik. Ikuspegi horretatik at, arerioetatik urrun, Indian ia 165 metroko diametroko pikondoa topatu dute.

BAKEAK ASKO BALIO DU

Edozein egoera deseroso edo ulergaitzi buelta emateko erabiltzen du, zorrotz asko, esaera hau gure etxeko batek. Berak erakutsi eta semea jantzi: arazoak aurkeztu, iritziak bildu, irtenbideak hausnartu eta abarreko bide luzetik abiatu beharrean egin eta kitto!

Horrelaxe hasi beharko dugu landareen aldekoak. Alferrik da aurreko aste-koa bezalako erretolirik prantatzen saiatzea. Berdeari ikuspegi menperatzailez besterik begiratu ezin dion politiko, zinegotzi, teknikari, lorazain eta abar mordoa dago oraindik sekta gehienetan. Elkarbizitza, errespetua, elkartasuna eta idazteak ere lotsa ematen didan

beste hitz pila bat soberan dira bakeak hainbeste balio duen garai hauetan, eta jakina, ondokoa 300 urteko lizarra edo 3 urteko ijitokumea izan, berdin jokatzen da. Bakearen zentzu zentsuratzaile txorrotxa, behin itotzen hasita, finean borroka da. Ito beharrean bakeak hazteko, osatzeko beharko luke, Indian aurkitua den Bengalako pikondoa, *Ficus benghalensis*, bezala. Adaburua edo kukula 21.000 m²-koa du, hau da, ia 165 metro inguruko diametroa. Bakean utzia izana izango da bai. Hemen hazteko izotza luke arerio, baina hori ere txepel samarra da hemen ●

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@redestb.es

O S A S U N A

Haurdunaldiak depresio eta loaldi trastornoak sortzen ditu emakumearengan. Honelako desorekak ordea, prebeni litezke. Horretarako, egungo desinformazioa gainditu behar da.

HAURDUNALDIAREN ARAZOAK

Haurdunaldia gauza ederra da, nola ez! Eta ezin jo daiteke egoera patologiko bezala. Baina haurdun dauden emakumeen %90ak loaldi trastornoak izaten ditu, %15ak depresioak jasaten dituen bitartean. Datu horiek adierazten dute haurduntzak desoreka handi samarrak dakarzkioa emakumeari, desoreka horiek prebenitu eta eraginkortasun osoz tratatuak izan daitezkeen arren.

"Osasun-arazoak haurdunaldia bitartean" liburuaren bigarren argitalpenaren aurkezpenean, liburuaren koordinatzaileek nabarmendu zuten bezala, haurduntzak hainbat aldaketa eta egokitzapen eragiten ditu emakumearengan; fisiologi-

koak guztiak, baina gorputzak horien aurrean ongi erreakzionatu behar du.

Bestalde, haurduntzarekin lotuak dauden hainbat alderdiri buruz desinfor-

mazio handia dago. Horrela, haurdun daudenek kirola egiteari uzten diote, ariketa egiten jarraitzea oso komenigarria den arren, kirola (edo ariketa fisikoa) modu erregular samarrean egiteak lunbalgia, nekea edo depresioa bezalako arazozen agerpena saihesten du-eta.

Haurdunaldia bitartean elikadura orekatua garrantzia handikoa da. Jose Lombardia liburuaren koordinatzaileetako batek esan zuen bezala, faltsua da emakumeak, haurdun dagoen bitartean, doble jan behar duenik: gomendagarriena egunean 300 kaloria gehiago hartzea da, 1.200 mg. kaltzio eta 30-40 mg. burdin ahoratzea jan-neurri normalaz gain ●

◆ JABIER AGIRRE

Zunbeltz, benta baten historia zirrargarriaren akabera

Nafarroako Sakana eta Lizarraldearen tartean, bi mendizerra oso ezagun daude lekututa: Urbasa eta Andimendi edo Andia. Mendiotako hedadura handiak eta belardi zabalak ikusita, ez da zaila artzaintza-leku garrantzitsuak direla pentsatzea; baina, hone-taz gain, Gipuzkoako Goierritik eta Sakanatik Lizarrara joateko igaroleku ere izan da, baita artzainak Erriberatik mendizerra haue-tako larreetara iristeko ere. Eta ibilbide horretan, inguruotatik pasatzen ziren garraiolari, merkatari, artzain eta bidaiari mordoe-k bazuten non gelditu: Zunbeltz izeneko bentan, hain zuzen ere, Zunbeltzeko failak banatzen dituen Andia eta Urbasaren artean. Bada, Zunbeltzeko failaren mendebaldean barneratuko gara gaurkoan, Urbasako mendi garaienaren bila (Dulantz, 1.239 m.), bide batez benta zahar honen historia gogoratzuz.

ASIER ACIRRESAROE

■ Hiruzpalau eraikuntzako multzoa da Zunbeltzeko benta: etxe nagusia, kapera eta aberetegia. Hiru urte daramatza itxita.

Laino ilun potoloak euria iragar-
riz buruen gainean ditugula
irten gara Urbasarantz. Lizarra-
ga herriskatik gora, basoan
bidea irekiz doan bihurgunez beteriko
errepideak Lizarragako mendatera era-
man gaitu. Orduan, gaineko haitz zorrotz
bertikalak gainditu ahal izateko tunel

batean barneratzen da bidea, eta beste
aldeko argitasunera irten garenean erabat
aldatu da inguruko paisajea. Heldu gara,
beraz, Urbasara. Bost kilometro eta erdi
aurrerago, errepidearen eskuineko ertze-
an, kartel bat: "Venta de Zumbelz". Iritsi
gara (870 m.). Presa handirik gabe -zeru
grisak euria dakarrela dirudi- lehenengo

hamaiketakoa egin eta bentari begiratu
eman diogu: hiruzpalau eraikuntzako
multzoa da, etxe nagusia, kapera (San
Benito eta Elurretako Ama Birjina) eta
aberetegia. Paretak zaharkituta, teilatua
ere bai, leihoak adreiluz itxita eta krista-
lak hautsita. Hiru urte dira bere tximinitik
kerik ateratzen ez dela, beheko sua betiko

itzali baitzen azkeneko maizterrek utzi zutenetik. Errepidera begira dagoen paretan honakoa irakurri dugu: "Venta de Zumbelz. Yerri" plaka batean, eta aldamenean, pintura narratsez, pare bat "prohibido el paso, propiedad privada".

Benta itxi zutenetik, bertako etxekoandre Katalina Munariz, alargunduz geroztik, Lezaunen bizi da. 76 urte ditu. Bera eta bere senar Fidel Azanza zena maizterrak ziren, eta, dioenez, ez daki zergatik debekatu duten bertarako sarreara. Kontatu digu benta martxan zegoenean egunero-egunero egoten zela irekita, bai udan, baita neguan ere. "Eguraldi ona ala txarra egin, gu beti han ginen" dio berak. Lehen neguak benetan gogorrak omen ziren, "hogeia gradu zero azpitik egon ginen behin".

Duela hogeita hamar bat urte, askoz ere jende gehiago ibiltzen omen zen inguruotan, Lizarrara edo Erriberara bidean, eta denek Zunbeltzen egiten zuten geldialdia. Batzuk asteburua bertan pasatzera ere joaten ziren. "Abuztuan ez

genuen ez irratia ezta telebista ere pizten, ez baikeneukan entzuteko denborarik ere". Bidaia eta garraiolaria andanari

babarrunak eta Katalinak berak egindako txorizoa eskaintzen zizkieten. Oraindik ere egiten du pixka bat etxerako eta berarekin berriketan ari ginela eskaini digu, ogi barraz eta ardo botilaz lagunduta. Bere txorizoa arrakasta bide zeukan; izan ere, "abuz-

tu batean bi txerri hil genituen astebe-ko tartean". Jendea lo egitera ere gertzen zen Zunbeltzen.

Bentaren ondoko ermitara Sakanatik jende mordoa etortzen omen zen mezatara, baita negu gorrian ere. "Meza entzun, pintxo bat jan eta buelta" dio, "mendizaleak ere ibiltzen ziren; azken urteotan, berriz, ez dago ezer, triste baino tristeago dago" esan digu Zunbeltzeko azken etxekoandre-ak.

Botak jantzi, prestatu beharrekoak prestatu eta bentaren ezkerretatik ateratzen den mendi-bide zabalean gora abiatu gara, sarrera galarratzen duen alanbrezko hesia pasa eta gero. Berehala zuhaiztiaz barneratu da eta bidegurutzetara bi alde banatara utziz, eskuinetara lehena eta ezkerretara bigarrena, maldan gora, Portandia deitu lepora heldu gara bide garbiari segituz, Lezaun herriaren muga den harrizko hesia pasata. Lehenengo geldiu-nea. Mapari begiratu eta ezkerredera egin dugu gurgil-arrasto batzuei jarraika, zuhaizpetik atera arte, Zanape tontor zapaleraino (1.113 m.). Atzera, etorritako bidetik, Portandiara itzuli eta pistan gora joan gara; berehalaxe basoa atzean utzi eta Urrizagako bordetara heldu gara. Bertan "Monte de las Limitaciones" delakoa mugatzen duen harrizko pareta amaigabearekin egin dugu topo berriz ere. Bigarren geldiu-nea. Paretaren ezkerretik, berehala hartu dugu Dulantzen tontor zabala, Urbasako garaia, eta paisaje zabalaz gozatzen utzi digute lainoek, indarrak berritzen genituen artean. (1.239 m.).

Buelta Urrizagako bordetara. Egural-

ASIER AGIRRESAROBÉ

■ Egun ere artzainak topa daitezke euren ardiekin ingurune hauetan.

Ihesi sailaren babeslea:

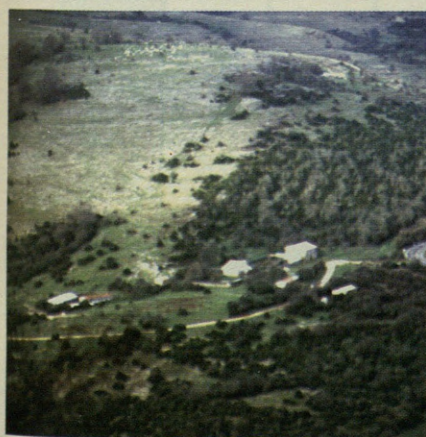
**Mendiz mendi,
euskaraz**

■ Zeru grisak euria dakarrela dirudi.

Pistaren arrastoari segika, ardiak topatzea espero genuen, baina horien orde, lasaitasun ederrean kurrinka ari zen txerri-koadrila aurkitu dugu. Bide luze eta monotonoak ipuru ugariz zipriztindutako zelaietan barneratu gaitu.

diak laguntzeko gogoa duela ematen duenez, Otsoportilloraino joatea otu zaigu. Burdinazko atea pasa eta pistaren arrastoari segika, ardiak topatzea espero genuen, baina horien orde, lasaitasun ederrean kurrinka ari zen txerri-koadrila aurkitu dugu. Zabaldi handietan barna ez sartu bertan laino egunetan!- bide luze eta monotonoak ipuru ugariz zipriztindutako zelaietan barneratu gaitu, zuhaizpean sartu da tarte batzuetan -pagoak eta pinuak- eta harri zapal margotu batez seinalatutako bidebanatzera eramanez. Ezkerrekoa hartuz Otsoportilloko etxoletaraino heldu gara azkenean (1.070 m.). Hirugarren geldiuenea. Bertako iturrian ura hartu, geure buruak kokatu eta ekarritako bidetik buelta egin dugu, bidegurutzeraino baina. Lehen utzitako bidea hartu dugu oraingoan -"San Adrian" seinalatzen du-, pintura gorri margotutako

ASIER ACIRRESAROBÉ

■ Zumbeltzeko benta, Dulantzetik ikusita.

harriz adierazia, eta zelai amaigabeetan barna, pago artera sartu eta ezkererantz egin bezain laster, bi harkaitzen artetik, berau utzi eta bide erdi-galdu batetik behera, harkaitz-paretak betiere ezkerre-ra genituela, bailararantz ekin diogu.

ASIER ACIRRESAROBÉ

■ Allotz urtegia inguruetan dago. Txangoa amaituta, bisita egiteak merezi du.

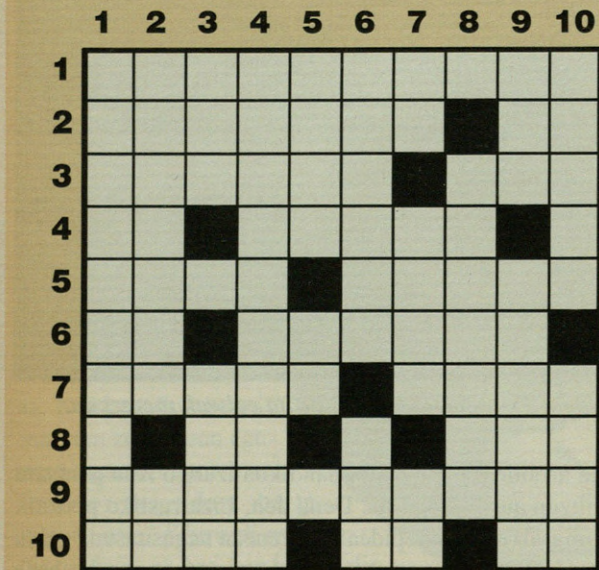
Bentaberri parean, artzaina artaldea Land Rover-aren bozina joz biltzen aurkitu dugu, eta aidanean erromatarren garaikoa den galtzada topatu. Zati batzuetan ikusten ez bada ere, beste batzuetan bospasei metroko zabalera dauka. Honako bidea eginez heldu da honaino: Ataundik Bernoara, handik Bakaikura, gero San Adrianera eta hortik Zumbeltzera. Bentatik Lizarrarantz segituko du. Ibilbide honetan Zumbeltzeko geralekua

garrantzi handikoa izango zela pentsatu ahal da. Dena den, Lizarrustiko portutik errepidea egin zenean nagusitasuna galdu zuen, baina ordura arte, inguruko bide inportanteena izango zen. Galtzada zaharraren zatitxo bat besterik ez dugu zapaldu, Bentaberritik Zumbeltzerainoko tartea besterik ez. Eta eguneko lehenengo zaparradak ia-ia harrapatu gaituenean heldu gara autoaren babesera ●

◆ MUSKILDA TELLABIDE

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN

- 1.- Nahasmen. 2.- Egokiera. Ez eme. 3.- Nafarroako herria.
Garen hauek. 4.- Lehen biak. Bizkaiera, lehengusua. Bat.
5.- Infin., nekatu. Kiskalia. 6.- Argona. Ikusmenik ez dutenak.
7.- Aukera. Toka, nuen. 8.- Iodoa. Kontsonante errepikatua.
Azkenekoa. Berrogeita hamabi. 9.- Katuaren umeak.
10.- Burdinolak. Har ezak! Modu atzizkia.

GOITIK BEHERA

- 1.- Erdipurdiko. 2.- Amaiera. Aluminioa. 3.- Herrestan dabilen
ornogabe-mota. Potasioa. Emaizta. 4.- Nekez asetzen direnak.
5.- Lehor. Istu. Potasioa. 6.- Bibliako pertsonaia. Tente.
7.- Bizkaiko herria. Gipuzkoako hiria. Molibdenoa.
8.- Nitrogenoa. Irabazle. 9.- Bizkaieraz, du. Gaiak.
10.- Zuhaitz-mota. Jantzki-mota.

Hitz Gezidunak

	Izena	▼	Aurpegiko irekigunea	▼	Errezua	▼	Batera	▼	Guraso arra
	Leihotxikia		Barre antzeko		Agiri-mota		Iridioa		
	►		▼		▼		▼		▼
	Orokorrean	►							
	1999an								
Abizena	▼	Komunikabide-mota	►	▼			Kanpo	►	
Okela		Röntgen					Bokal errep.		
►		▼			Irten	►	▼		
					Oinarrizko edaria				
100	►	Animalia-mota	►		▼	Galdetzaile bat	►		1000 kilo
Begirada		Abar				2 egun barru			
►		▼	Arrantza-tresna	►		▼	Interjekzioa	►	▼
			Igarobide				United Kingdom		
1501	►		▼	Norat atzikia	►		Ukapen	►	▼
Untziaren ezker alde				Ogi, hitz elkarketan			Kasik		
►			▼			Hits	►	▼	
						Kontso-nantea			
Ospitalea	►					▼		Sodioa	►

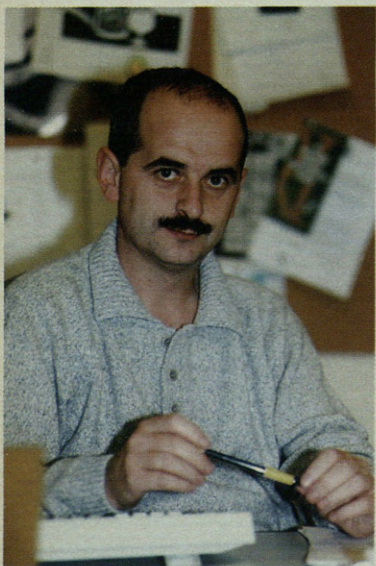
Pertsonaia: Idazle eta euskaltzale frantsesa (1879 - 1947)

Denborapasak: LUMA • Umorea: KIKE AMONARRIZ • Komikia: MARKO ARMSPACH

ERROBIKO PIRANJAK

PELLO ZUBIRIA

GURE HEREDENTZIA

Pribilejiatuak dira gure haurrak. Badira hobeto bizi direnak gureak baino. Aberatsagoak, asko. Hizkuntza normalizatuagoaren abantailak gozatuko dituztenak ere ugari izango dira munduan. Baina pribilejiatuak dira gureak beste askoren aldean.

Hori bururatu zitzaidan Txirri, Mirri eta Txiribitonek Euskadiko Orkestrarekin plazaratu duten diskoa lehenbizikoz entzun nuenean. Europako leku askotan (zertarako hasi Afrikako haurrekin alderatzen...) egin al diezaiokezu zure umeari holako opari bat?

Askotan nabil inguruko kulturetan zer kopiatu-egokitu bila. Eta aitortzen dut euskaraz egiten dugun gauza asko hizkuntza eta kulturaren normalkuntzaren aldeko ahaleginean justifikatu behar dugula. Baina gure arteko proiektu eta produktu batzuek gure inguruko kulturetako enrdian beren distira erakutsiko dute hemendik urte askotara ere, norbaitek historiaren hautsa kentzen dien bezain pronto.

Disko hori bezalako luxuak eskaintzen dizkigute gure arteko batzuen talentuak, beste batzuen esfortzuak... eta diru publiko autonomikoaren laguntzak. Eragiten dugun mediokritatearen enrdian sortzeko gai garen edertasuna goza dezagun, eta amets egin gure haurrek heredentzia xahutu ez baina ugaritu eta zabaltzeko baliatuko dutela.

ALTA, ez ditugu egun gozoak edertasunaz mintzatzeko. Pentsa zitekeen, 98ko udazkenean ageri zena baino konplikatu-xeagoa gertatu behar zuela hain urte luzez abertzaleen artean ere ereindako gorrotoak ez maitasun baina gutxienik elkarlan bihurtzeak. Ordea, hipotesirik txarra ere on uzten duen dezepzio gorri hau, egun gogorragoen bezperatan gaudelako susmoa, ilunpe hain zorrotza... desastre hau heldu behar zuenik nekez asma genezakeen.

Begiek ez digute oraindik ahaztu Andoaingo kalean datzan gorpu odoldua.

Ez dut ezagutu Lopez de la Calle, ez dut maitatu pertsona bezala, ez dut istimatu idatzi duena... eta zer? Injustizia galanta, tragedia, eta okerra.

Nola iritsi gara honetara? Nora goaz honela? Zer egin behar izan genuen beste modu batera beste norabait heltzeko? Eta zer egin dezakegu oraindik honetatik irteko? Ekintza-errepresioa-ekintza ote da ala errepresioa-ekintza-errepresioa, zorabiatzen gaituen zurrumbilo hori? Gure herriarentzako opari aberasgarriago bat sortzeko gai izan beharko genuke.

“TUNEL beltzera goaz berrir” esan dit euskal politikagintzaren gorabeheraz jakitun izan behar duen adiskideak. Ez dakit nork erabakita. Ez dakit zergatik. Eta okerrera dena, ez dakit zertarako.

Gure azken urteetako iraganak prezioa kobratu behar zigula bagenekien. Sufriendu gehiegi metatu da. Harrokeriak bere bidea egin du. Txarrera sobera ohi-tuak izango gara. Konpondu behar ditugun gaitz guztien zamaren eraginak badira asteotako laino beltz hauek, faktura zaharren kitapenak, prezio garestiz bada ere irtengo gara. Baina okerragoa izango da hau dena xake joko moduan han, hor edo/eta hemen diseinatutako estrategia eta taktiken gorabehera baldin bada.

Zeren eta garai berean, Hernaniko kaleetan hogeita hamar gazte falta dira, eraman dituzte, ez bat, ez sei, ez hamabost, ez hogeita bi... lege antiterroristaren babesean. Hogeita hamar hutsune horiei, gehi lehendik urrutiratuta dauden beste herritarrenei, begira daude gure umeak.

Ez dakit urteotan pilatu ditugun aberastasun pixarrak inguruko burrunba mediokrearen enrdian baloratzeko gai izango diren, gure haurrak. Baina seguru dakit heredentzian utzi dizkiegun zor eta hipotekak jadanik pagatzen ari direla ●

“Nola iritsi gara honetara? Nora goaz honela? Zer egin behar izan genuen beste modu batera beste norabait iristeko? Eta zer egin dezakegu oraindik honetatik irteteko? Ekintza-errepresioa-ekintza ote da ala errepresioa-ekintza-errepresioa, zorabiatzen gaituen zurrumbilo hori? Gure herriarentzako opari aberasgarriago bat sortzeko gai izan beharko genuke”

ARGIAren Eskaintzak

Kultura merkeago erosiz, Euskal Herriko Astekaria sendotu

Aukera Berezia Zuretzat

Bidalketa gasturik
gabe etxean
jasoko duzu

~~Kaleko Prezioa
2.500 pta.~~

**ARGIAko Prezioa
2.000 pta.**

EGILEA: Bittor Aiape

TITULUA: Beste aldean

ARGITALETXEA: IZ

GAIA: Hamabi kantuz
osatutako Bittor Aiaperen
laugarren diskoa da hau.
Kantautorearen estilora
gehiago hurbiltzen den diskoa
da.

Aiape gazteari ahotsa aldatu
zaio, haur doinuak alde batera
geratu dira.

BITTOR AIAPE beste aldean

ETA EZ AHAZTU

~~2.500 pta.~~

2.000 Pta

BdB dúo TALDEA

XIX eta XX. MENDEKO DOINU DOZOAK

~~900 pta.~~

790 Pta

**"HAUR HIZKERA"
GERO**

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 15, 20160 LASARTE-ORIA Tel.: 943 37 15 45 • FAXA: 943 36 10 48 / 37 34 03
e-posta: denda@argia.com • www.argia.com

ESKAERA: IZEN-DEITURAK

KALEA _____ ZBKIA _____ SOLAIRUA _____

HERRIA _____ TFNOA _____ POSTA KODEA _____

HERRIALDEA _____ HARPIDETZA ZENBAKIA _____

IZENBURUA _____ PREZIOA _____ ALEAK _____ GUZTIRA _____

☐ VISA: Epea:

☐ TRANSFERENTZIA: Euskadiko Kutxa 3035 - 0036 - 14 - 0360048647 Ondorengo datuekin batera ingresoaren agiriaren kopia bidali behar da

☐ KONTUA: TITULARRAREN IZEN ABIZENAK _____ N.A.F. / N.I.F. _____

KONTU KORRONTE/LIBRETA Entitatea Sukurtsala K.D. Kontu zenbakia

"Gaur, nire semeak esan du banditan jolas-parkeak egin nabi dituela. Lagun Aro Aseguruekin, ziur daukagu, gertatzen dena gertatzen dela ere, nabi duena izateko aukera izango duela."

Zure bizitzaren plangintza segurtasun osoz egiten lagunduko dizugu.

Lagun Aro Aseguru Etxean badakigu ze garrantzitsua den zeure bizitza eta zure familiakoena. Eta izandako esperientziagatik dakigu. Horrek eta lanean emandako urteek xehetasun guztiak ezagutzeko aukera ematen digute. Badakigu zer eskatzen diozun aseguru konpainia bati, aditu talde ona izatea, Mondragón Taldearen finantza-sendotasunak ematen duen babesarekin. Hemen duzu emaitza: estaldura osatuenak dituen arrisku eta istripu aseguru. Izan ere, bizitza honetan seguru ibili nahi baduzu, pauso hauek eman besterik ez duzu.

Plangintza segurtasun osoz egiten lagunduko dizun Arrisku-Istrupu Aseguru nahi baduzu, zatoz gure edozein sukurtsaletara edo dei iezaguzu 901 33 34 35 telefono zenbakira.

www.segurolagunaro.es